

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
Ακαδημαϊκού έτους 2017-2018

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ
ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΙΚΗΣ

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ 2017-2020

Κοσμήτωρ της Νομικής Σχολής:
Καθηγητής Χρήστος Μαστροκώστας

Περιεχόμενα

ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ.....	1
ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΟΕΤΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΑΚ. ΕΤΟΥΣ 2017-18	4
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΗΣ Δ.Π.Θ.....	7
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ	11
Πρόγραμμα Σπουδών για τους φοιτητές εισαγωγής 2015-2016 και εντεύθεν	11
Πρόγραμμα Σπουδών για τους φοιτητές εισαγωγής 2009-2010 έως και 2014-2015	14
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ.....	17
Α. Τομέας Ιδιωτικού Δικαίου.....	17
Β. Τομέας Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης	40
Γ. Τομέας Ποινικών και Εγκληματολογικών Επιστημών	48
Δ. Τομέας Διεθνών Σπουδών	60
Ε. Τομέας Δικαίου των Επιχειρήσεων και Εργασιακού Δικαίου	74
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ.....	86
ΛΟΙΠΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ.....	88
Επιστημονικοί Συνεργάτες (κατά Τομέα)	88
Μέλη Ε.Τ.Ε.Π. (κατά Τομέα).....	88
Μέλη Ε.Ε.Π.....	89
Προσωπικό Γραμματείας του Τμήματος Νομικής	89
Προσωπικό Βιβλιοθήκης της Νομικής Σχολής	89
και της Σχολής Κοινωνικών, Πολιτικών και Οικονομικών Επιστημών	89
ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΗΣ Δ.Π.Θ.	90
ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΗΣ Δ.Π.Θ.	94
ΟΜΟΤΙΜΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΤΟΥ Δ.Π.Θ.	96
ΟΡΚΟΣ ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΥ ΦΟΙΤΗΤΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΤΟΥ Δ.Π.Θ.	97
ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ.....	98

**ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΡΩΤΟΕΤΕΙΣ ΦΟΙΤΗΤΕΣ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2017-18**

Η διάρκεια των σπουδών στη Νομική Σχολή είναι (4) τέσσερα έτη, δηλαδή οκτώ εξάμηνα. Ο κύκλος σπουδών περιλαμβάνει πενήντα (50) μαθήματα. Τα σαράντα τέσσερα (44) μαθήματα είναι υποχρεωτικά και τα έξι (6) υποχρεωτικά κατ' επιλογήν.

Τα υποχρεωτικά και υποχρεωτικά κατ' επιλογήν μαθήματα είναι τα ακόλουθα για το πρώτο έτος:

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ
A' Εξάμηνο
Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο
Συνταγματικό Δίκαιο I
Εισαγωγή στο Δίκαιο και την Επιστήμη του Δικαίου [συνδιδασκαλία τριών Τομέων: Εισαγωγή στο Ιδιωτικό Δίκαιο (Κανόνας Δικαίου-πρόσωπα-δικαίωμα), Εισαγωγή στο Δημόσιο Δίκαιο, Εισαγωγή στο Εμπορικό Δίκαιο]
Ιστορία του Δικαίου
Οικογενειακό Δίκαιο
Μεθοδολογία Δικαίου
B' Εξάμηνο
Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου (Δικαιοπραξίες)
Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης I
Διοικητικό Δίκαιο
Εργατικό Δίκαιο I (Συλλογικό)
Εμπορικό Δίκαιο I
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΜΑΘΗΜΑΤΑ
A' Εξάμηνο
Ξένη Γλώσσα
B' Εξάμηνο
Εγκληματολογία
Διπλωματική Ιστορία
Αρχαίο Ελληνικό Δίκαιο
Εκκλησιαστικό Δίκαιο
Ειδικό μέρος Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου
Κράτος Δικαίου στην Έννομη Τάξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (μάθημα της Έδρας Jean Monnet)
Ξένη Γλώσσα

Για να θεωρηθεί επιτυχής η ολοκλήρωση κάθε έτους σπουδών, ο φοιτητής πρέπει να έχει εξετασθεί με επιτυχία σε όλα τα αντίστοιχα υποχρεωτικά μαθήματα ανά έτος και σε **υποχρεωτικά κατ' επιλογήν μαθήματα** ανά έτος ως ακολούθως: **β' εξαμήνο 2 μαθήματα, γ' εξαμήνο 2 μαθήματα και στ' εξαμήνο 2 μαθήματα.**

Όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα παίρνουν πέντε (5) πιστωτικές μονάδες το καθένα, πλην των ασκήσεων ή των πρακτικών εφαρμογών, που παίρνουν έξι (6) πιστωτικές μονάδες το καθένα, ενώ τα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα παίρνουν δύομισή (2,5) πιστωτικές μονάδες το καθένα.

Οι εξεταστικές περιόδους είναι: του Φεβρουαρίου, του Ιουνίου και του Σεπτεμβρίου (επαναληπτική των δύο προηγούμενων). Ο φοιτητής δικαιούται να εξεταστεί στα μαθήματα του α' εξαμήνου κατά την εξεταστική περίοδο του Φεβρουαρίου και (επαναληπτικά) του Σεπτεμβρίου και στα μαθήματα του β' εξαμήνου κατά την εξεταστική περίοδο του Ιουνίου και (επαναληπτικά) του Σεπτεμβρίου. Για μαθήματα στα οποία δεν προσέλθει να εξεταστεί ή δεν εξεταστεί επιτυχώς μπορεί να συμμετάσχει σε επόμενες εξεταστικές περιόδους αντίστοιχες των εξαμήνων.

Το μάθημα της ξένης γλώσσας, το οποίο είναι υποχρεωτικό κατ' επιλογήν μάθημα, διδάσκεται στα έξι πρώτα εξάμηνα, εξετάζεται σε πρώτη εξέταση κατά την εξεταστική περίοδο του Ιουνίου κάθε αντίστοιχου έτους, με επαναληπτικές τις εξεταστικές περιόδους Σεπτεμβρίου και επόμενες αντίστοιχες και προσμετράται στα έξι υποχρεωτικά κατ' επιλογήν μαθήματα, που απαιτούνται για την λήψη του πτυχίου, εφόσον ο φοιτητής εξετασθεί επιτυχώς και στα τρία ετήσια μαθήματα, ο δε τελικός βαθμός είναι ο μέσος όρος της βαθμολογίας των επί μέρους βαθμών.

Επισημαίνεται ότι ο φοιτητής δικαιούται να συμμετάσχει **μόνο** στις εξετάσεις των μαθημάτων **που έχει δηλώσει**, είτε αυτά είναι μαθήματα του εξαμήνου του, είτε είναι μαθήματα προηγούμενων εξαμήνων που οφείλει.

Οι δηλώσεις των μαθημάτων γίνονται ταυτόχρονα με την ανανέωση εγγραφής, μέσω ηλεκτρονικής εφαρμογής, στην αρχή κάθε εξαμήνου και **αποτελούν υποχρέωση κάθε φοιτητή**. Οι ακριβείς προθεσμίες ανανέωσης εγγραφής και δήλωσης μαθημάτων γνωστοποιούνται με ανακοίνωση της Γραμματείας.

Ο φοιτητής υποβάλλει δήλωση σχετικά με τα συγγράμματα που επιθυμεί να πάρει μέσω της ηλεκτρονικής εφαρμογής «ΕΥΔΟΞΟΣ» (www.eudoxos.gr). Επισημαίνεται ότι ο

φοιτητής : α) δικαιούται να πάρει αριθμό συγγραμμάτων ίσο με των αριθμό μαθημάτων που απαιτούνται για την λήψη του πτυχίου και β) θα πρέπει να δηλώνει συγγράμματα αντίστοιχα των μαθημάτων που έχει επιλέξει. Σε αντίθετη περίπτωση είναι υποχρεωμένος να επιστρέφει τα συγγράμματα.

Ο φοιτητής μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας εγγραφής του παραλαμβάνει προσωπικά τους ηλεκτρονικούς προσωπικούς κωδικούς αριθμούς του με τους οποίους: 1)έχει πρόσβαση στην εφαρμογή UNISTUDENT, από όπου αντλεί όλες τις πληροφορίες του ατομικού του ηλεκτρονικού φακέλου, υποβάλει αιτήσεις για έκδοση πιστοποιητικών, ανανεώνει την εγγραφή του και δηλώνει τα μαθήματα που επιθυμεί να παρακολουθήσει ανά εξάμηνο, 2)δηλώνει τα συγγράμματα που επιθυμεί και 3) υποβάλλει ηλεκτρονικά αίτηση για την έκδοση της ακαδημαϊκής του ταυτότητας, η οποία ταυτόχρονα αποτελεί και ατομικό δελτίο ειδικού εισιτηρίου, αναγράφει τον αριθμό μητρώου κάθε φοιτητή και είναι απαραίτητη για τις συναλλαγές του με την Γραμματεία του Τμήματος.

Όλες οι απαραίτητες ενέργειες που πρέπει να κάνει κάθε φοιτητής, προκειμένου να είναι συνεπής στις υποχρεώσεις του, γνωστοποιούνται με ανακοινώσεις του Τμήματος στην ιστοσελίδα: (www.law.duth.gr) καθώς και στους πίνακες ανακοινώσεων του κτηρίου.

Τα μαθήματα αρχίζουν σύμφωνα με το πρόγραμμα διδασκαλίας. Για την ακριβή έναρξη του κάθε μαθήματος εκδίδεται ανακοίνωση από τον οικείο Τομέα.

Τέλος γίνεται γνωστό ότι λειτουργεί Υπηρεσία Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης Φοιτητών του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης, η οποία στεγάζεται στο κτήριο Διοίκησης (Πρυτανεία) του Δ.Π.Θ. Πληροφορίες παρατίθενται σε σχετικό έντυπο που θα διανεμηθεί από την Γραμματεία.

Από τη Γραμματεία του Τμήματος Νομικής

ΔΙΟΙΚΗΣΗ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΗΣ Δ.Π.Θ.
ΤΗΣ ΜΟΝΟΤΜΗΜΑΤΙΚΗΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Κοσμητεία

Κοσμήτωρ της Νομικής Σχολής: Καθηγητής Χρήστος Μαστροκώστας

Μέλη της Κοσμητείας:

-Οι Διευθυντές των Τομέων του Τμήματος Νομικής

Καθηγητής Δημήτριος Μανιώτης

Καθηγητής Μιχαήλ – Θεόδωρος Μαρίνος

Καθηγητής Στέφανος Παύλου

Αναπληρωτής Καθηγητής Αλκιβιάδης Δερβιτσιώτης

Αναπληρωτής Καθηγητής Μιχαήλ Χρυσομάλλης

-Τα πέντε εκλεγμένα μέλη Δ.Ε.Π.

Αναπληρωτής Καθηγητής Ιωάννης Μπέκας

Αναπληρωτής Καθηγητής Απόστολος Καραγκουνίδης

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ελένη Θεοχαροπούλου

Αναπληρωτής Καθηγητής Σπυρίδων Τσαντίνης

Επίκουρος Καθηγητής Δημήτριος Σταματιάδης

-Ένας εκπρόσωπος των μελών Ε.Ε.Π.

-Ένας εκπρόσωπος των μελών Ε.Τ.Ε.Π.

-Δύο εκπρόσωποι των φοιτητών

Συνέλευση Τμήματος Νομικής

Μέλη :

-Ο Κοσμήτωρ της Νομικής Σχολής και εκτελών χρέη Προέδρου του Τμήματος

-Τριάντα εκλεγμένοι εκπρόσωποι των μελών Δ.Ε.Π.

-Ένας εκπρόσωπος των μελών Ε.Ε.Π.

-Ένας εκπρόσωπος των μελών Ε.Τ.Ε.Π.

-Πέντε εκπρόσωποι των φοιτητών

Τομείς του Τμήματος Νομικής

1. Τομέας Ιδιωτικού Δικαίου

Διευθυντής: Καθηγητής Δημήτριος Μανιώτης

Μέλη Δ.Ε.Π. του Τομέα

Καθηγητές:

Γιούνη Μαρίκα

Καλαβρός Κωνσταντίνος

Μανιώτης Δημήτριος

Παναγόπουλος Κωνσταντίνος

Παντελίδου Καλλιρόη
Σταματόπουλος Στυλιανός

Αναπληρωτές Καθηγητές:

Κιτσαράς Λάμπρος
Κολοτούρος Παναγιώτης
Φίλιος Χρίστος
Χελιδόνης Απόστολος
Τσαντίνης Σπυρίδων

Επίκουροι Καθηγητές:

Γιαννόπουλος Παναγιώτης
Δέλιος Αθανάσιος

Λέκτορες:

Καστρήσιος Ελευθέριος
Μπαμπινιώτης Δημήτριος
Περάκη Βιργινία
Στεργιαννίδου Ισμήνη
Χατζηιωάννου Βασίλειος

2. Τομέας Δικαίου των Επιχειρήσεων και Εργασιακού Δικαίου

Διευθυντής: Καθηγητής Μιχαήλ-Θεόδωρος Μαρίνος

Μέλη Δ.Ε.Π. του Τομέα

Καθηγητές:

Αυγητίδης Δημήτριος
Μαρίνος Μιχαήλ-Θεόδωρος
Μαστροκώστας Χρήστος
Τριανταφυλλάκης Γεώργιος

Αναπληρωτές Καθηγητές:

Καραγκουνίδης Απόστολος

Επίκουροι Καθηγητές:

Κιοσσέ-Παυλίδου Λευκή

Λέκτορες:

Θεοδόσης Γεώργιος
Κατσάς Θεόδωρος
Μαντενιώτου-Λυρατζοπούλου Κυριακή
Μπαμπέτας Γεώργιος
Σελέκος Πέτρος

3. Τομέας Ποινικών και Εγκληματολογικών Επιστημών

Διευθυντής: Καθηγητής κ. Στέφανος Παύλου

Μέλη Δ.Ε.Π. του Τομέα

Καθηγητές:

Δαλακούρας Θεοχάρης
Δημόπουλος Χαράλαμπος
Κωνσταντινίδης Άγγελος
Παύλου Στέφανος
Χαραλαμπίκης Αριστοτέλης

Αναπληρωτές Καθηγητές:

Βαθιώτης Κωνσταντίνος
Μπέκας Ιωάννης
Παπαγεωργίου-Γονατάς Στυλιανός

Επίκουροι Καθηγητές:

Αποστολίδου Άννα
Δημήτραινας Γεώργιος
Κοσμάτος Κωνσταντίνος
Συκιάτου Αθανασία
Συμεωνίδης Δημήτριος
Τριανταφύλλου Αναστάσιος

Λέκτορες:

Σάμιος Θωμάς

4. Τομέας Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης

Διευθυντής: Αναπληρωτής Καθηγητής Αλκιβιάδης Δερβιτσιώτης

Μέλη Δ.Ε.Π. του Τομέα

Καθηγητές:

Ρέμελης Κωνσταντίνος

Αναπληρωτές Καθηγητές:

Δερβιτσιώτης Αλκιβιάδης
Θεοχαροπούλου Ελένη
Ράικος Δημήτριος

Επίκουροι Καθηγητές:

Δετσαρίδης Χρήστος
Κασσαβέτης Δημοσθένης
Τσιρωνάς Αθανάσιος
Φιλίππου Διονύσιος

Λέκτορες:

Κουτνατζής Στυλιανός – Ιωάννης
Παπανικολάου Κυριάκος

5. Τομέας Διεθνών Σπουδών

Διευθυντής: Αναπληρωτής Καθηγητής Μιχαήλ Χρυσομάλλης

Μέλη Δ.Ε.Π. του Τομέα

Αναπληρωτές Καθηγητές:

Αντωνόπουλος Κωνσταντίνος
Χρυσομάλλης Μιχαήλ

Επίκουροι Καθηγητές:

Κτιστάκης Ιωάννης
Σταματιάδης Δημήτριος

Λέκτορες:

Γρώπα Ρουμπίνη
Τσαβδαρίδης Αντώνιος

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Πρόγραμμα Σπουδών για τους φοιτητές εισαγωγής 2015-2016 και εντεύθεν

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ		
Α' Εξάμηνο	Διδ. Μον.	Συντελ.
Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο	8	2
Συνταγματικό Δίκαιο I	4	1,5
Εισαγωγή στο Δίκαιο και την Επιστήμη του Δικαίου [συνδιδασκαλία τριών Τομέων:Εισαγωγή στο Ιδιωτικό Δίκαιο (Κανόνας Δικαίου-πρόσωπα-δικαίωμα), Εισαγωγή στο Δημόσιο Δίκαιο, Εισαγωγή στο Εμπορικό Δίκαιο]	15	2
Ιστορία του Δικαίου	4	1,5
Οικογενειακό Δίκαιο	4	1,5
Μεθοδολογία Δικαίου	4	1,5
Β' Εξάμηνο		
Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου (Δικαιοπραξίες)	4	1,5
Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης I	4	1,5
Διοικητικό Δίκαιο	4	1,5
Εργατικό Δίκαιο I (Συλλογικό)	4	1,5
Εμπορικό Δίκαιο I	4	1,5
Γ' Εξάμηνο		
Γενικό Ενοχικό Δίκαιο	4	1,5
Εμπράγατο Δίκαιο	4	1,5
Ποινικό Δίκαιο I	4	1,5
Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης II	4	1,5
Εμπορικό Δίκαιο II (Ανταγωνισμός)	4	1,5
Δ' Εξάμηνο		
Ποινικό Δίκαιο II	7	2
Ατομικές Ελευθερίες	4	1,5
Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο I	4	1,5
Εμπορικό Δίκαιο III/1	4	1,5
Φορολογικό Δίκαιο	4	1,5
Εργατικό Δίκαιο II	4	1,5
Ε' Εξάμηνο		
Αστικό Δικονομικό Δίκαιο I	4	1,5
Κληρονομικό Δίκαιο	4	1,5
Ποινικό Δίκαιο III	9	2
Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο I	4	1,5
Εμπορικό Δίκαιο III/2	4	1,5
Δίκαιο Πνευματικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας	4	1,5
ΣΤ' Εξάμηνο		
Αστικό Δικονομικό Δίκαιο II	4	1,5

Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο ΙΙ	4	1,5
Εμπορικό Δίκαιο ΙV (Αξιόγραφα)	4	1,5
Διοικητική Δικαιοσύνη	4	1,5
Ειδικό Ενοχικό Δίκαιο Ι (Εξωδικοπρακτικές ενοχές)	4	1,5
Z' Εξάμηνο		
Αστικό Δικονομικό Δίκαιο ΙΙΙ	4	1,5
Ατομική και Συλλογική Εκτέλεση	8	2
Ειδικό Ενοχικό Δίκαιο ΙΙ (Δικαιοπρακτικές ενοχές)	4	1,5
Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο ΙΙΙ	4	1,5
Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο ΙΙ	4	1,5
Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων	4	1,5
H' Εξάμηνο		
Πρακτική εφαρμογή Ποινικού και Ποινικού Δικονομικού Δικαίου	4	1,5
Ασκήσεις Δημοσίου Δικαίου	4	1,5
Ασκήσεις Αστικού και Αστικού Δικονομικού Δικαίου	4	1,5
Ασκήσεις Δικαίου των Επιχειρήσεων	4	1,5
Ασκήσεις Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου	4	1,5
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΜΑΘΗΜΑΤΑ		
A' Εξάμηνο		
Ξένη Γλώσσα		
B' Εξάμηνο		
Εγκληματολογία	3	1,5
Διπλωματική Ιστορία	3	1,5
Αρχαίο Ελληνικό Δίκαιο	3	1,5
Εκκλησιαστικό Δίκαιο	3	1,5
Ειδικό μέρος Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου	3	1,5
Κράτος Δικαίου στην Έννομη Τάξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (μάθημα της Έδρας Jean Monnet)	3	1,5
Ξένη Γλώσσα		
Γ' Εξάμηνο		
Ρωμαϊκό Δίκαιο	3	1,5
Ανακριτική	3	1,5
Δίκαιο Περιβάλλοντος	3	1,5
Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης	3	1,5
Διεθνής Προστασία Δικαιωμάτων Ανθρώπου	3	1,5
Διεθνές Κοινωνικό Δίκαιο	3	1,5
Σωφρονιστική	3	1,5
Ασφαλιστικό Δίκαιο	3	1,5
Κοινωνιολογία του Δικαίου	3	1,5
Δημοσιονομικό Δίκαιο	3	1,5
Ξένη Γλώσσα		
Δ' Εξάμηνο		

Ξένη Γλώσσα		
Ε' Εξάμηνο		
Ξένη Γλώσσα		
ΣΤ' Εξάμηνο		
Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο	3	1,5
Βυζαντινό Δίκαιο	3	1,5
Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο	3	1,5
Υπαλληλικό Δίκαιο	3	1,5
Πολιτικές Ιδέες	3	1,5
Διεθνείς Σχέσεις	3	1,5
Ειδικό Αστικό Δίκαιο (Δίκαιο Ασφάλισης των Πιστώσεων και Δίκαιο Αστικής Επαγγελματικής Ευθύνης)	3	1,5
Ευρωπαϊκό Αστικό Δίκαιο	3	1,5
Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι	3	1,5
Ειδική Κοινωνιολογία του Δικαίου	3	1,5
Ειδικό Ποινικό Δίκαιο	3	1,5
Τραπεζικό Δίκαιο	3	1,5
Νομική ορολογία και μετάφραση	3	1,5
[Εκκλησιαστικό Ποινικό Δίκαιο]	3	1,5
Δικονομικό Διεθνές Δίκαιο	3	1,5
Δίκαιο Ανηλίκων	3	1,5
Δίκαιο Κεφαλαιαγοράς	3	1,5
Διεθνής Διαιτησία	3	1,5
Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτή	3	1,5
Ξένη Γλώσσα	6	2

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη του πτυχίου είναι η επιτυχής εξέταση σε όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα και σε έξι (6) υποχρεωτικά κατ' επιλογήν μαθήματα.

Ο φοιτητής δικαιούται να συμμετάσχει, επί του παρόντος, **ΜΟΝΟ** στις εξετάσεις των μαθημάτων του εξαμήνου στο οποίο φοιτά και των προηγούμενων αυτού εξαμήνων και **ΟΧΙ** σε εξετάσεις μαθημάτων επόμενων εξαμήνων.

Για να θεωρηθεί επιτυχής η ολοκλήρωση κάθε έτους σπουδών, ο φοιτητής πρέπει να έχει εξετασθεί με επιτυχία σε όλα τα αντίστοιχα υποχρεωτικά μαθήματα ανά έτος και σε **υποχρεωτικά κατ' επιλογήν μαθήματα** ανά έτος ως ακολούθως: **β' εξάμηνο 2 μαθήματα, γ' εξάμηνο 2 μαθήματα και στ' εξάμηνο 2 μαθήματα.**

Όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα παίρνουν πέντε (5) πιστωτικές μονάδες το καθένα, πλην των ασκήσεων ή των πρακτικών εφαρμογών, που παίρνουν έξι (6) πιστωτικές μονάδες το καθένα, ενώ τα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα παίρνουν δυόμισι (2,5) πιστωτικές μονάδες το καθένα.

Πρόγραμμα Σπουδών
για τους φοιτητές εισαγωγής 2009-2010 έως και 2014-2015

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

A' Εξάμηνο	Διδ. Μον.	Συντελ.
Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο	8	2
Συνταγματικό Δίκαιο I	4	1,5
Εισαγωγή στο Δίκαιο και την Επιστήμη του Δικαίου (συνδιδασκαλία τριών Τομέων)	15	2
B' Εξάμηνο		
Οικογενειακό Δίκαιο	4	1,5
Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης I	4	1,5
Διοικητικό Δίκαιο	4	1,5
Εργατικό Δίκαιο I (Συλλογικό)	4	1,5
Γ' Εξάμηνο		
Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου	4	1,5
Εμπράγατο Δίκαιο	4	1,5
Ποινικό Δίκαιο I	4	1,5
Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης II	4	1,5
Εμπορικό Δίκαιο I	4	1,5
Δ' Εξάμηνο		
Ποινικό Δίκαιο II	7	2
Ατομικές Ελευθερίες	4	1,5
Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο I	4	1,5
Εμπορικό Δίκαιο II (Ανταγωνισμός)	4	1,5
Φορολογικό Δίκαιο	4	1,5
Εργατικό Δίκαιο II	4	1,5
Ε' Εξάμηνο		
Αστικό Δικονομικό Δίκαιο I	4	1,5
Γενικό Ενοχικό Δίκαιο	4	1,5
Κληρονομικό Δίκαιο	4	1,5
Ποινικό Δίκαιο III	9	2
Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο I	4	1,5
Εμπορικό Δίκαιο III/1	4	1,5
ΣΤ' Εξάμηνο		
Αστικό Δικονομικό Δίκαιο II	4	1,5
Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο II	4	1,5
Εμπορικό Δίκαιο III/2	4	1,5
Εμπορικό Δίκαιο IV (Αξιόγραφα)	4	1,5
Μεθοδολογία Δικαίου	4	1,5
Διοικητική Δικαιοσύνη	4	1,5
Ειδικό Ενοχικό Δίκαιο I (Εξωδικαιοπρακτικές ενοχές)	4	1,5

Z' Εξάμηνο		
Αστικό Δικονομικό Δίκαιο III	4	1,5
Ατομική και Συλλογική Εκτέλεση	8	2
Ειδικό Ενοχικό Δίκαιο II (Δικαιοπρακτικές ενοχές)	4	1,5
Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο III	4	1,5
Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο II	4	1,5
Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων	4	1,5
H' Εξάμηνο		
Πρακτική εφαρμογή Ποινικού και Ποινικού Δικονομικού Δικαίου	4	1,5
Δίκαιο Πνευματικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας	4	1,5
Ασκήσεις Δημοσίου Δικαίου	4	1,5
Ασκήσεις Αστικού και Αστικού Δικονομικού Δικαίου	4	1,5
Ασκήσεις Δικαίου των Επιχειρήσεων	4	1,5
Ασκήσεις Διεθνούς και Κοινοτικού Δικαίου	4	1,5
ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΜΑΘΗΜΑΤΑ		
A' Εξάμηνο		
Ιστορία του Δικαίου	3	1,5
Εγκληματολογία	3	1,5
Διπλωματική Ιστορία	3	1,5
Ξένη Γλώσσα		
B' Εξάμηνο		
Αρχαίο Ελληνικό Δίκαιο	3	1,5
Σωφρονιστική	3	1,5
Εκκλησιαστικό Δίκαιο	3	1,5
Ειδικό μέρος Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου	3	1,5
Ξένη Γλώσσα		
Γ' Εξάμηνο		
Ρωμαϊκό Δίκαιο	3	1,5
Ανακριτική	3	1,5
Δίκαιο Περιβάλλοντος	3	1,5
Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης	3	1,5
Ξένη Γλώσσα		
Δ' Εξάμηνο		
Ειδικό Αστικό Δίκαιο (Δίκαιο Ασφάλισης των Πιστώσεων και Δίκαιο Αστικής Επαγγελματικής Ευθύνης)	3	1,5
Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτή	3	1,5
Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο	3	1,5
Διεθνές Κοινωνικό Δίκαιο	3	1,5
Ξένη Γλώσσα	3	1,5
E' Εξάμηνο		
Ασφαλιστικό Δίκαιο	3	1,5
Διεθνής Προστασία Δικαιωμάτων Ανθρώπου	3	1,5
Κοινωνιολογία του Δικαίου	3	1,5

Δημοσιονομικό Δίκαιο	3	1,5
Βυζαντινό Δίκαιο	3	1,5
Ευρωπαϊκό Ποινικό Δίκαιο	3	1,5
Ξένη Γλώσσα	3	
ΣΤ' Εξάμηνο		
Υπαλληλικό Δίκαιο	3	1,5
Πολιτικές Ιδέες	3	1,5
Διεθνείς Σχέσεις	3	1,5
Ευρωπαϊκό Αστικό Δίκαιο	3	1,5
Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι	3	1,5
Ειδική Κοινωνιολογία του Δικαίου	3	1,5
Ξένη Γλώσσα	6	2
Ζ' Εξάμηνο		
Ειδικό Ποινικό Δίκαιο	3	1,5
Τραπεζικό Δίκαιο	3	1,5
Νομική ορολογία και μετάφραση	3	1,5
Εκκλησιαστικό Ποινικό Δίκαιο	3	1,5
Η' Εξάμηνο		
Δικονομικό Διεθνές Δίκαιο	3	1,5
Δίκαιο Ανηλίκων	3	1,5
Δίκαιο Κεφαλαιαγοράς	3	1,5
Διεθνής Διαιτησία	3	1,5
Ναυτικό Δίκαιο	3	1,5

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη λήψη του πτυχίου είναι η επιτυχής εξέταση σε όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα και σε έξι (6) υποχρεωτικά κατ' επιλογήν μαθήματα.

Εφόσον πέντε (5) από τα έξι (6) υποχρεωτικά κατ' επιλογήν μαθήματα ανήκουν στον ίδιο Τομέα, δύναται να ορισθεί χαρακτηρισμός **ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ** των σπουδών.

Ο φοιτητής δικαιούται να συμμετάσχει, επί του παρόντος, **ΜΟΝΟ** στις εξετάσεις των μαθημάτων του εξαμήνου στο οποίο φοιτά και των προηγούμενων αυτού εξαμήνων και **ΟΧΙ** σε εξετάσεις μαθημάτων επόμενων εξαμήνων.

Για να θεωρηθεί επιτυχής η ολοκλήρωση κάθε έτους σπουδών, ο φοιτητής πρέπει να έχει εξετασθεί με επιτυχία σε όλα τα αντίστοιχα υποχρεωτικά μαθήματα ανά έτος και σε **υποχρεωτικά κατ' επιλογήν μαθήματα** ανά έτος ως ακολούθως: **α' έτος 1 μάθημα, β' έτος 1 μάθημα, γ' έτος 2 μαθήματα και δ' έτος 2 μαθήματα.**

Όλα τα υποχρεωτικά μαθήματα παίρνουν πέντε (5) πιστωτικές μονάδες το καθένα, πλην των ασκήσεων ή των πρακτικών εφαρμογών, που παίρνουν έξι (6) πιστωτικές μονάδες το καθένα, ενώ τα κατ' επιλογήν υποχρεωτικά μαθήματα παίρνουν δύομιση (2,5) πιστωτικές μονάδες το καθένα. Το μάθημα Εισαγωγή στο Δίκαιο και την Επιστήμη του Δικαίου παίρνει δέκα (10) πιστωτικές μονάδες.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Α. Τομέας Ιδιωτικού Δικαίου

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

1. Εισαγωγή στο Δίκαιο και στην Επιστήμη του Δικαίου

(συνδιδασκαλία τριών Τομέων)

Εισαγωγή στο Αστικό Δίκαιο

Διδάσκοντες: Καθηγητής Κωνσταντίνος Παναγόπουλος, Λέκτορας Ισμήνη Στεργιαννίδου, Λέκτορας Βιργινία Περάκη

Συγγράμματα: Εισαγωγή στο Αστικό Δίκαιο, Κωνσταντίνος Παναγόπουλος

Περιεχόμενα:

1. Εισαγωγή στο Αστικό Δίκαιο

Οι ρίζες του αστικού δικαίου χάνονται στην αρχαιότητα, όπου συναντώνται με τις απαρχές του δικαίου καθόλου, ενώ οι λοιποί κλάδοι είναι δημιουργήματα μόλις των δύο περασμένων αιώνων ή του (επίσης απερχόμενου φέτος) αιώνα μας. Όπως είναι λοιπόν φυσικό η επιστημονική επεξεργασία του αστικού δικαίου στη μακράιωνη ιστορία του «προίκισε» και τους άλλους κλάδους του δικαίου (οι περισσότεροι από τους οποίους εξάλλου αποσχίστηκαν σταδιακά από αυτό) με τη βασική ορολογία και τις θεμελιώδεις νομικές έννοιες και αρχές, που είναι δικά του δημιουργήματα, όπως άλλωστε και η νομική δογματική. Έτσι, εξηγείται γιατί μια εισαγωγή στο αστικό δίκαιο είναι ταυτόχρονα και εισαγωγή σε όλο το δίκαιο.

1. Το Δίκαιο
2. Ο κανόνας δικαίου
3. Υποκείμενα του δικαίου -Τα πρόσωπα
4. Αντικείμενο του δικαίου και των έννομων σχέσεων
5. Πράξεις δικαίου (δικανικές)

Μια «Εισαγωγή στο Δίκαιο» αποβλέπει λοιπόν σε τρεις στόχους:

Πρώτον, στην «εισαγωγή» του φοιτητή στο βασικό νομικό λεξιλόγιο, με την παροχή εκείνων των στοιχειωδών γνώσεων, που είναι εντελώς απαραίτητες για την ευχερέστερη παρακολούθηση και κατανόηση των σπουδών του στην εξειδικευμένη «νομική γλώσσα» και

Δεύτερον, στην «εισαγωγή» του στην ιδιαιτερότητα του νομικού τρόπου σκέψης.

Ο τρίτος στόχος είναι να επιτύχει τους άλλους δύο με τρόπο κατανοητό, εύληπτο και ελκυστικό, που δεν θα αποθαρρύνει τον αμύητο, αλλά αντίθετα, με πλήρη επίγνωση των αναπόφευκτων δυσχερειών, θα του κινήσει το ενδιαφέρον να ανακαλύψει ένα θαυμαστό κόσμο, άλλον από αυτόν που ήδη γνωρίζει.

2. Ιστορία Δικαίου

Διδάσκοντες: Καθηγήτρια Μαρία Γιούνη, Επίκουρος Καθηγητής Αθανάσιος Δέλιος.

Σύγγραμμα: Μαρία Σ. Γιούνη, Ιστορία δικαίου και πολιτικών θεσμών στην αρχαιότητα.

Περιεχόμενο: Το μάθημα είναι μια διαδρομή στην ιστορία του δικαίου και των πολιτικών θεσμών στον ελληνορωμαϊκό κόσμο, από τους αρχαϊκούς μέχρι τους αυτοκρατορικούς χρόνους, με τις προεκτάσεις τους στη βυζαντινή περίοδο και τους νεότερους χρόνους. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο πολιτειακό πλαίσιο και τους θεσμούς του δημοσίου δικαίου, με παράλληλες αναφορές στα σπουδαιότερα νομοθετήματα του ιδιωτικού δικαίου.

Στόχος του μαθήματος είναι η ανάδειξη και κατανόηση των πολιτειακών θεσμών της αθηναϊκής δημοκρατίας, του σπαρτιατικού ολιγαρχικού πολιτεύματος, καθώς και της ρωμαϊκής *res publica*, οι οποίοι αποτελούν τα θεμέλια του σύγχρονου κοινοβουλευτισμού. Αρχικά εξετάζεται η δημιουργία του θεσμού της πόλεως και η σημασία της για τον δυτικό πολιτισμό, καθώς και η γένεση της γραπτής νομοθεσίας στον ελληνικό χώρο. Στη συνέχεια αναλύονται ιδιαίτερα τα πολιτεύματα των πόλεων της Αθήνας και της Σπάρτης από την αρχαϊκή έως την κλασική περίοδο, του μακεδονικού βασιλείου καθώς και των βασιλείων που προέκυψαν από τις κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου κατά τους ελληνιστικούς χρόνους, και τέλος το πολίτευμα της Ρώμης από την εποχή της βασιλείας μέχρι την περίοδο της *res publica* και την εγκαθίδρυση του ρωμαϊκού αυτοκρατορικού πολιτεύματος. Εξετάζονται σε βάθος τα όργανα του κάθε πολιτεύματος, ο τρόπος συγκρότησης, οι λειτουργίες και οι αρμοδιότητές τους, σε συνάρτηση με τα αντίστοιχα νομοθετικά πλαίσια. Σημαντική θέση στη διδασκαλία του μαθήματος κατέχει η ανάλυση των πρωτογενών πηγών.

3. Οικογενειακό Δίκαιο

Διδάσκοντες: Καθηγητής Κωνσταντίνος Παναγόπουλος, Λέκτορας Ισμήνη Στεργιαννίδου, Λέκτορας Βιργινία Περάκη

Σύγγραμμα: α) Επιτομή Οικογενειακού δικαίου , Κωνσταντίνος Παναγόπουλος

β) Οικογενειακό Δίκαιο, Φίλιος Παύλος

γ) Εγχειρίδιο οικογενειακού δικαίου, Γεωργιάδης Απόστολος

Περιεχόμενα: Διάγραμμα ύλης στο Οικογενειακό Δίκαιο

Μεταξύ των μελών της οικογένειας, ιδίως ανάμεσα στο ζεύγος ή στους γονείς και τα παιδιά, αλλά και ανάμεσα σε πρόσωπα που συνδέονται με δεσμούς προπαρασκευαστικούς της οικογένειας (όπως η μνηστεία) ή αναπληρωματικούς αυτής (όπως η επιτροπεία και η αναδοχή ανηλίκου) δημιουργούνται έννομες σχέσεις που εκδηλώνονται ως σύμπλεγμα δικαιωμάτων και υποχρεώσεων, η ρύθμιση των οποίων αποτελεί αντικείμενο του Οικογενειακού Δικαίου, στην ύλη δε αυτού έχουν ενταχθεί από το νομοθέτη επίσης οι θεσμοί της δικαστικής συμπαράστασης και της δικαστικής επιμέλειας ξένων υποθέσεων.

1. Έννοια και διακρίσεις της συγγένειας
2. Είδη και βαθμοί της συγγένειας
3. Ίδρυση της νομικής συγγένειας
4. Η συγγενική έννομη σχέση
5. Νομική φύση και σύναψη του γάμου
6. Ελαττωματικός γάμος
7. Συζυγική έννομη σχέση
8. Διακοπή της συμβίωσης (Διάσταση)
9. Λύση του γάμου
10. Το Σύμφωνο Συμβίωσης
11. Η ελεύθερη ένωση
12. Οικογένεια
13. Οικογενειακό δίκαιο

Στο χώρο του Αστικού Δικαίου η τελευταία τριακονταετία χαρακτηρίζεται από τη μεγάλη μεταρρύθμιση του Οικογενειακού Δικαίου με τους νόμους 1250/1982, 1329/1983, 2447/1996, 3089/2002 και 3719/2008 που και γενικότερα συγκαταλέγονται μεταξύ των πλέον σημαντικών νομοθετημάτων του δικαίου καθόλου κατά την περίοδο αυτή.

Το αναχρονιστικό νομοθετικό πλαίσιο ρυθμίσεων έντονα ανδροκρατικών και με ανεπαρκή πρόνοια για το συμφέρον των παιδιών άλλαξε ριζικά, δίνοντας τη θέση του σε ένα

σύστημα οικογενειακού δικαίου διαπνεόμενο και διεπόμενο από τις αρχές της ισότητας των φύλων και της προνομιακής μεταχειρίσεως των παιδιών, στο συμφέρον των οποίων κατά τη στάθμισή του με το συμφέρον καθενός ή και των δύο γονέων (συζύγων και μη) δίδεται σαφώς και ρητά το προβάδισμα με σειρά διατάξεων.

4. Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου

Διδάσκοντες: Καθηγήτρια Καλλιρόη Παντελίδου, Αναπληρωτής Καθηγητής Χρίστος Φίλιος, Λέκτορας Βιργινία Περάκη

Σύγγραμμα: α) Γενικές αρχές Αστικού Δικαίου, Γεωργιάδης Απόστολος

β) Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, Παντελίδου Καλλιρόη

γ) Γενικές Αρχές Αστικού Δικαίου, Φίλιος Παύλος

Περιεχόμενα: Το αστικό δίκαιο στην έννομη τάξη: Έννοια και πηγές του δικαίου. Οι κανόνες δικαίου και η ερμηνεία τους. Αστικό δίκαιο και Αστικός Κώδικας.

Τα υποκείμενα των έννομων σχέσεων. Τα φυσικά πρόσωπα. Η προστασία της προσωπικότητας. Τα νομικά πρόσωπα.

Το δικαίωμα: Έννοια, είδη, κτήση και απώλεια του δικαιώματος. Η άσκηση και η προστασία του δικαιώματος. Παραγραφή και αποσβεστική προθεσμία.

Οι δικαιοπραξίες: Έννοια, είδη, κατάρτιση και περιεχόμενο της δικαιοπραξίας. Οι ελαττωματικές δικαιοπραξίες. Η ερμηνεία των δικαιοπραξιών. Αίρεση και προθεσμία. Αντιπροσώπευση και πληρεξουσιότητα, Συγκατάθεση τρίτου.

5. Εμπράγματο Δίκαιο

Διδάσκοντες: Λέκτορας Ισμήνη Στεργιαννίδου, Λέκτορας Ελευθέριος Καστρήσιος

Σύγγραμμα: α) Εμπράγματο δίκαιο Επίτομο, Παπαστερίου Δημήτριος

β) Εγχειρίδιο εμπράγματος δικαίου, Γεωργιάδης Απόστολος

γ) Εμπράγματο Δίκαιο, Φίλιος Παύλος

Περιεχόμενα:

Τα εμπράγματα δικαιώματα: Έννοια και χαρακτηριστικά. Διάκριση από ενοχικό δικαίωμα. Βασικές αρχές.

Τα πράγματα: σύνολα πραγμάτων, συστατικά και παραρτήματα, καρποί και ωφελήματα, πράγματα εκτός συναλλαγής (ειδικός τρόπος προστασίας των κοινοχρήστων: δικαίωμα στην προσωπικότητα)

Η νομή: Έννοια και νομική φύση νομής, είδη νομής, κτήση-άσκηση-απώλεια και προστασία νομής. Σχέση νομής με την κυριότητα (οιονεί νομής με άλλα περιορισμένα εμπρ. δικαιώματα). Σχέση νομής με κατοχή. Προστασία νομής και κατοχής κατά το εμπράγματο και το ενοχικό δίκαιο.

Κυριότητα: Περιεχόμενο της κυριότητας. Γειτονικό δίκαιο (έμφαση στις διατάξεις για τις εκπομπές, για τη μερική ενοικοδόμηση σε ξένο ακίνητο, την υποχρέωση παροχής διόδου και τις σχέσεις αναφορικά με τα όρια). Η αρχή της καθολικότητας - εκδηλώσεις. Κτήση κυριότητας ακινήτων με σύμβαση. Κτήση κυριότητας κινητού με σύμβαση (από κύριο - από μη κύριο). Πρωτότυποι τρόποι κτήσης κυριότητας: (ιδίως) τακτική και έκτακτη χρησικτησία, επιδίκαση, προσκύρωση, ένωση, συνάφεια, σύμμειξη ή σύγχυση, ειδοποιία, κατάληψη αδέσποτων, εύρεση απολωλότων. Κτήση καρπών και σχέση των σχετικών διατάξεων (όταν αποκτά ο καλόπιστος νομέας) με τις διατάξεις των άρθρων 1096 επ. ΑΚ. Προστασία της κυριότητας: διεκδικητική αγωγή (προϋποθέσεις και άμυνα του εναγομένου) και παρεπόμενες ενοχικές αξιώσεις (και ανταξιώσεις του εναγομένου), αρνητική αγωγή, πουβλικιανή αγωγή, προστασία κατά το ενοχικό δίκαιο (αδικ. πλουτισμός, αδικοπραξία, μη γνήσια διοίκηση αλλοτρίων). Ειδικές μορφές κυριότητας: συγκυριότητα, οριζόντια και κάθετη ιδιοκτησία.

Δουλείες: Διακρίσεις δουλειών, αρχές που διέπουν τις δουλείες. Πραγματικές δουλείες: είδη και περιεχόμενο. Τρόπος κτήσης, άσκησης, προστασίας και απώλειας. Δυνατότητα μεταβίβασης. Προσωπικές δουλείες: Επικαρπία πράγματος: περιεχόμενο, κτήση-άσκηση-προστασία-απώλεια. Δυνατότητα μεταβίβασης (του ίδιου του δικαιώματος ή της άσκησης του). Οίκηση, περιορισμένες προσωπικές δουλείες.

Εμπράγματη ασφάλεια: Τα δικαιώματα εμπράγματης ασφάλειας ως δικαιώματα αξίας (λειτουργία των δικαιωμάτων εμπράγματης ασφάλειας). Εμπράγματη και προσωπική ασφάλεια. Βασικές αρχές (έμφαση στην αρχή του παρεπομένου και στην αρχή του αδιαιρέτου). Υποθήκη και προσημείωση υποθήκης: αντικείμενο της υποθήκης, ασφαλιζόμενη απαίτηση (προσοχή στο ανώτατο ύψος προνομιακής ικανοποίησης του δανειστή), σύσταση

και λειτουργία της υποθήκης και της προσημείωσης, προστασία ενυπόθηκου δανειστή, απόσβεση και εξάλειψη. Ενέχυρο: Είδη ενεχύρου [συμβατικό (κοινό και πλασματικό), νόμιμο], ασφαλιζόμενη απαίτηση, λειτουργία ενεχύρου, προστασία δανειστή, απόσβεση ενεχύρου.

Πώληση με παρακράτηση (επιφύλαξη) της κυριότητας: Έννοια, μορφές εμφάνισης, διαμόρφωση των έννομων σχέσεων (ο αγοραστής είναι κάτοχος και δικαιούχος του δικαιώματος προσδοκίας κτήσης κυριότητας, ο πωλητής παραμένει κύριος και νομέας), προστασία αυτών.

Εξασφαλιστική (καταπιστευτική) μεταβίβαση κυριότητας κινητού: Έννοια, επιτρεπτό, μορφές εμφάνισης.

Η δημοσιότητα των εμπράγματων δικαιωμάτων. Κινητά, ακίνητα. Είδη δημοσιότητας (τυπική και ουσιαστική). Συστήματα δημοσιότητας επί ακινήτων (σύστημα υποθηκοφυλακείων – σύστημα κτηματολογίου).

6. Αστικό Δικονομικό Δίκαιο I

Διδάσκοντες: Καθηγητής Κωνσταντίνος Καλαβρός, Καθηγητής Στυλιανός Σταματόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής Παναγιώτης Κολοτούρος, Αναπληρωτής Καθηγητής Σπυρίδων Τσαντίνης, Λέκτορας Βασίλειος Χατζηϊωάννου, Λέκτορας Δημήτριος Μπαμπινιώτης

Συγγράμματα:

- α) Εγχειρίδιο πολιτικής δικονομίας, Καλαβρός Κωνσταντίνος
- β) Εγχειρίδιο πολιτικής δικονομίας, Νίκας Νικόλαος

Περιεχόμενα:

A. Εισαγωγή. Οι σκοποί της πολιτικής δίκης. Η εξειδίκευση και εφαρμογή των κανόνων του (ουσιαστικού) δικαίου από τα δικαστήρια. Φύση, ερμηνεία, πηγές των κανόνων του Αστικού Δικονομικού Δικαίου. Ο ισχύων Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας. Βιβλιογραφία.

B. Οι θεμελιώδεις αρχές της πολιτικής δίκης. Γενικά. Ειδικώς: Η αρχή της διαθέσεως. Η αρχή της συζητήσεως. Η αρχή της προφορικότητας. Η αρχή της εγγράφου διεξαγωγής της δίκης. Η αρχή της τηρήσεως της προδικασίας. Η αρχή της συγκεντρώσεως και του αποκλεισμού του καθυστερημένου υλικού της δίκης. Η αρχή της αμεσότητας. Η αρχή της

δημοσιότητας. Η αρχή της εκατέρωθεν ακροάσεως (δικαίωμα ακροάσεως). Η αρχή της καλόπιστης διεξαγωγής της δίκης (καθήκον αληθείας).

Γ. Η δικαστική απόφαση: Οι ενέργειές της. Το δεδικασμένο. Είδη, σκοπός, λειτουργία. Αποφάσεις που παράγουν δεδικασμένο. Δεδικασμένο εξ αλλοδαπών αποφάσεων. Οι θεωρίες περί του δεδικασμένου: Ουσιαστικές, δικονομικές. Πως λαμβάνεται υπόψη. Αντικειμενικά όρια δεδικασμένου. Ο κανόνας. Οι εξαιρέσεις. Προδικαστικά ζητήματα. Οι ενστάσεις του εναγομένου. Χρονικά όρια του δεδικασμένου. Η μεταρρυθμιστική (τελεσιδίκου αποφάσεως) αγωγή. Υποκειμενικά όρια του δεδικασμένου. Οι κανόνες και οι εξαιρέσεις του νόμου. Διαπλαστική ενέργεια. Εκτελεστικότητα της αποφάσεως - Περί του αντικειμένου της δίκης.

Δ. Οργανισμός των πολιτικών δικαστηρίων (όργανα της πολιτικής δικαιοδοσίας). Τα δικαστήρια: Οργάνωση, συγκρότηση, είδη πολιτικών δικαστηρίων. Οργανικές εγγυήσεις της δικαστικής ανεξαρτησίας. Επιλογή δικαστών. Ο νόμιμος δικαστής. Ανεξαρτησία απέναντι στη νομοθετική και στην εκτελεστική εξουσία. Έλεγχος συνταγματικότητας των νόμων και νομιμότητας των διοικητικών πράξεων. Σύγκρουση καθηκόντων και άρση της συγκρούσεως.

Τα δικαστικά πρόσωπα: Ο δικαστής. Προσωπικές εγγυήσεις των δικαστικών λειτουργών (Ισοβιότητα, πειθαρχική εξουσία, επιθεώρηση, προαγωγή δικαστών. Εξαίρεση δικαστών). Η εισαγγελική αρχή. Οι δικαστικοί υπάλληλοι. Οι δικηγόροι. Οι συμβολαιογράφοι. Οι δικαστικοί επιμελητές.

Ε. Διαδικαστικές προϋποθέσεις εξετάσεως της αγωγής κατ' ουσίαν: Δικαιοδοσία (Εννοια. Είδη. Οι δικαιοδοτικοί κλάδοι. Πολιτική, διοικητική, ποινική δικαιοδοσία. Κριτήρια διακρίσεως. Εκδίκαση διαφορών της ξένης δικαιοδοσίας από τα πολιτικά δικαστήρια. Διεθνής δικαιοδοσία. Ετεροδικία - δικαστική αρωγή). Αρμοδιότητα (Εννοια. Είδη: Καθ' ύλην λόγω ποσού. Προσδιορισμός της αξίας του αντικειμένου της δίκης. Εξαιρετική. Κατά λειτουργίαν. Κατά τόπον: Δωσιδικίες: Γενική. Ειδικές. Συντρέχουσες: της δικαιοπραξίας, του ποινικού αδικήματος, της περιουσίας, του επιδίκου αντικειμένου, του υποκαταστήματος. Οι λοιπές συντρέχουσες. Οι αποκλειστικές: της τοποθεσίας του ακινήτου, της κληρονομιάς, της συνάφειας, της ανταγωγής, της εταιρείας, της διαχειρίσεως κατά δικαστικήν εντολήν, της αναγκαστικής εκτελέσεως. Σχέσεις μεταξύ αποκλειστικών δωσιδικιών. Συμφωνίες περί της κατά τόπον αρμοδιότητας. Έρευνα αρμοδιότητας. Συνέπειες ελλείψεως).

ΣΤ. Η αγωγή: Εισαγωγή. Έννοια. Τύπος. Περιεχόμενο. Άσκηση. Συνέπειες ασκήσεως. Δικονομικές: Εκκρεμοδικία (απαγόρευση μεταβολής αγωγής, δυνατότητα μεταβιβάσεως

επίδικου αντικειμένου, perpetuatio fori, προτίμηση). Καταψηφιστική (για ομαλές και ιδιόρρυθμες αξιώσεις). Διαπλαστικές αγωγές (χαρακτηριστικά, δικαιοπολιτική σημασία, παραδεκτόν, συστηματοποίηση).

Αντικειμενική σώρευση αγωγών (Γενικά. Προϋποθέσεις. Συνέπειες). Επικουρική σώρευση αξιώσεων. Υποκειμενική σώρευση αγωγών (πλειονότης διαδίκων). Ομοδικία: Απλή (Προϋποθέσεις. Συνέπειες). Αναγκαστική (Η δικαιοπολιτική απαίτηση. Το πρόβλημα και η ρύθμιση του νόμου. Η ανάγκη ενιαίας απόφασεως. Οι συνέπειες).

Ζ. Συμμετοχή τρίτων στη δίκη: Εκούσια: Η πρόσθετη απλή παρέμβαση. Προϋποθέσεις (έννομο συμφέρον, τρίτος, εκκρεμοδικία, χρόνος και τύπος). Διαδικασία. Συνέπειες. Αυτοτελής πρόσθετη παρέμβαση. Αναγκαστική: Ανακοίνωση δίκης (Σκοπός - λειτουργία. Προϋποθέσεις. Συνέπειες). Προσεπίκληση: του εγγυητή, των αναγκαίων ομοδίκων, του αληθούς νομέως. Προϋποθέσεις. Διαδικασία. Συνέπειες.

Η. Η κύρια παρέμβαση: Έννοια. Παραδεκτόν. Διαδικασία. Βασιμότητα. Συνέπειες.

Θ. Συμπεριφορά των διαδίκων: Του ενάγοντος: Παραίτηση από της αγωγής. Ανάκληση της αγωγής. Του εναγομένου: Άμυνα (απάντηση, ενστάσεις). Υποχώρηση (αποδοχή, ομολογία της αγωγής). Αντεπίθεση (ανταγωγή, ένσταση συμψηφισμού).

Ι. Συζήτηση στο ακροατήριο. Ερήμην διαδικασία. Περάτωση της δίκης.

7. Γενικό Ενοχικό Δίκαιο

Διδάσκοντες: Καθηγήτρια Καλλιρόη Παντελίδου

Σύγγραμμα: α) Επιτομή γενικού ενοχικού δικαίου, Σταθόπουλος Μιχαήλ
β) Ενοχικό Δίκαιο, Γεωργιάδης Απόστολος

Περιεχόμενα:

Το μάθημα του Γενικού Ενοχικού Δικαίου αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα όλων των νομικών σπουδών, καθώς εισάγει τον φοιτητή στη κατανόηση της λειτουργίας όλων των περιουσιακών σχέσεων και κυρίως της ενοχικής σχέσης, δηλαδή το τι σημαίνει από νομική άποψη το να οφείλει κανείς. Στην πραγματικότητα στο μάθημα αυτό ελέγχεται η «φυσιολογία» της οφειλής και της υποχρέωσης. Το μάθημα διαιρείται στις εξής υποκατηγορίες: Η φύση της ενοχικής σχέσης, τα υποκείμενα αυτής, οι αρχές που διέπουν την

ενοχική σχέση, η ανώμαλη εξέλιξη της ενοχής, η ομαλή εξέλιξη αυτής, οι μεταβολές στα πρόσωπα και η οφειλή από μέρους περισσοτέρων οφειλετών και δανειστών. Συγκεκριμένα εξετάζονται στο πλαίσιο αυτού του γενικού προσανατολισμού ειδικότερα τα ακόλουθα θέματα:

Βασικές έννοιες και θεμελιώδεις αρχές της ενοχής

Έννοια, πηγές και αντικείμενο της ενοχής

Είδη των ενοχών

Η εκπλήρωση της παροχής από τον οφειλέτη

Η εκπλήρωση της παροχής από τρίτον

Ενίσχυση της ενοχής

Έννοια, μορφές και ευθύνη του οφειλέτη

Οι μορφές ανώμαλης εξέλιξης της ενοχής ειδικότερα

Η ανώμαλη εξέλιξη της ενοχής στις αμφοτεροβαρείς συμβάσεις

Η σύμβαση υπέρ τρίτου και σε βάρος τρίτου

Ενοχές με περισσότερα υποκείμενα

Μεταβίβαση της ενοχής

Οι αποσβεστικοί λόγοι

Υπαναχώρηση και καταγγελία

Το Γενικό Ενοχικό Δίκαιο είναι η κοιτίδα ποικίλων άλλων ειδικότερων γνωστικών αντικειμένων, όπως το Εμπορικό Δίκαιο ή το Εργατικό Δίκαιο, που συνιστούν πλέον αυτοτελείς κλάδους. Η κατανόηση του Γενικού Ενοχικού Δικαίου διευκολύνει την γνωριμία σχεδόν με κάθε ιδιαίτερο νομικό κλάδο και ειδίκευση. Το μάθημα συνοδεύεται από την επίλυση πολλών πρακτικών θεμάτων, που εισάγουν στη συλλογιστική του Ειδικού Ενοχικού Δικαίου και προετοιμάζουν την ευχερή παρακολούθηση του τελευταίου και κρίσιμου μαθήματος των Ασκήσεων αστικού και αστικού δικονομικού δικαίου.

8. Κληρονομικό Δίκαιο

Διδάσκοντες: Αναπληρωτής Καθηγητής Χρίστος Φίλιος, Λέκτορας Ελευθέριος Καστρήσιος, Λέκτορας Βιργινία Περάκη

- Σύγγραμμα:** α) Κληρονομικό Δίκαιο, Φίλιος Παύλος
β) Εγχειρίδιο Κληρονομικού Δικαίου, Γεωργιάδης Απόστολος
γ) Κληρονομικό Δίκαιο, Ψούνη Νίκη

Περιεχόμενα:

Έννοια και σημασία του κληρονομικού δικαίου.

Χαρακτηριστικά κληρονομικής διαδοχής (καθολική διαδοχή, άμεση διαδοχή, αυτοδίκαιη κτήση της κληρονομιάς).

Προσωρινή και οριστική κτήση της κληρονομιάς.

Αποδοχή και αποποίηση της κληρονομιάς.

Είδη αποδοχής (ρητή, σιωπηρή, πλασμαστική).

Κτήση κυριότητας επί κληρονομιών ακινήτων (μεταγραφή της αποδοχής).

Σχέσεις μεταξύ περισσότερων κληρονόμων.

Είδη κληρονομικής διαδοχής (εκ διαθήκης, εξ αδιαθέτου, νόμιμη μοίρα).

Η αμεσότητα ως χαρακτηριστικό της κληρονομικής διαδοχής.

Καταπίστευμα και κληροδοσία. Άμεση και έμμεση κληροδοσία.

Διαφορά μεταξύ κληρονόμου και καταπιστευματοδόχου.

Διαφορά μεταξύ κληρονόμου και κληροδόχου.

Ποιες περιουσιακές σχέσεις κληρονομούνται.

Η κληρονομική σύμβαση.

Η δωρεά αιτία θανάτου.

Εξ αδιαθέτου διαδοχή.

Πρώτη τάξη. Έκπτωση κληρονόμου (προαποβίωση, αποποίηση, αναξιότητα, αποκλήρωση).

Διαδοχή κατά ρίζες, προσαύξηση, διαδοχή τάξεων.

Έννοια κατιόντων.

Δεύτερη τάξη. Ετεροθαλείς αδελφοί.

Τρίτη τάξη. Διαδοχή κατά γραμμές.

Τέταρτη τάξη.

Δικαίωμα από περισσότερες ρίζες.

Πέμπτη τάξη.

Κληρονομικό δικαίωμα συζύγου. Εξαίρετο.
Αποκλεισμός εξ αδιαθέτου δικαιώματος συζύγου.

Έκτη τάξη.

Το τεκμήριο συναποβιώσεως και η σημασία του για το κληρονομικό δίκαιο.

Συνεισφορά μεταξύ κατιόντων στην εξ αδιαθέτου διαδοχή.
Συνεισενεκτήες παροχές. Πώς γίνεται η συνεισφορά.
Υπερκαλυμμένος κατιών. Συνεισφορά μεταξύ κατιόντων όταν υπάρχει και σύζυγος του κληρονομούμενου.
Συνεισφορά στην εκ διαθήκης διαδοχή.
Συνεισφορά στη θέση άλλου.
Παροχή σε απώτερο κατιόντα.

Νόμιμη μοίρα.

Ποιοι είναι νόμιμοι μεριδούχοι. Το δικαίωμα νόμιμης μοίρας.

Αποκλήρωση υπό ευρεία και υπό στενή έννοια. Λόγοι αποκλήρωσης.

Παραίτηση από τη νόμιμη μοίρα.

Διαδοχή κατά ρίζες, προσαύξηση και διαδοχή τάξεων στη νόμιμη μοίρα.

Κατάλειψη της νόμιμης μοίρας.

Περιορισμοί της νόμιμης μοίρας. Σοκίνεια ρήτρα.

Υπολογισμός της νόμιμης μοίρας.
Παροχή προς τρίτο (μη μεριδούχο). Παροχή προς μεριδούχο. Καταλογισμός στη νόμιμη μοίρα.

Συνεισφορά στη νόμιμη μοίρα. Υπερκαλυμμένος κατιών. Συνεισφορά όταν υπάρχει και σύζυγος του κληρονομούμενου.

Μέμψη άστοργης δωρεάς. Δωρεές αιτία θανάτου και κληροδοσίες που προσβάλλουν τη νόμιμη μοίρα.

Νόμιμη μοίρα και συζυγικό εξαίρετο.

Αγωγή περί κλήρου.
Νομέας της κληρονομιάς. Ευθύνη του νομέα της κληρονομιάς.

Κληρονομητήριο.
Τεκμήριο κληρονομικής ιδιότητας. Δημόσια πίστη του κληρονομητηρίου.

Αποδοχή επ' ωφελεία απογραφής.

Σχολάζουσα κληρονομιά.

Νέμηση ανιόντος.

Εκ διαθήκης διαδοχή.

Έννοια διαθήκης. Συνδιαθήκη.

Ικανότητα προς σύνταξη διαθήκης.

Τύπος διαθήκης (ιδιόγραφη, δημόσια και μυστική διαθήκη).

Περιεχόμενο διαθήκης.

Εγκατάσταση κληρονόμου. Υποκατάσταση. Αιρέσεις και προθεσμίες.

Ακυρότητα και ακυρωσία διαθήκης.

Ανάκληση διαθήκης.

Δημοσίευση διαθήκης.

Ερμηνεία διαθηκών.

Τρόπος.

Εκτελεστής διαθήκης.

9. Αστικό Δικονομικό Δίκαιο II

Διδάσκοντες: Καθηγητής Κωνσταντίνος Καλαβρός, Καθηγητής Στυλιανός Σταματόπουλος, Αναπληρωτής Καθηγητής Παναγιώτης Κολοτούρος, Αναπληρωτής Καθηγητής Σπυρίδων Τσαντίνης, Λέκτορας Βασίλειος Χατζηϊωάννου, Λέκτορας Δημήτριος Μπαμπινιώτης

Συγγράμματα:

α) Εγχειρίδιο δικαίου αναγκαστικής εκτελέσεως, Νίκας Νικόλαος

β) Εγχειρίδιο αναγκαστικής εκτελέσεως, Γέσιου-Φαλτσή Πελαγία

Περιεχόμενα:

Α. Διαδικαστικές προϋποθέσεις (συνέχεια). Αντιδικία. Διάδικοι. Τρόπος καθορισμού του διαδίκου. Εξουσία διεξαγωγής της δίκης και νομιμοποίηση διαδίκων. Μεταβολή διαδίκου

(δια συμφωνίας, εκ του νόμου). Ικανότητα διαδίκου. Διαδικαστική ικανότητα (Αναπλήρωση ελλείψεων. Πληρεξουσιότητα. Έκταση. Παύση). Έννομο συμφέρον (στην αναγνωριστική, καταψηφιστική, διαπλαστική αγωγή). Νομότυπη άσκηση αγωγής. Έλλειψη εκκρεμοδικίας και δεδικασμένου. Η δικονομική μεταχείριση των διαδικαστικών προϋποθέσεων. Τα δικονομικά κωλύματα. Ουσιαστικές προϋποθέσεις αποδοχής της αγωγής (κατ' ουσίαν). Σχέση ουσιαστικών και δικονομικών προϋποθέσεων.

Β. Απόδειξη. Γενικό μέρος: Αντικείμενο αποδείξεως. Είδη αποδείξεως: Πλήρης - Ατελής, Αυστηρή - Ελεύθερη, Κύρια απόδειξη, ανταπόδειξη, απόδειξη του αντιθέτου (επί νομίμων τεκμηρίων). Άμεση και έμμεση απόδειξη. Εκτίμηση των αποδείξεων. Το βάρος αποδείξεων: Έννοια, είδη, διακρίσεις. Κατανομή ή επίρριψη του βάρους αποδείξεως: Έννοια, είδη, διακρίσεις. Κατανομή ή επίρριψη του βάρους αποδείξεως. Αντιστροφή του βάρους αποδείξεως. Η σημασία των κανόνων κατανομής του βάρους αποδείξεως. Δικαστικά τεκμήρια, εκ πρώτης όψεως απόδειξη και βάρος αποδείξεως. Συμφωνίες για την κατανομή του βάρους αποδείξεως. Απαγόρευση χρήσεως αποδεικτικών μέσων. Η αποδεικτική διαδικασία. Συντηρητική απόδειξη. Αποδεικτικές συμβάσεις.

Γ. Απόδειξη. Ειδικό μέρος: Ομολογία: Έννοια, δικαιολογητικός λόγος, νομική φύση, είδη και προϋποθέσεις. Διαφορά από παρεμφερείς θεσμούς. Αποδεικτική δύναμη. Ανάκληση. Αυτοψία: Έννοια, αντικείμενο, διεξαγωγή, συζήτηση μετά την αυτοψία. Αποδεικτική δύναμη. Πραγματογνωμοσύνη: Έννοια, νομικός χαρακτήρας. Διάκριση από παρεμφερείς θεσμούς. Διορισμός και εξαίρεση πραγματογνωμόνων. Εξώδικες γνωμοδοτήσεις, τεχνικοί σύμβουλοι. Μάρτυρες: Περιορισμοί. Εξαίρεση από τον περιορισμό. Ανίκανοι ανεπιτήδευτοι και εξαιρετέοι μάρτυρες. Διεξαγωγή της αποδείξεως. Αποδεικτική δύναμη. Έννοια, κανόνες επιτρεπτού, αποδεικτική δύναμη. Εξέταση των διαδίκων: Έννοια, διαφορά από παρεμφερείς θεσμούς. Επικουρικότητα. Διαδικασία, αποδεικτική δύναμη. Όρκος: Έννοια, διακρίσεις και ικανότητα υπαγωγής. Υποκείμενα, αντικείμενο και επικουρικότητα του επακτού όρκου. Διαδικασία επαγωγής, αποδεικτική δύναμη. Ο δικαστικός όρκος. Έγγραφα: Έννοια, σημασία, διακρίσεις. Προϋποθέσεις κύρους και αποδεικτικής δυνάμεως. Γνησιότητα εγγράφων. Αποδεικτική δύναμη των δημοσίων και ιδιωτικών εγγράφων. Πρόσωπα υπέρ των οποίων αποδεικνύουν τα έγγραφα.

Δ. Διαδικαστικές πράξεις: Έννοια, διακρίσεις: από απόψεως φορέων, από απόψεως σκοπού (άμεσης και έμμεσης ενέργειας, επιτακτικές - επενεργητικές), από απόψεως περιεχομένου (δηλώσεις βουλήσεως, ανακοινώσεις βουλήσεως, ανακοινώσεις γνώσεως,

απλώς υλικές πράξεις).

Ειδικότερα: Αιτήσεις, ισχυρισμοί, μέσα επιθέσεως και άμυνας, ανακοινώσεις, γνωστοποιήσεις, κλήσεις, δικονομικές δικαιοπραξίες, δικονομικές συμβάσεις. Δισυπόστατες και διφυείς διαδικαστικές πράξεις. Προσβολή για ελαττώματα της βουλήσεως: Εφαρμογή δικονομικών ή ουσιαστικών κανόνων. Ελλιπής βούληση, ανυπαρξία βουλήσεως δηλώσεων, διάσταση δηλώσεων και βουλήσεως εννόμων συνεπειών. Ανάκληση διαδικαστικών πράξεων, προσθήκη όρου ή αιρέσεως στις διαδικαστικές πράξεις, ακυρότητες διαδικαστικών πράξεων: λόγω υπερβάσεως των ορίων της καλής πίστεως και των χρηστών ηθών, λόγω ελλείψεως νομίμων ουσιαστικών προϋποθέσεων. Ποινές. Επιδόσεις: Έννοια, όργανα και παραγγελία, τόπος και χρόνος επιδόσεως, δέκτης επιδόσεως, μορφές έμμεσης επιδόσεως, έκθεση επιδόσεως.

Ε. Προθεσμίες: Έννοια, έναρξη και τρόπος υπολογισμού, διακοπή, αναστολή, παράταση, σύντμηση. Δικονομικές ακυρότητες: Περιπτώσεις ακυρότητας, ανεπανόρθωτη βλάβη, διαδικαστικά.

ΣΤ. Ευεργετήματα πενίας: Δικαιούχοι, έκβαση, διαδικαστικά, τελική εκκαθάριση των εξόδων.

Ζ. Εγγυοδοσία: Γενικές διατάξεις, εγγυοδοσία για δικαστικά έξοδα.

10. Μεθοδολογία Δικαίου

Διδάσκοντες: Καθηγητής Στυλιανός Σταματόπουλος, Λέκτορας Δημήτριος Μπαμπινιώτης

Συγγράμματα: α) Μεθοδολογία του Δικαίου, Σταμάτης Κώστας,

β) Εισαγωγή στη νομική σκέψη, Engisch Karl

γ) Νομική Μεθοδολογία, Φίλιος Πάυλος

Περιεχόμενα:

11. Ειδικό Ενοχικό Δίκαιο I (Εξωδικαιοπρακτικές ενοχές)

Διδάσκοντες: Αναπληρωτής Καθηγητής Απόστολος Χελιδόνης, Λέκτορας Ισμήνη Στεργιαννίδου

Συγγράμματα: α) Ενοχικό Δίκαιο ειδικό μέρος, Φίλιος Παύλος
β) Εγχειρίδιο ειδικού ενοχικού δικαίου, Γεωργιάδης Απόστολος
γ) Επίτομο ειδικό ενοχικό δίκαιο, Κορνηλάκης Πάνος

Περιεχόμενα: Η Νομική Σχολή Θράκης ακολουθώντας την πάγια τακτική που ακολουθείται πλέον από τα περισσότερα Πανεπιστήμια του εξωτερικού, κατέκτησε την ύλη του Ειδικού Ενοχικού Δικαίου, που παλαιότερα διδάσκονταν ενιαία ως Ενοχικό Δίκαιο, σε Ενοχικό Δίκαιο Ι και ΙΙ, όπου εξετάζονται οι ενοχές εκ του νόμου και ενοχές από δικαιοπραξίες αντίστοιχα. Το Ενοχικό Δίκαιο Ι αποτελεί συνέχεια του Γενικού Ενοχικού Δικαίου, αφού σε αυτό το μάθημα με πιο διεξοδικό τρόπο εξετάζονται επώνυμες ενοχικές σχέσεις, γνωστές ήδη από την εποχή του ρωμαϊκού δικαίου, που απασχολούσαν και απασχολούν όλες τις ανθρώπινες κοινωνίες και οι οποίες έχουν ως δικαιολογητική βάση το νόμο. Συγκεκριμένα διδάσκεται:

1. Η κοινωνία
2. Η διοίκηση αλλοτρίων
3. Ο αδικαιολόγητος πλουτισμός
4. Η αδικοπραξία
5. Η ευθύνη από διακινδύευση
6. Η καταδολίευση δανειστών

Το μάθημα πλαισιώνεται από την επίλυση πολλών πρακτικών θεμάτων, που εξοικειώνουν τον φοιτητή όχι μόνο με τη θεωρία, αλλά πρωτίστως και με την ελληνική νομολογία.

12. Ειδικό Ενοχικό Δίκαιο ΙΙ

Διδάσκοντες: *Αναπληρωτής Καθηγητής Απόστολος Χελιδόνης*

Συγγράμματα: α) Ενοχικό δίκαιο ειδικό μέρος, Φίλιος Παύλος
β) Επίτομο ειδικό ενοχικό δίκαιο, Κορνηλάκης Πάνος

Περιεχόμενα: Στο μάθημα αυτό σε συνέχεια του Ειδικού Ενοχικού Δικαίου Ι εξετάζονται οι επώνυμες δικαιοπρακτικές, κυρίως συμβατικές σχέσεις που απασχολούν όλο το περιουσιακό φαινόμενο. Στην πραγματικότητα εξετάζονται σε βάθος εκείνα τα συμβατικά μορφώματα που θα απασχολήσουν με βεβαιότητα και σε μεγάλη έκταση τους φοιτητές σε όλη την επαγγελματική δράση τους. Συγκεκριμένα διδάσκονται εν προκειμένω τα ακόλουθα αντικείμενα:

Η δωρεά

Η πώληση και η ανταλλαγή

Η μίσθωση πράγματος (εξετάζονται συνοπτικά και ειδικές μορφές μίσθωσης)

Η σύμβαση έργου

Δάνειο και χρησιδάνειο

Συμβάσεις παροχής υπηρεσιών (εντολή, παίγνιο στοίχημα κ.λ.π. παρακαταθήκη, μεσιτεία, προκήρυξη)

Παρεπόμενες συμβάσεις(εγγύηση, συμβιβασμός, αφηρημένη υπόσχεση ή αναγνώριση χρέους)

Βοηθητικές και τυχηρές συμβάσεις

Το μάθημα πλαισιώνεται από την επίλυση πολλών πρακτικών θεμάτων, πάνω στα οποία στηρίζεται η γραπτή εξέταση στο τέλος του εξαμήνου.

13. Αστικό Δικονομικό Δίκαιο ΙΙΙ

Διδάσκοντες: Καθηγητής Δημήτριος Μανιώτης, Επίκουρος Καθηγητής Παναγιώτης Γιαννόπουλος

Συγγράμματα: α) Δίκαιο της αναίρεσης 2011, Καλαβρός Κωνσταντίνος

β) Αστικό Δικονομικό Δίκαιο, Μανιώτης Δημήτριος

γ) Εγχειρίδιο πολιτικής δικονομίας, Νίκας Νικόλαος

Περιεχόμενα: Το αστικό δικονομικό δίκαιο ΙΙΙ (Ζ' εξάμηνο) περιλαμβάνει την διδασκαλία των ένδικων μέσων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Σκοπός της διδασκαλίας είναι η κατανόηση της φιλοσοφίας που διέπει τις αντίστοιχες δίκες, κάτι που ενισχύεται με την

ταυτόχρονη συγκριτική αναφορά στην διδαχθείσα ήδη πρωτοβάθμια δίκη. Κατ' αρχάς, αναλύονται τα ειδικότερα ζητήματα του γενικού μέρους (άρθ. 495 -500 ΚΠολΔ). Στη συνέχεια, δίδεται ιδιαίτερη έμφαση στην διδασκαλία της έφεσης (511-537 ΚΠολΔ) και της αναίρεσης (552-582 ΚΠολΔ), λόγω της ευρείας δικαστηριακής τους εφαρμογής, της πλούσιας νομολογιακής και θεωρητικής τους επεξεργασίας και του πλήθους δογματικών ζητημάτων που γεννώνται. Επίσης, αρκετές παραδόσεις αφιερώνονται στην ανακοπή ερημοδικίας (501-510 ΚΠολΔ), σε ειδικότερα κρίσιμα σχετικά ζητήματα όπως η ερήμην δίκη, η πραγματική και πλασματική ερημοδικία κλπ., ενώ εκτενής αναφορά γίνεται και στην αναψηλάφηση (538-551 ΚΠολΔ) και στα δογματικά ζητήματα που γεννώνται σε σχέση με την λεπτή ισορροπία μεταξύ του ένδικου αυτού μέσου και της εξαιρετικής κάμψης του δεδουλευμένου. Η διδασκαλία συμπληρώνεται με την επίλυση πρακτικών ασκήσεων.

14. Ατομική και Συλλογική Εκτέλεση

(συνδιδασκαλία με τον Τομέα Δικαίου των Επιχειρήσεων και Εργατικού Δικαίου)

Ατομική Εκτέλεση

Διδάσκοντες: Καθηγητής Δημήτριος Μανιώτης, Επίκουρος Καθηγητής Παναγιώτης Γιαννόπουλος

Συγγράμματα: α) Εγχειρίδιο δικαίου αναγκαστικής εκτελέσεως, Νίκας Νικόλαος β) Εγχειρίδιο αναγκαστικής εκτελέσεως, Γέσιου-Φαλτσή Πελαγία
γ) Αστικό Δικονομικό Δίκαιο, Μανιώτης Δημήτριος

Περιεχόμενα:

15. Ειδικό Ενοχικό Δίκαιο II (Δικαιοπρακτικές ενοχές)

Διδάσκοντες: Αναπληρωτής Καθηγητής Απόστολος Χελιδόνης

Συγγράμματα: α) Ενοχικό δίκαιο ειδικό μέρος, Φίλιος Παύλος
β) Επίτομο ειδικό ενοχικό δίκαιο, Κορνηλάκης Πάνος

16. Ασκήσεις Αστικού και Αστικού Δικονομικού Δικαίου

Διδάσκοντες: Καθηγητής Δημήτριος Μανιώτης, Καθηγήτρια Καλλιρόη Παντελίδου, Αναπληρωτής Καθηγητής Λάμπρος Κιτσαράς, Επίκουρος Καθηγητής Παναγιώτης Γιαννόπουλος, Λέκτορας Βιργινία Περάκη

Συγγράμματα: α) Εφαρμογές πολιτικής δικονομίας, Καλαβρός Κωνσταντίνος, Σταματόπουλος Στέλιος, Δημητρίου Δημήτριος, Μπαμπινιώτης Δημήτριος β) Συνθετικές ασκήσεις Αστικού και Αστικού Δικονομικού Δικαίου, Κιτσαράς Λάμπρος, Τσαντίνης Σπύρος

Περιεχόμενα: Οι ασκήσεις αστικού και αστικού δικονομικού δικαίου (Η' εξάμηνο) περιλαμβάνουν το σύνολο της διδαχθείσας ύλης των συγκεκριμένων κλάδων δικαίου, που παραδίδεται πλέον ολοκληρωμένα με τη μορφή ασκήσεων, όπως ακριβώς αντιμετωπίζονται στην καθημερινή πρακτική από τον εφαρμοστή του δικαίου. Τούτο σημαίνει ότι τα ερωτήματα αφορούν ταυτόχρονα, ζητήματα ουσιαστικού και δικονομικού δικαίου, ώστε, κατά την διδασκαλία, να είναι εμφανής η επίδραση του ουσιαστικού δικαίου στην εφαρμογή του δικονομικού και το αντίστροφο. Έχει επιλεγεί η συνδιδασκαλία αστικολόγων και δικονομολόγων, ώστε να είναι πληρέστερη η ανάλυση των αντίστοιχων ζητημάτων. Στο πλαίσιο αυτό, πέρα από την αξία της επαναληπτικής διδασκαλίας των θιγομένων ζητημάτων, δίδεται έμφαση στην διάκριση των κρίσιμων πραγματικών περιστατικών από τις νομικές έννοιες και διατάξεις, στην επιλογή των εκάστοτε εφαρμοστέων κανόνων δικαίου, στη συγκρότηση της μείζονος πρότασης του δικανικού συλλογισμού καθώς και στην υπαγωγική διαδικασία σε συνδυασμό με την ερμηνευτική διαδικασία του νόμου, ώστε η εύρεση της λύσης να συνάδει με την ορθή μεθοδολογία. Για την ευρύτερη κάλυψη της ύλης, επιλέγονται πρακτικά θέματα από το σύνολο των κλάδων του αστικού και του αστικού δικονομικού δικαίου.

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

1. Αρχαίο Ελληνικό Δίκαιο

Διδάσκοντες: Καθηγήτρια Μαρία Γιούνη, Επίκουρος Καθηγητής Αθανάσιος Δέλιος.

Συγγράμματα: α) D.M. MacDowell, Το δίκαιο στην Αθήνα των κλασικών χρόνων.

β) A. Biscardi, Αρχαίο Ελληνικό Δίκαιο.

Περιεχόμενο: Στην αρχαία Ελλάδα της κλασικής εποχής, η κάθε πόλις ήταν μια αυτόνομη και ανεξάρτητη κρατική οντότητα, με το δικό της δικαιοσύστημα. Το μάθημα επικεντρώνει στη νομοθεσία της κλασικής Αθήνας, για την οποία οι πληροφορίες από τους δικανικούς λόγους, από ιστορικούς και φιλοσόφους, καθώς και από επιγραφικές πηγές, είναι άφθονες.

Αφού περιγράψει το πολιτειακό πλαίσιο, την εξέλιξη και τα όργανα του δημοκρατικού πολιτεύματος, το μάθημα εστιάζει στους θεσμούς του δικαίου της κλασικής Αθήνας. Ειδικότερα, εξετάζονται οι διακρίσεις της προσωπικής κατάστασης σε ελεύθερους, πολίτες, ξένους, μετοίκους και δούλους, η ιδιάζουσα θέση των γυναικών, οι θεμελιώδεις αρχές που διέπουν τις έννομες σχέσεις και την απονομή της δικαιοσύνης, τα δικαστήρια και οι κανόνες λειτουργίας τους, η ποινική νομοθεσία (διακρίσεις των αδικημάτων, ποινές, ποινικά δικαστήρια), το οικογενειακό δίκαιο (γάμος, περιουσιακές σχέσεις των συζύγων, σχέσεις γονέων και τέκνων, *υιοθεσία*), το κληρονομικό δίκαιο (διαδοχή εξ αδιαθέτου και με διαθήκη, επαγωγή της κληρονομίας, επίκληρος κόρη) και οι διατάξεις σχετικά με την περιουσία (διακρίσεις της περιουσίας, εμπράγματα δικαιώματα, κυριότητα, εμπράγματα ασφάλεια).

2. Εκκλησιαστικό Δίκαιο

Διδάσκων:

Συγγράμματα: α) Νομοθετικά κείμενα εκκλησιαστικού δικαίου, Πουλής Γεώργιος

β) Εκκλησιαστικό Δίκαιο, Τρωιάννος Σ, Πουλής Π.

γ) Εγχειρίδιο εκκλησιαστικού δικαίου, Κονιδάρης Ιωάννης

δ) Εκκλησιαστικό Δίκαιο, Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου

Περιεχόμενα: Εισαγωγή στην Επιστήμη του Εκκλησιαστικού Δικαίου - Πηγές και διακρίσεις. Η νομική θέση των διαφόρων θρησκευτικών κοινοτήτων στην ελληνική έννομη τάξη. Νομικό status της Εκκλησίας της Ελλάδος - σύστημα νόμου κρατούσης Πολιτείας. Η εκκλησιαστική περιουσία και η προστασία της - διακρίσεις των εκκλησιαστικών πραγμάτων. Το συνταγματικό δικαίωμα της θρησκευτικής ελευθερίας και οι περιορισμοί του (συνταγματικοί και νομοθετικοί). Η ποιοτική προστασία των θρησκειών - Ιδιαίτερη νομική μεταχείριση κληρικών - μοναχών. Εκκλ. Ποιν. Δίκαιο - Στοιχεία Συγκριτικού Εκκλησιαστικού Δικαίου.

3. Ρωμαϊκό Δίκαιο

Διδάσκοντες: Καθηγήτρια Μαρία Γιούνη, Επίκουρος Καθηγητής Αθανάσιος Δέλιος.

Συγγράμματα: α) Γεώργιος Νάκος, Εισηγήσεις ρωμαϊκού δικαίου.

β) Δημήτριος Γκόφας, Ιστορία και εισηγήσεις ρωμαϊκού δικαίου.

Περιεχόμενο: Το μάθημα περιλαμβάνει εισηγήσεις του κλασικού ρωμαϊκού δικαίου, το οποίο αποτελεί την βάση του ισχύοντος στη χώρα μας αστικού δικαίου. Είναι, έτσι, ιδιαίτερα χρήσιμο τόσο ως εισαγωγή στο αστικό δίκαιο, όσο και για την κατανόηση της εξέλιξης και την εμπέδωση των επιμέρους θεσμών του ισχύοντος αστικού δικαίου.

Κατά την ανάπτυξη, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στο δίκαιο των προσώπων, στις δικαιοπραξίες, στο οικογενειακό δίκαιο, στο εμπράγματο δίκαιο και στις βασικές δικονομικές διατάξεις, ενώ επισημαίνονται ιδιαιτερότητες του ρωμαϊκού δικαίου που επέδρασαν ουσιαστικά στην εξέλιξή του, όπως ο δυισμός μεταξύ *ius civile* και πραιτορικού δικαίου. Με την διαχρονική εξέταση των θεσμών του ιδιωτικού δικαίου δίνεται η ευκαιρία να διαπιστωθεί η ως επί το πλείστον διατήρηση των βασικών εννοιών, δομών και διατάξεων του ρωμαϊκού δικαίου, όπως αποτυπώνονται στον ισχύοντα ΑΚ. Τυπικό παράδειγμα αποτελεί το εμπράγματο δίκαιο, που παραμένει σχεδόν αναλλοίωτο από την εποχή του Ιουστινιανού. Από την άλλη μεριά, διαπιστώνεται η κατά περίπτωση απομάκρυνση από το ρωμαϊκό δίκαιο και η εξέλιξη των θεσμών, ώστε να συνάδουν με τις σύγχρονες δικαιοτικές και κοινωνικές

αντιλήψεις. Χαρακτηριστικό παράδειγμα εδώ αποτελεί το οικογενειακό δίκαιο, οι θεσμοί του οποίου, ενώ στηρίζονται στους αντίστοιχους του ρωμαϊκού δικαίου, στην εποχή μας έχουν πλέον αποστασιοποιηθεί τελείως από αυτό.

4. Ειδικό Αστικό Δίκαιο (δίκαιο ασφάλισης των πιστώσεων και δίκαιο αστικής επαγγελματικής ευθύνης)

Διδάσκοντες: Αναπληρωτής Καθηγητής Χρίστος Φίλιος

Συγγράμματα: α) Η εξασφάλιση των πιστώσεων, Γεωργιάδης Απόστολος

5. Βυζαντινό Δίκαιο

Διδάσκων: Καθηγήτρια Μαρία Γιούνη

Σύγγραμμα: α) Εισηγήσεις βυζαντινού δικαίου, Σπύρος Τρωιάνος

β) Βυζάντιο. Ιστορία και πολιτισμός, Τηλέμαχος Λουγγής

γ) Το πολίτευμα και οι θεσμοί της βυζαντινής αυτοκρατορίας (324-1204), Αικατερίνη Χριστοφιλοπούλου

Περιεχόμενα: Το μάθημα έχει ως αντικείμενο την ιστορία των πηγών και των θεσμών του βυζαντινού δικαίου, ως συνέχεια του ρωμαϊκού δικαίου στον χώρο της ελληνόφωνης χριστιανικής Ανατολής.

Το βυζαντινό δίκαιο είναι η μορφή υπό την οποία το ρωμαϊκό δίκαιο, εξελληνισμένο γλωσσικά και έντονα επηρεασμένο από τη χριστιανική διδασκαλία, σε συνύπαρξη προς το κανονικό δίκαιο της Ανατολικής Εκκλησίας σε μία ενιαία έννομη τάξη, ίσχυσε, διδάχθηκε και εφαρμόστηκε στη Βυζαντινή Αυτοκρατορία και στους λαούς που δέχθηκαν την πολιτική και πολιτιστική της επιρροή. Το δίκαιο αυτό, εξελισσόμενο με την προσαρμογή στις νέες συνθήκες και την ανάπτυξη πρακτικών του δημόδους δικαίου, επέζησε και στην τουρκοκρατούμενη ελληνόφωνη και ορθόδοξη Ανατολή, στο μέτρο που οι χριστιανοί της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας διατήρησαν τη χρήση του δικαίου τους (μεταβυζαντινό δίκαιο). Στην ιστορική σημασία του βυζαντινού δικαίου, ως του δικαίου που απετέλεσε τη βάση του ελληνικού νομικού βίου επί μιάμιση χιλιετία, προστίθεται η πρακτική του σημασία για τη νομική πραγματικότητα της νεώτερης Ελλάδος: το βυζαντινό, ή «βυζαντινό-ρωμαϊκό», όπως

ονομάσθηκε Δίκαιο, εισήχθη ως αστικό δίκαιο κατά την Επανάσταση και στο νέο ελληνικό κράτος, όπου ίσχυσε ως την έναρξη εφαρμογής του Αστικού Κώδικα, το 1946.

6. Ευρωπαϊκό Αστικό Δίκαιο

Διδάσκοντες: Λέκτορας Ελευθέριος Καστρήσιος

Σύγγραμμα:

Περιεχόμενα: Διάγραμμα ύλης Ευρωπαϊκού Αστικού Δικαίου.

Έννοια του Ευρωπαϊκού Αστικού Δικαίου.

Η σημασία της ΕΣΔΑ και του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων για το εθνικό δίκαιο (ιδίως το οικογενειακό δίκαιο).

Η σημασία του πρωτογενούς δικαίου της ΕΕ για το ιδιωτικό δίκαιο.

Η ιεραρχική υπεροχή του ευρωπαϊκού δικαίου.

Ευρωπαϊκό δίκαιο και ατομικά δικαιώματα.

Οι θεμελιώδεις ελευθερίες του ευρωπαϊκού δικαίου και η σημασία τους για το ιδιωτικό δίκαιο.

Τριτενέργεια των θεμελιωδών ελευθεριών του ευρωπαϊκού δικαίου.

Οδηγίες και ιδιωτικό δίκαιο. Η υπερτείνουσα ενσωμάτωση οδηγιών στο εθνικό δίκαιο.

Η ερμηνεία του ευρωπαϊκού δικαίου. Η σύμφωνη με το ευρωπαϊκό δίκαιο ερμηνεία του εθνικού δικαίου. Προδικαστική παραπομπή στο ΔΕΕ.

Η έννοια του καταναλωτή στο ευρωπαϊκό αστικό δίκαιο.

Η δεσμευτικότητα της σύμβασης και το δικαίωμα υπαναχώρησης του καταναλωτή στο ευρωπαϊκό αστικό δίκαιο.

Η έννοια της αποζημίωσης στο ευρωπαϊκό αστικό δίκαιο.

Η απαγόρευση της καταχρηστικής άσκησης δικαιώματος στο ευρωπαϊκό αστικό δίκαιο.

Οι καταχρηστικές ρήτρες στο ευρωπαϊκό αστικό δίκαιο.

Ζητήματα συμβατικής ευθύνης στο ευρωπαϊκό αστικό δίκαιο. Ιδίως η ευθύνη του πωλητή

ελαττωματικών προϊόντων.

Η ευθύνη του παραγωγού ελαττωματικών προϊόντων στο ευρωπαϊκό αστικό δίκαιο.

Η πορεία προς έναν Ευρωπαϊκό Αστικό Κώδικα.

7. Νομική ορολογία και μετάφραση

Διδάσκοντες: Καθηγητής Δημήτριος Μανιώτης

Σύγγραμμα:

8. Διεθνής Διαιτησία

Διδάσκων: Καθηγητής Κωνσταντίνος Καλαβρός, Λέκτορας Δημήτριος Μπαμπινιώτης

Συγγράμματα: α) Ακύρωση και ανυπαρξία διαιτητικών αποφάσεων, Καλαβρός Κωνσταντίνος

β) Διαιτησία, Κουσουλής Στέλιος

B. Τομέας Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Συνταγματικό Δίκαιο (Α' εξάμηνο)

Διδάσκοντες:

Τμήμα 1^ο(Α-Λ) Επίκουρος Καθηγητής Διονύσιος Φιλίππου, Λέκτορας Κυριάκος Παπανικολάου,
Τμήμα 2^ο(Μ-Ω)Αναπληρωτής Καθηγητής Άλκης Δερβιτσιώτης, Λέκτορας Στυλιανός Κουτνατζής.

Συγγράμματα:

- 1)Κ. Μαυριά, «Συνταγματικό Δίκαιο», Αθήνα 2013.
- 2)Α. Δημητρόπουλου, «Σύστημα Συνταγματικού Δικαίου», Αθήνα 2011

Περιεχόμενα:

Γενική Εισαγωγή. Ορισμός του συνταγματικού δικαίου. Έννοια και διακρίσεις του κράτους. Έννοια και διακρίσεις του πολιτεύματος. Έννοια και διακρίσεις του συντάγματος. Διαδικασία παραγωγής του συντάγματος (συντακτική αναθεωρητική λειτουργία). Πηγές του συνταγματικού δικαίου και ιεραρχία των κανόνων δικαίου. Οργανωτικές βάσεις του ελληνικού πολιτεύματος. Έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων. Τα άμεσα όργανα του κράτους [έννοια και αρμοδιότητες (Εκλογικό Σώμα, Βουλή, Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Κυβέρνηση)]. Τα πολιτικά κόμματα. Συνταγματικές διατάξεις για τη δικαστική εξουσία.

Εισαγωγή στο Δίκαιο και στην Επιστήμη του Δικαίου (συνδιδασκαλία τριών Τομέων)

Εισαγωγή στο Δημόσιο Δίκαιο (Α' εξάμηνο)

Διδάσκοντες: Καθηγητής Κωνσταντίνος Ρέμελης, Αναπληρωτής Καθηγητής Δημήτριος Ράικος, Επίκουρος Καθηγητής Χρήστος Δετσαρίδης, Επίκουρος Καθηγητής Αθανάσιος Τσιφρώνας, Λέκτορας Κυριάκος Παπανικολάου.

Συγγράμματα:

- 1) Π. Πουλής, «Εισαγωγή στο Δημόσιο Δίκαιο και τους Θεσμούς», Αθήνα 2010
- 2) Ε. Σπηλιωτόπουλος, «Το Ελληνικό Δημόσιο Δίκαιο», Αθήνα 2005

Περιεχόμενα: Θεματική Ενότητα Δημοσίου Δικαίου

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η γενική πρώτη προσέγγιση σε βασικές έννοιες του δημοσίου δικαίου. Η έννοια του Κράτους και του δημοσίου δικαίου και η διάκρισή του από το ιδιωτικό. Εξετάζεται γενικά η έννοια και ορισμός των οργάνων του Κράτους καθώς και οι διακρίσεις των οργάνων και λειτουργιών του Κράτους, τα όργανα του Κράτους, τα διοικητικά

όργανα και τα δημόσια νομικά πρόσωπα. Αναφέρεται η νομική δράση της διοίκησης και η διοικητική διαδικασία.

Διοικητικό Δίκαιο (Β΄ εξάμηνο)

Διδάσκοντες: Καθηγητής Κωνσταντίνος Ρέμελης, Αναπληρωτής Καθηγητής Δημήτριος Ράικος, Επίκουρος Καθηγητής Χρήστος Δετσαρίδης, Επίκουρος Καθηγητής Αθανάσιος Τσιφρώνας, Λέκτορας Κυριάκος Παπανικολάου.

Συγγράμματα:

- 1) Ε. Σπηλιωτόπουλος, «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου», Τόμος 1ος, Νομική Βιβλιοθήκη, 2017
- 2) Π. Δαγτόγλου, «Γενικό Διοικητικό Δίκαιο», Α. Σάκκουλας, 2014
- 3) Β. Σκουρής-Α. Τάχος, «Διοικητική Νομοθεσία-Κώδικες», Εκδ. Σάκκουλα, 2010
- 4) Α. Γέροντας, Επιτομή Γενικού Διοικητικού Δικαίου, Εκδ. Σάκκουλα Α.Ε., 2014

Περιεχόμενα:

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η αποσαφήνιση και η ανάλυση των κανόνων που διέπουν την λειτουργία των διοικητικών οργάνων μεταξύ τους, άλλα και σε σχέση με τους διοικούμενους κατά την διαδικασία έκδοσης των διοικητικών πράξεων. Ειδικότερα αναλύεται η έννοια της δημόσιας διοίκησης, οι διακρίσεις της σε δημόσια και ιδιωτική Διοίκηση, η εξέλιξη της δημόσιας διοίκησης, η αρχή της διακρίσεως των λειτουργιών, η οργανική και η λειτουργική έννοια της διοίκησης, καθώς και οι τύποι της διοίκησης, (κυριαρχική-συναλλακτική κλπ.). Αναφέρονται οι πηγές του διοικητικού δικαίου και εξετάζεται αναλυτικά η κανονιστική πράξη καθώς και η ατομική διοικητική πράξη. Ειδικότερα αναλύεται η έννοια της ατομικής διοικητικής πράξης, οι διακρίσεις της, τα χαρακτηριστικά της γνωρίσματα με ανάπτυξη επίσης των στοιχείων του τύπου, της διαδικασίας έκδοσης της και της ισχύος της. Επίσης εξετάζονται οι προϋποθέσεις ανάκλησης της. Μνημονεύονται ιδιαίτερα οι αρχές που διέπουν την διοικητική δράση (η αρχή της νομιμότητας και η εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος). Αναλύεται η αρμοδιότητα των διοικητικών οργάνων και οι διακρίσεις της (αποφασιστική-γνωμοδοτική, δέσμια αρμοδιότητα-διακριτική ευχέρεια κλπ.) Εξετάζονται αναλυτικά τα διοικητικά όργανα και οι κανόνες που τα διέπουν (έννοια, διακρίσεις, συλλογικά διοικητικά όργανα, συγκρότηση, σύνθεση, λειτουργία κλπ.). Επίσης αναφέρεται το μάθημα στην διοικητική σύμβαση (έννοια χαρακτηριστικά) καθώς και στην αστική ευθύνη του δημοσίου και των ΝΠΔΔ

Ατομικές Ελευθερίες (Δ΄ εξάμηνο)

Διδάσκοντες:

Τμήμα 1^ο(Α-Λ): Επίκουρος Καθηγητής Διονύσιος Φιλίππου, Λέκτορας Κυριάκος Παπανικολάου,

Τμήμα 2^ο(Μ-Ω): Αναπληρωτής Καθηγητής Άλκης Δερβιτσιώτης, Λέκτορας Στυλιανός Κουτνατζής.

Συγγράμματα:

- 1) Π. Δαγτόγλου, «Συνταγματικό Δίκαιο-Ατομικά Δικαιώματα», Τόμ. Α΄+Β΄, Εκδ. Σάκκουλα,

2012

2) Κ. Χρυσόγονου-Σ.Βλαχόπουλου, «Ατομικά και Κοινωνικά δικαιώματα», Νομική Βιβλιοθήκη, 2017

Περιεχόμενα:

Α. Γενικό μέρος: Έννοια και νομική φύση των ατομικών δικαιωμάτων, ζητήματα ορολογίας, ιστορική εξέλιξη, τα ατομικά δικαιώματα στην εθνική, ενωσιακή, ευρωπαϊκή και διεθνή έννομη τάξη, η σχετικότητα της προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων.

Β. Ειδικό Μέρος: Η προστασία της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας. Η προσωπική ελευθερία. Εγγυήσεις της προσωπικής ασφάλειας. Η ισότητα. Άσυλο της κατοικίας και ιδιωτικός βίος. Η θρησκευτική ελευθερία. Η ελευθερία του τύπου. Η ελευθερία της εκπαίδευσης. Το απόρρητο των ανταποκρίσεων. Το δικαίωμα του αναφέρεσθαι. Το δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης. Η προστασία της ιδιοκτησίας. Η αρχή του νόμιμου δικαστή. Τα δικαιώματα ομαδικής δράσης. Τα κοινωνικά δικαιώματα.

Φορολογικό Δίκαιο (Δ' εξάμηνο)

Διδάσκουσα: Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ελένη Θεοχαροπούλου

Συγγράματα:

1) Κ. Φινοκαλιώτη, «Φορολογικό Δίκαιο», εκδ. Σάκκουλα 2014

2) Θ. Φορτσάκη- Κ. Σαββαΐδου, «Φορολογικό Δίκαιο», εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη 2014

Περιεχόμενα:

Το Φορολογικό Δίκαιο ως κλάδος του Δημοσίου Δικαίου και η σχέση του με τους άλλους δικαιοκούς κλάδους. Η έννοια του φόρου, οι διακρίσεις του φόρου από συγγενείς έννοιες, κατηγορίες φόρων, συνταγματικές αρχές που διέπουν την επιβολή των φόρων (οι αρχές της νομιμότητας και βεβαιότητας του φόρου, η περιορισμένη δυνατότητα αναδρομικότητας του φόρου, η αρχή της φορολογικής ισότητας, τα φορολογικά τεκμήρια), η χρηστή φορολογική διοίκηση, η νομολογία του ΣτΕ για τους νέους φόρους και τα φορολογικά ζητήματα της κρίσης, οι προσδιοριστικές του φόρου πράξεις, έκθεση ελέγχου, βεβαίωση φόρου, όργανα και είδη φορολογικών ελέγχων, ατομικά δικαιώματα του φορολογουμένου, φορολογικές κυρώσεις, περαίωση φορολογικών υποθέσεων, ενδικοφανής προσφυγή, εξουσίες του φορολογικού δικαστή, έκταση του δικαστικού ελέγχου, σχέση ποινικής με διοικητική δίκη, ενωσιακό φορολογικό δίκαιο (κοινό δασμολόγιο και απαγορευμένες φορολογικές επιβαρύνσεις ισοδύναμου προς δασμούς αποτελέσματος, απαγορευμένος φορολογικός προστατευτισμός και απαγορευμένη διακριτική μεταχείριση, ενωσιακό δίκαιο και άμεσοι φόροι), γενικές αρχές που διέπουν τις διεθνείς συμβάσεις αποφυγής της διπλής φορολογίας εισοδήματος (περί φορολογικής κατοικίας, περί μόνιμης εγκατάστασης, περί εξάλειψης της διπλής φορολογίας), φοροαποφυγή και φοροδιαφυγή, κράτη μη συνεργάσιμα και με προνομιακό φορολογικό καθεστώς, ειδικές διατάξεις κατά της φοροαποφυγής (ελεγχόμενες αλλοδαπές εταιρίες), επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθέντων φόρων, έννοια του (φορολογικού) εισοδήματος και διάκρισή της από το φόρο περιουσίας κατά τη θεωρία και τη νομολογία του ΣτΕ, φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων, νομικών προσώπων και νομικών οντοτήτων, φπα (αρχή της ουδετερότητας του φόρου, υποκείμενο και αντικείμενο του ΦΠΑ, μηχανισμός των εκπτώσεων, prorata).

Διοικητική Δικαιοσύνη (Στ'εξάμηνο)

Διδάσκοντες: Καθηγητής Κωνσταντίνος Ρέμελης, Αναπληρωτής Καθηγητής Δημήτριος Ράικος, Επίκουρος Καθηγητής Χρήστος Δετσαρίδης, Επίκουρος Καθηγητής Αθανάσιος Τσιρώνας, Λέκτορας Κυριάκος Παπανικολάου

Συγγράμματα:

- 1)Ε.Σπηλιωτόπουλος, «Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου» Τόμος Β΄, Εκδ.Α.Σάκκουλα, 2011
- 2)Π.Δαγτόγλου, «Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο», Εκδ. Σάκκουλας Α.Ε., 2013
- 3)Κ.Ρέμελης, «Σύνταγμα και Διοικητικοί Δικονομικοί Νόμοι» (Κώδικας-Νομοθεσία), Εκδ.Σάκκουλα, 2009
- 4)Α.Γέροντας, Επιτομή Διοικητικού Δικονομικού Δικαίου, Εκδ. Σάκκουλα, 2014
- 5)Π.Λαζαράτος, Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο, Εκδ. Σάκκουλα Ε.Ε., 2015

Περιεχόμενα:

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η ανάλυση των κανόνων που διέπουν την παροχή δικαστικής προστασίας στις διοικητικές διαφορές (ουσίας και ακυρωτικές). Αναλύεται η έννοια των διαφορών ουσίας σε σχέση με τις ακυρωτικές και στην συνέχεια παρουσιάζονται λεπτομερώς τα στοιχεία του παραδεκτού και του βάσιμου των ενδίκων βοηθημάτων (αίτηση ακύρωσης, προσφυγή, αγωγή κτλ), άλλα και των ενδίκων μέσων κατά των δικαστικών αποφάσεων. Εξετάζεται η εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων και τα όρια του δικασμένου της απόφασης του διοικητικού δικαστηρίου. Αναφέρεται η οργάνωση της διοικητικής δικαιοσύνης και η αρμοδιότητα, τυπική και καθ ύλην των διοικητικών δικαστηρίων. Επίσης αναλύεται το ένδικο βοήθημα της υπαλληλικής προσφυγής και γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στην παροχή προσωρινής έννομης προστασίας (ένδικα βοηθήματα, προϋποθέσεις, αρμοδιότητα δικαστηρίων κτλ)

Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων (Ζ'εξάμηνο)

Διδάσκοντες: Καθηγητής Κωνσταντίνος Ρέμελης, Αναπληρωτής Καθηγητής Δημήτριος Ράικος, Επίκουρος Καθηγητής Χρήστος Δετσαρίδης, Επίκουρος Καθηγητής Αθανάσιος Τσιρώνας, Λέκτορας Κυριάκος Παπανικολάου,

Συγγράμματα:

- 1)Α.Γέροντας, «Δίκαιο Δημοσίων Έργων», Εκδ. Σάκκουλα Α.Ε., 2009
- 2)Δ.Ράικος, Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων, Εκδ. Σάκκουλα Α.Ε., 2017

Περιεχόμενα:

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η ανάλυση της έννοια και των μορφών των δημοσίων συμβάσεων. Εξετάζεται το νομικό καθεστώς των δημοσίων συμβάσεων και ειδικότερα με βάση τις ρυθμίσεις των Οδηγιών 2004/18/ΕΚ και 2004/17/ΕΚ Γίνεται αναλυτική αναφορά στους κανόνες ερμηνείας του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων τις γενικές αρχές που τις διέπουν καθώς και στις διαδικασίες ανάθεσης των δημοσίων συμβάσεων, την διαδικασία επιλογής του αναδόχου την διαδικασία ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών και γενικά

σε όλα τα στάδια που μεσολαβούν μέχρι την ολοκλήρωση της διαδικασίας ανάθεσης της σύμβασης. Παρουσιάζεται και αναλύεται το καθεστώς που διέπει την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων. Το μάθημα ακόμη αναφέρεται στην δικαστική προστασία (προσωρινή, οριστική) τόσο κατά το προσυμβατικό στάδιο όσο και κατά το στάδιο της εκτέλεσης της σύμβασης

Ασκήσεις Δημοσίου Δικαίου (Η' εξάμηνο)

Διδάσκοντες:

Ως προς το Διοικητικό Δίκαιο:

Καθηγητής Κωνσταντίνος Ρέμελης, Αναπληρωτής Καθηγητής Δημήτριος Ράικος, Επίκουρος Καθηγητής Χρήστος Δετσαρίδης, Επίκουρος Καθηγητής Αθανάσιος Τσιρωνάς, Λέκτορας Κυριάκος Παπανικολάου

Ως προς το Συνταγματικό Δίκαιο:

Τμήμα 1^ο(Α-Λ) :Επ. Καθηγητής Δ. Φιλίππου ,Λέκτορας Κ. Παπανικολάου

Τμήμα 2^ο(Μ-Ω):Αν. Καθηγητής Α. Δερβιτσιώτης, Λέκτορας Σ. Κουτνατζής

Συγγράμματα:

1) Σ. Βλαχόπουλος, Θεμελιώδη Δικαιώματα, Νομική Βιβλιοθήκη, 2017

2) Αντ. Μ. Παντελής, Εγχειρίδιο Συνταγματικού Δικαίου, 3^η Έκδοση επαυξημένη, Εκδ. Λιβάνη Α.Β.Ε., 2016

Περιεχόμενα:

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Αντικείμενο του μαθήματος είναι ανάλυση μέσα από νομολογικά παραδείγματα βασικών θεμάτων του ουσιαστικού και του δικονομικού διοικητικού δικαίου (για παράδειγμα, ειδικές κυριαρχικές σχέσεις, κανονιστική διοικητική πράξη, αρχή προηγούμενης ακρόασης, ανάκληση ευμενούς διοικητικής πράξης, αστική ευθύνη, ενεργητική - παθητική νομιμοποίηση των διαδικών στη διοικητική δίκη και πληρεξουσιότητα, έννομο συμφέρον στις ακυρωτικές διαφορές, η παρέμβαση στις ουσιαστικές διαφορές, προϋποθέσεις προσωρινής έννομης προστασίας και προσωρινή διαταγή και άλλα)

ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η εφαρμογή, μέσα από νομολογικά παραδείγματα, του συνταγματικού δικαίου, τόσο ως προς το οργανωτικό μέρος όσο και ως προς τις ατομικές ελευθερίες. Μεταξύ των ζητημάτων του οργανωτικού δικαίου, έμφαση δίνεται στα ζητήματα του ελέγχου της συνταγματικότητας των νόμων, της ιεραρχίας των κανόνων δικαίου, του εκλογικού δικαίου και των ανεξαρτήτων αρχών. Μεταξύ των επιμέρους ελευθεριών αναπτύσσονται ιδίως ζητήματα ανθρώπινης αξιοπρέπειας, ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, επαγγελματικής και οικονομικής ελευθερίας, αρχής της ισότητας, ελευθερίας του συνέρχεσθαι και του συνεταιρίζεσθαι, θρησκευτικής ελευθερίας, ελευθερίας της έκφρασης, συνταγματικών εγγυήσεων της ραδιοτηλεόρασης, προστασίας της ιδιωτικότητας, όπως επίσης διαδικαστικών εγγυήσεων και κοινωνικών δικαιωμάτων. Κατά τη μελέτη των επιμέρους θεμάτων αναδεικνύονται τα ζητήματα συγκρούσεων μεταξύ των επιμέρους δικαιωμάτων, όπως επίσης η εφαρμογή των αρχών της αναλογικότητας και της πρακτικής εναρμόνισης και η σχέση μεταξύ διαφορετικών επιπέδων προστασίας των δικαιωμάτων.

ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΚΑΤ'ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Δίκαιο Περιβάλλοντος (Γ' εξάμηνο)

Διδάσκοντες: Καθηγητής Κωνσταντίνος Ρέμελης, Αναπληρωτής Καθηγητής Δημήτριος Ράικος, Επίκουρος Καθηγητής Χρήστος Δετσαρίδης, Επίκουρος Καθηγητής Αθανάσιος Τσιφωνάς, Λέκτορας Κυριάκος Παπανικολάου.

Συγγράμματα:

- 1) Α.Τάχου, «Δίκαιο Προστασίας Περιβάλλοντος», Εκδ.Σάκκουλα, 2006
- 2) Ε. Κουτούπα –Ρεγκάκου, «Δίκαιο του Περιβάλλοντος» Εκδ.Σάκκουλα, 2008

Περιεχόμενα:

Αντικείμενο του μαθήματος είναι ανάλυση των συνταγματικών διατάξεων καθώς και των διατάξεων του κοινού νομοθέτη σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος. Ιστορική εξέλιξη και συνταγματική κατοχύρωση. Αναλύεται επίσης η σχετική νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Κοινωνιολογία του Δικαίου (Γ' εξάμηνο)

Διδάσκων: Επίκουρος Καθηγητής Δημοσθένης Κασσαβέτης.

Σύγγραμματα:

- 1)Θ. Παπαχρήστου, «Κοινωνιολογία του Δικαίου», Εκδ.Α.Σάκκουλα, 1999
- 2)R.Zirpelius, «Θεμελιώδεις έννοιες της Κοινωνιολογίας του Δικαίου και της Πολιτείας», Εκδ.Σάκκουλα, Θεσ/νίκη, 2008
- 3)N.Ιντζεσίλογλου, «Κοινωνιολογία του Δικαίου», Εκδ.Σάκκουλα, Θεσ/νίκη, 2011

Περιεχόμενα:

Το δίκαιο ως φαινόμενο της κοινωνικής ζωής του ανθρώπου. Δίκαιο και λοιποί κοινωνικοί κανόνες. Η κανονιστική ιδιαιτερότητα του δικαίου. Χαρακτηριστικά του δικαίου. Το νομικό σύστημα (Kelsen, Hart, Luhmann). Το σύγχρονο δίκαιο. Οι λειτουργίες του δικαίου. Οι μεταμορφώσεις του δικαίου. Η «κρίση» του συγχρόνου δικαίου. Η κοινωνιολογική προσέγγιση του δικαίου (M.WEBER-E.DURKHEIM-T.PARSONS). Το θεωρητικό πλαίσιο-Οι θεωρητικές υποθέσεις: ο νομικός πλουραλισμός, ο κοινωνικός προσδιορισμός του δικαίου, η εξέλιξη του δικαίου, δίκαιο και κοινωνική μεταβολή, η πραγματική γνώση του δικαίου, η ουσιαστική εφαρμογή του δικαίου. Η χρησιμότητα της Κοινωνιολογίας του Δικαίου (η παραγωγή νομικών κανόνων, ερμηνεία και εφαρμογή του δικαίου κτλ.).

Δημοσιονομικό Δίκαιο (Γ' εξάμηνο)

Διδάσκουσα: Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Ελένη Θεοχαροπούλου

Συγγράμματα:

- 1) Ν. Μπάρμπα, «Στοιχεία Δημοσιονομικού Δικαίου», εκδ. Σάκκουλα, 2016
- 2) Ν. Μηλιώνης, «Το Ελεγκτικό Συνέδριο. Σύγχρονες τάσεις και εξελίξεις», εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, 2012

Περιεχόμενα:

Οι πηγές του Δημοσιονομικού Δικαίου. Δημοσιονομικό Σύνταγμα, Μνημόνια και εθνική δημοσιονομική κυριαρχία, Συνταγματικές αρχές που διέπουν το νόμο του Κρατικού Προϋπολογισμού και τους Προϋπολογισμούς των ΟΤΑ, η αρχή της διαφάνειας, η αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, η αρχή της δημοσιονομικής ισότητας (κατά τη διάθεση του δημοσίου χρήματος και ενώπιον των δημοσίων βαρών), συνταγματικοί χρονικοί περιορισμοί κατά τη διάθεση του δημοσίου χρήματος (μισθών, συντάξεων, επιδομάτων κτλ), το Ελεγκτικό Συνέδριο: νομική φύση και αρμοδιότητές του, έννοια του δημοσίου χρήματος, διαδικασία εκτέλεσης των δημοσίων δαπανών, όργανα εκτέλεσης (διατάκτες, εκκαθαριστές, δημόσιοι υπόλογοι), ο προληπτικός και κατασταλτικός (διοικητικός και δικαστικός) έλεγχος της νομιμότητας των δαπανών, η άμυνα του δημοσίου υπολόγου στις περιπτώσεις καταλογισμού σε βάρος του δημοσιονομικών ελλειμμάτων (τυπικών και ουσιαστικών), η προηγούμενη ακρόαση του διοικουμένου, η έφεση ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η αίτηση αναστολής εκτέλεσης των καταλογιστικών πράξεων, η αρχή της αναλογικότητας και η νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, η αναζήτηση από το Δημόσιο αχρεωστήτως καταβληθέντων, περί συνταξιοδοτικών νόμων, οι δημοσιονομικές διατάξεις της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (η αρχή της δημοσιονομικής πειθαρχίας και το σύστημα ιδίων πόρων της Ένωσης, η αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, μέτρα καταπολέμησης της απάτης και της διαφθοράς στα πλαίσια της Ένωσης κτλ).

Υπαλληλικό Δίκαιο (Στ' εξάμηνο)

Διδάσκοντες: Το μάθημα έχει προταθεί να διδαχθεί από επιστήμονες κατόχους διδακτορικού, στο πλαίσιο υλοποίησης της Πράξης «Απόκτηση ακαδημαϊκής διδακτικής εμπειρίας σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού στο Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης».

Συγγράμματα:

- 1) Α. Τάχου, «Δημοσιούπαλληλικό Δίκαιο», Εκδ.Σάκκουλα, 2009
- 2) Ε. Σπηλιωτόπουλος- Χ. Χρυσανθάκης, «Βασικοί Θεσμοί Δημόσιο-Υπαλληλικού Δικαίου», Εκδ.Νομική Βιβλιοθήκη, 2017

Περιεχόμενα:

Γενικές έννοιες και διακρίσεις, το Δημοσιούπαλληλικό Δίκαιο, η συγκρότηση του σώματος των δημοσίων υπαλλήλων, το ΑΣΕΠ, η είσοδος στη δημόσια διοίκηση (διορισμός, σύμβαση εργασίας, διαδικασία πρόσβασης), οι προϋποθέσεις διορισμού ή πρόσληψης (ύπαρξη οργανικής θέσης, προσόντα, κωλύματα), η υπηρεσιακή κατάσταση των δημοσίων υπαλλήλων (περιορισμοί, δικαιώματα και καθήκοντα, μεταβολές υπηρεσιακής κατάστασης), η ευθύνη των δημοσίων υπαλλήλων (πειθαρχική, αστική, ποινική), η λύση της σχέσης των δημοσίων υπαλλήλων με το Δημόσιο, η δικαστική προστασία των δημοσίων υπαλλήλων.

Πολιτικές Ιδέες (Στ' εξάμηνο)

Διδάσκων: Αναπληρωτής Καθηγητής Αλκιβιάδης Δερβιτσιώτης, Λέκτορας Σ.Κουτνατζής

Συγγράμματα:

- 1) Κ. Μαυριά, «Ιστορία των Πολιτικών Ιδεών», Εκδ. Δίκαιο και Οικονομία, 2014
- 2) Sabine, «Ιστορία των Πολιτικών Θεωριών», Εκδ. Ατλαντίς

Περιεχόμενα:

Το μάθημα πραγματεύεται την ιστορία των πολιτικών ιδεών από την ελληνική αρχαιότητα έως τον 18ο αιώνα. Αναλύονται τα βασικά σημεία της πολιτικής σκέψης στην αρχαία Ελλάδα, με έμφαση στο έργο του Πλάτωνα και του Αριστοτέλη. Ακολουθεί η παρουσίαση της πολιτικής σκέψης στην ελληνιστική και τη ρωμαϊκή περίοδο, καθώς και στο Μεσαίωνα. Αναπτύσσονται οι πολιτικές ιδέες που συνόδευσαν τη γένεση του εθνικού κράτους, από τον Νικολό Μακιαβέλι, τον Έρασμο και τον Τόμας Μουρ μέχρι τη σταδιακή διαμόρφωση της έννοιας της κυριαρχίας. Τέλος, σκιαγραφείται το έργο των πολιτικών στοχαστών του 17^{ου} και του 18^{ου} αιώνα (Χομπς, Λοκ, Ρουσσώ) που έθεσαν τα θεμέλια του σύγχρονου συνταγματικού κράτους.

Ειδική Κοινωνιολογία του Δικαίου (Στ' εξάμηνο)

Διδάσκων: Επίκουρος Καθηγητής Δημοσθένης Κασσαβέτης.

Σύγγραμματα:

- 1) Τζίβα Εφη, Η εταιρική συμμετοχή στο συνεταιρισμό και ειδικότερα τα δικαιώματα των συνεταίρων, Εκδ. Σάκκουλα, 2009

Περιεχόμενα:

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η νομική και κοινωνιολογική προσέγγιση των συνεταιρισμών. Η ιστορική εξέλιξη και θεωρητική θεμελίωση των συνεταιριστικών επιχειρήσεων. Το συνταγματικό και νομοθετικό καθεστώς των συνεταιρισμών (Σύνταγμα άρθρο 12 παρ. 4-5, Αστικοί συνεταιρισμοί ν. 1667/1986, Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις ν. 4019/2011, Κοινωνικοί Συνεταιρισμοί ν. 2716/1999 άρθρο 12, Αγροτικοί Συνεταιρισμοί ν. 2810/2000, Συνεταιριστικές Τράπεζες, Αναγκαστικοί Συνεταιρισμοί, Ο Κανονισμός (ΕΚ) 1435/2003, Οδηγία 2003/72/ΕΚ). Σύγκριση με τις κερδοσκοπικές επιχειρήσεις. Ο κοινωνικός προσδιορισμός του συνεταιριστικού δικαίου. Παγκοσμιοποίηση και συνεταιριστικές επιχειρήσεις.

Γ. Τομέας Ποινικών και Εγκληματολογικών Επιστημών

Β' εξάμηνο

Εγκληματολογία (Υποχρεωτικό κατ' επιλογήν)

Διδάσκοντες: Καθηγητής Χαράλαμπος Δημόπουλος (εκπαιδευτική άδεια 08.01.2018 έως 30.06.2018), Επίκουρη Καθηγήτρια Αθανασία Συκιώτου, Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Κοσμάτος.

Περιεχόμενο: Η «Εγκληματολογία» αποτελεί κλάδο της νομικής επιστήμης με αντικείμενο έρευνας και μελέτης το έγκλημα ως βιοκοινωνικό φαινόμενο, την εγκληματικότητα, τους πρωταγωνιστές του εγκλήματος (εγκληματία και θύμα) και τα μέτρα για την καταπολέμησή του (αντεγκληματική πολιτική).

Ειδικότερα κατά την διδασκαλία του μαθήματος εξετάζονται οι εξής βασικές θεματικές ενότητες: α) Αντικείμενο της Εγκληματολογίας, β) Έννοια και διακρίσεις του εγκλήματος. Νομικό – πραγματικό έγκλημα, γ) Αιτιολογία του εγκλήματος (βιολογικές / ψυχολογικές – ψυχαναλυτικές / κοινωνιολογικές θεωρίες), δ) Η εγκληματικότητα (έννοια και διακρίσεις), ε) Ο εγκληματίας (έννοια, η προσωπικότητα του εγκληματία, βία, επικινδυνότητα, διακρίσεις και κατηγορίες εγκληματιών, διερεύνηση της προσωπικότητας του εγκληματία), στ) Ειδικές μορφές εγκληματικότητας (οργανωμένο έγκλημα, εγκληματικές οργανώσεις, εγκλήματα βίας, οικονομικά εγκλήματα), ζ) Το θύμα (έννοια, θυματοποίηση, προστασία), η) Αντεγκληματική πολιτική, θ) Η παγκοσμιοποίηση του εγκλήματος.

Γ' εξάμηνο

Ποινικό Δίκαιο I (Υποχρεωτικό)

Διδάσκοντες: Καθηγητής Αριστοτέλης Χαραλαμπάκης (εκπαιδευτική άδεια 01.10.2017 έως 31.01.2018), Καθηγητής Στέφανος Παύλου, Αναπληρωτής Καθηγητής Ιωάννης Μπέκας, Αναπληρωτής Καθηγητής Παπαγεωργίου - Γονατάς Στυλιανός, Επίκουρη Καθηγήτρια Άννα Αποστολίδου, Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Βαθιώτης, Επίκουρος Καθηγητής

Γεώργιος Δημήτραινας, Λέκτορας Θωμάς Σάμιος.

Περιεχόμενο: Το Ποινικό Δίκαιο και οι κανόνες του. Έννοια και διακρίσεις του Ποινικού Δικαίου. Οι κανόνες του Ποινικού Δικαίου και η ερμηνεία τους – Το Ποινικό φαινόμενο, η τυποποίησή του και η συνταγματική κατοχύρωση της τυποποίησής του. Η αρχή της νομιμότητας των εγκλημάτων και των ποινών. Χρόνος τελέσεως της πράξεως. Χρονικά όρια ισχύος των ποινικών νόμων. Τοπικά όρια ισχύος των ποινικών νόμων. Έννοια και διακρίσεις του εγκλήματος – Τα δομικά στοιχεία του εγκλήματος – Ο άδικος χαρακτήρας της πράξεως. Λόγοι άρσης του αδίκου.

Σωφρονιστική (Υποχρεωτικό κατ' επιλογήν)

Διδάσκοντες: Καθηγητής Χαράλαμπος Δημόπουλος (εκπαιδευτική άδεια 08.01.2018 έως 30.06.2018), Επίκουρη Καθηγήτρια Αθανασία Συκιώτου, Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Κοσμάτος.

Περιεχόμενο: Το αντικείμενο της «Σωφρονιστικής» αναφέρεται σε όλο το φάσμα της έκτισης των ποινών και των μέτρων ασφαλείας που έχουν επιβληθεί ως απάντηση στο έγκλημα.

Ειδικότερα κατά την διδασκαλία του μαθήματος εξετάζονται οι εξής βασικές θεματικές ενότητες: α) Σωφρονιστική επιστήμη και σωφρονιστικό δίκαιο (χαρακτηριστικά), β) Διαχωρισμός σωφρονιστικών συστημάτων, γ) Επιστημολογία της φυλακής, δ) Δίκαιο σωφρονιστικού προσωπικού, ε) Διακρίσεις κρατουμένων – καταστημάτων – οργάνων, στ) Διεθνείς κανόνες μεταχείρισης κρατουμένων, ζ) Επικοινωνία κρατουμένων, η) Εργασία κρατουμένων, θ) Εναλλακτικά μέτρα έκτισης της ποινής, ι) Πειθαρχικό δίκαιο κρατουμένων, ια) Μεταγωγές κρατουμένων.

Ανακριτική (Υποχρεωτικό κατ' επιλογήν)

Διδάσκοντες: Καθηγητής Χαράλαμπος Δημόπουλος (εκπαιδευτική άδεια 08.01.2018 έως 30.06.2018), Επίκουρη Καθηγήτρια Αθανασία Συκιάτου, Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Κοσμάτος.

Περιεχόμενο: Γνωστικό αντικείμενο της «Ανακριτικής» αποτελεί η έρευνα, συλλογή, ο έλεγχος και η ερμηνεία του αποδεικτικού υλικού σχετικά με την διάπραξη του εγκλήματος, την αποκάλυψη της ταυτότητας του δράστη, με στόχο την καταπολέμηση του εγκλήματος μέσα από τον δικονομικό μηχανισμό καταστολής του.

Ειδικότερα κατά την διδασκαλία του μαθήματος εξετάζονται οι εξής βασικές θεματικές ενότητες: α) Αντικείμενα, εξέλιξη, θεωρητικές βάσεις της Ανακριτικής, β) Η οργάνωση της ανάκρισης (μορφή, φορείς, στόχος της ανάκρισης), γ) Η εξακρίβωση της ταυτότητας του κατηγορουμένου, δ) Η συγκέντρωση των αποδείξεων (τόπος του εγκλήματος, ενδείξεις, δικαστική γραφολογία, μέσα τέλεσης, πραγματογνωμοσύνη, μάρτυρες, κατηγορούμενος), ε) Μάρτυρες, στ) Κατηγορούμενος.

Δ' εξάμηνο

Ποινικό Δίκαιο II (Υποχρεωτικό)

Πρόκειται για σπονδυλωτό μάθημα, το οποίο απαιτεί βαθμό επαρκούς γνώσης και όλα τα επιμέρους αντικείμενα:

I.Εγκλημα

Διδάσκοντες: Καθηγητής Αριστοτέλης Χαραλαμπάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής Ιωάννης Μπέκας, Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Βαθιώτης.

Περιεχόμενα: Ο καταλογισμός της πράξεως στον δράστη – Η σημασία της πλάνης στο Ποινικό Δίκαιο – Η απόπειρα του εγκλήματος – Η συμμετοχή στο έγκλημα.

II. Ποινή

Διδάσκοντες: Καθηγητής Αριστοτέλης Χαραλαμπίδης, Καθηγητής Στέφανος Παύλου, Επίκουρη Καθηγήτρια Άννα Αποστολίδου, Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Δημήτριάδης, Λέκτορας Θωμάς Σάμιος.

Περιεχόμενα: Αντικείμενο του μαθήματος είναι η πραγμάτευση της ύλης των άρθρων 37-41 και 50-133 του Ποινικού Κώδικα, δηλαδή η θεωρία και η θεσμική απεικόνιση των διατάξεων που σχετίζονται με την φύση της ποινής, την απειλή, την επιβολή και την έκτισή της.

Στο πλαίσιο του μαθήματος μελετάται η έννοια, η φύση και οι σκοποί της ποινής, αναλύονται οι κύριες και οι παρεπόμενες ποινές, καθώς και τα (αναπληρωματικά και συμπληρωματικά της ποινής) μέτρα ασφαλείας. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους λόγους εξάλειψης του αξιοποίνου (οριστική έλλειψη της έγκλησης, παραγραφή, έμπρακτη μετάνοια, υπαναχώρηση από μη πεπερασμένη απόπειρα, αμνηστία), την φύση, τον χαρακτήρα τους και την διάκρισή τους από συγγενείς θεσμούς (τους λόγους άρσης του αδικού, τους λόγους άρσης του καταλογισμού, τους εξωτερικούς όρους του αξιοποίνου, τα δικονομικά εμπόδια και τους λόγους δικαστικής άφεσης της ποινής). Εξετάζεται, επίσης, η εν στενή έννοια επιμέτρηση της ποινής, καθώς και οι μηχανισμοί «ελαστικότητας» της απειλούμενης ποινής (επαύξηση και μείωση), της επιμετρημένης ποινής (αναστολή και μετατροπή), αλλά και οι θεσμοί ελαστικότητας κατά την έκτιση της ποινής (υφ' όρον απόλυση, χάρη, παραγραφή της ποινής). Ιδιαίτερα διεξοδική πραγμάτευση επιφυλάσσεται, τέλος, στην θεματική της συρροής εγκλημάτων.

Ε' εξάμηνο

Ποινικό Δίκαιο III (Υποχρεωτικό)

Πρόκειται για σπονδυλωτό μάθημα, το οποίο απαιτεί βαθμό επαρκούς γνώσης και όλα τα επιμέρους αντικείμενα:

Διδάσκοντες: Αναπληρωτής Καθηγητής Ιωάννης Μπέκας, Αναπληρωτής Καθηγητής Στυλιανός Παπαγεωργίου-Γονατάς, Επίκουρη Καθηγήτρια Άννα Αποστολίδου, Επίκουρος

Καθηγητής Κωνσταντίνος Βαθιώτης, Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Δημήτραινας,
Λέκτορας Θωμάς Σάμιος.

I.Εγκλήματα κατά της Ζωής και της Υγείας

Διδάσκοντες: Αναπληρωτής Καθηγητής Στυλιανός Παπαγεωργίου-Γονατάς, Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Βαθιώτης

Το μάθημα αυτό αποτελεί τμήμα της γενικότερης θεματικής του Ποινικού Δικαίου ΙΙΙ. Αναφέρεται στα εγκλήματα κατά της ζωής και της υγείας, που αποτελεί ένα από τα κυριότερα κεφάλαια του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα. Σκοπός του μαθήματος είναι, πέραν της γνωριμίας του φοιτητή με τα κατ' ιδίαν εγκλήματα, να μπορέσει να εφαρμόσει τις γνώσεις του από το Γενικό Μέρος του Ουσιαστικού Ποινικού Δικαίου, τις οποίες απέκτησε τα δύο προηγούμενα εξάμηνα, πάνω στη θεματική των εγκλημάτων κατά της ζωής και της υγείας. Πλην της θεωρητικής διδασκαλίας, επιχειρείται μία γνωριμία του φοιτητή με τις σημαντικότερες αποφάσεις της νομολογίας, τόσο του Αρείου Πάγου, όσο και των δικαστηρίων της ουσίας μέσα από τις παραδόσεις του μαθήματος. Προς τον σκοπό αυτό, δίνονται στους φοιτητές μια σειρά από εργασίες, όπου ο φοιτητής καλείται να πραγματοποιήσει μια αντίστοιχη νομολογική επεξεργασία σε επίκαιρες θεματικές.

II.Εγκλήματα κατά της Ιδιοκτησίας

Διδάσκοντες: Επίκουρη Καθηγήτρια Άννα Αποστολίδου, Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Δημήτραινας, Λέκτορας Θωμάς Σάμιος

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η συστηματική ερμηνεία των διατάξεων του 23ου Κεφαλαίου του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Κώδικα (άρθρα 372-384).

Στο πλαίσιο του μαθήματος μελετάται το έννομο αγαθό της ιδιοκτησίας και οριοθετείται έναντι του συγγενούς εννόμου αγαθού της περιουσίας. Αναπτύσσονται οι βασικές έννοιες και οι ιδιαιτερότητες που σχετίζονται με τα εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας, με διεξοδική ανάλυση όλων των τυποποιημένων εγκλημάτων του 23ου Κεφαλαίου του Ειδικού Μέρους: την κλοπή (άρθρα 372, 374, 377), την κλοπή χρήσης μηχανοκίνητου μεταφορικού μέσου

(άρθρο 374Α), την υπεξαίρεση (άρθρα 375, 377), τη ληστεία (άρθρο 380), την φθορά ξένης ιδιοκτησίας (άρθρα 381, 382, 383) και την φθορά ηλεκτρονικών δεδομένων (άρθρα 381Α και 381Β). Τα εγκλήματα μελετώνται τόσο στη βασική μορφή τους, όσο και στις προνομιούχες ή διακεκριμένες παραλλαγές τους, ενώ παράλληλα αναπτύσσονται τα προβλήματα που συνδέονται με την ερμηνεία και εφαρμογή των σημαντικότερων ειδικών ποινικών νόμων στους οποίους τυποποιούνται εγκλήματα σχετιζόμενα με προσβολές της ιδιοκτησίας. Επίσης, αναλύονται οι θεσμοί της έμπρακτης μετάνοιας, της ικανοποίησης του παθόντος και της ποινικής συνδιαλλαγής του άρθρου 384 ΠΚ. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται, τέλος, στα προβλήματα συρροής των οικείων εγκλημάτων με άλλα αδικήματα που τυποποιούνται στον Ποινικό Κώδικα ή σε ειδικούς ποινικούς νόμους.

III.Εγκλήματα κατά της Περιουσίας

Διδάσκοντες: Αναπληρωτής καθηγητής Ιωάννης Μπέκας, Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Βαθιώτης

Στο πλαίσιο των εγκλημάτων κατά της περιουσίας ως ειδικότερου τμήματος της διδασκαλίας του Ποινικού Δικαίου III δίδεται έμφαση στην ανάλυση των σημαντικότερων μορφών συμπεριφοράς που πλήττουν τα περιουσιακά δικαιώματα. Εδώ συγκαταλέγονται ιδίως η εκβίαση, η απάτη, η απάτη με υπολογιστή και η απάτη περί τις ασφάλειες. Παράλληλα, προβλέπεται η προαιρετική εκπόνηση εργασιών με κύριο αντικείμενο τον σχολιασμό αποφάσεων, ούτως ώστε οι φοιτητές να εξοικειωθούν με τη νομολογία των τελευταίων ετών.

Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο I (Υποχρεωτικό)

Διδάσκοντες: Καθηγητής Άγγελος Κωνσταντινίδης, Καθηγητής Θεοχάρης Δαλακούρας, Επίκουρος Καθηγητής Δημήτριος Συμεωνίδης, Επίκουρος Καθηγητής Αναστάσιος Τριανταφύλλου

Περιεχόμενα: Εξετάζονται εξαντλητικά η έννοια, ο σκοπός και η δομή της ποινικής δίκης, οι θεμελιώδεις αρχές που τη διέπουν, η σύνθεση και η συγκρότηση των ποινικών δικαστηρίων, τα κύρια και τα βοηθητικά όργανα απονομής της ποινικής δικαιοσύνης, η αρμοδιότητα των

ποινικών δικαστηρίων και οι κανόνες που εξασφαλίζουν την ανεξαρτησία και την αμεροληψία των οργάνων απονομής της ποινικής δικαιοσύνης.

ΣΤ΄ εξάμηνο

Ειδικοί Ποινικοί Νόμοι (Υποχρεωτικό κατ' επιλογήν)

Διδάσκοντες: Αναπληρωτής Καθηγητής Ιωάννης Μπέκας, Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Βαθιώτης

Περιεχόμενα: Αντικείμενο του μαθήματος αυτού αποτελεί η συστηματική ερμηνεία της ειδικής ποινικής νομοθεσίας αφ' ενός για τα ναρκωτικά (Ν. 4139/2013) και αφ' ετέρου για τα όπλα, τα πυρομαχικά, τις εκρηκτικές ύλες και τους εκρηκτικούς μηχανισμούς (Ν. 2168/1993).

Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο II (Υποχρεωτικό)

Διδάσκοντες: Καθηγητής Άγγελος Κωνσταντινίδης, Καθηγητής Θεοχάρης Δαλακούρας, Επίκουρος Καθηγητής Δημήτριος Συμεωνίδης, Επίκουρος Καθηγητής Αναστάσιος Τριανταφύλλου

Περιεχόμενα: Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η προδικασία της ποινικής δίκης, και ειδικότερα η προκαταρκτική εξέταση, η κίνηση της ποινικής δίωξης, η προανάκριση και η κυρία ανάκριση, η διενέργεια ανακριτικών πράξεων και η παραπομπή ή μη του κατηγορουμένου ενώπιον του αρμόδιου ποινικού δικαστηρίου.

Ειδικό Ποινικό Δίκαιο (Υποχρεωτικό κατ' επιλογήν)

Διδάσκοντες: Αναπληρωτής Καθηγητής Στυλιανός Παπαγεωργίου-Γονατάς, Επίκουρη Καθηγήτρια Άννα Αποστολίδου

Περιεχόμενα:

Εγκλήματα κατά της Τιμής

Το μάθημα αυτό ανήκει στα επιλεγόμενα μαθήματα. Αποτελεί τμήμα του συνολικότερου μαθήματος Ειδικό Ποινικό Δίκαιο (το έτερον ήμισυ αυτού του μαθήματος αποτελούν τα εγκλήματα περί το νόμισμα). Σκοπός του μαθήματος αυτού αποτελεί η γνωριμία των φοιτητών με ένα γνωστικό αντικείμενο, το έννομο αγαθό της τιμής και τη σχέση του με την ανθρώπινη αξία και προσωπικότητα που αποτελούν έννοιες συνταγματικά αλλά και μέσω διεθνών συμβάσεων κατοχυρωμένες. Σκοπός των παραδόσεων είναι να εντρυφήσουν οι φοιτητές στις θεματικές της ποινικής επιστήμης, αλλά και της σύγχρονης νομολογίας σχετικά με τα εγκλήματα της συκοφαντικής δυσφήμισης, της απλής δυσφήμισης, της δυσφήμισης δια του Τύπου, της εξύβρισης λόγω και έργω, της απρόκλητης έμπρακτης εξύβρισης κ.ά. Επίσης ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις περιπτώσεις άρσης του αδίκου και του τιμωρητού της δυσφήμισης, καθώς και στις περιπτώσεις δυσφήμισης ανώνυμων εταιριών και νομικών προσώπων.

Εγκλήματα Πλαστότητας - Εγκλήματα σχετικά με το νόμισμα [Άρθρα 207 – 215Α ΠΚ]

Στο πλαίσιο του μαθήματος επιχειρείται η ερμηνευτική προσέγγιση των εγκλημάτων που τυποποιούνται στο ένατο κεφάλαιο του ειδικού μέρους Π.Κ., με αφετηρία τον εντοπισμό και εννοιολογικό προσδιορισμό του εννόμου αγαθού που προσβάλλεται με τα συγκεκριμένα εγκλήματα και του υλικού αντικειμένου των σχετικών εγκλημάτων, μέσα από τη νομοθετική διεύρυνση του άρθρου 214 ΠΚ. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ερμηνεία των νομοτυπικών μορφών της παραχάραξης (άρθρο 207 ΠΚ) και της κυκλοφορίας παραχαραγμένων νομισμάτων (άρθρο 208 ΠΚ), της συρροής τους, καθώς και όλου του *iter criminis*, μέχρι την ειδική δήμευση του άρθρου 213 ΠΚ.

Δίκαιο Ανηλίκων (Υποχρεωτικό κατ' επιλογήν σε συνδιδασκαλία με το Η' εξάμηνο)

Διδάσκοντες: Καθηγητής Χαράλαμπος Δημόπουλος (εκπαιδευτική άδεια 08.01.2018 έως 30.06.2018), Επίκουρη Καθηγήτρια Αθανασία Συκιώτου, Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Κοσμάτος.

Περιεχόμενο: Το «Δίκαιο Ανηλίκων» αναφέρεται βασικά στην αντιμετώπιση του ανήλικου δράστη εγκλημάτων. Η έμφαση δίδεται στο ποινικό δίκαιο ανηλίκων (άρθρα 121 επ. Π.Κ.),

στις ειδικές ποινικοοικονομικές προβλέψεις για τον ανήλικο κατηγορούμενο και στην έκτιση των ποινών και μέτρων που επιβάλλονται, σε συνδυασμό με τη συναφή εγκληματολογική επεξεργασία της εγκληματικότητας των ανηλίκων.

Ειδικότερα κατά την διδασκαλία του μαθήματος εξετάζονται οι εξής βασικές θεματικές ενότητες: α) Οι προβλέψεις του ογδού κεφαλαίου του Ποινικού Κώδικα για τους ανηλίκους, β) Τα αναμορφωτικά μέτρα, γ) Τα Θεραπευτικά μέτρα, δ) Ποινικός σωφρονισμός/Περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, ε) Δικονομικά ζητήματα, στ) Επιμελητές ανηλίκων, ζ) Πρόληψη, η) Η εγκληματικότητα των ανηλίκων.

Ζ' εξάμηνο

Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο ΙΙΙ (Υποχρεωτικό)

Διδάσκοντες: Καθηγητής Άγγελος Κωνσταντινίδης, Καθηγητής Θεοχάρης Δαλακούρας, Επίκουρος Καθηγητής Δημήτριος Συμεωνίδης, Επίκουρος Καθηγητής Αναστάσιος Τριανταφύλλου

Περιεχόμενα: Αντικείμενο του μαθήματος είναι η διαδικασία στο ακροατήριο και τα ένδικα μέσα της έφεσης και της αναίρεσης κατά βουλευμάτων και αποφάσεων. Επίσης, διδάσκονται βασικές πτυχές της επανάληψης της διαδικασίας.

Ειδικό Ποινικό Δίκαιο (Υποχρεωτικό κατ' επιλογήν)

Διδάσκοντες: Αναπληρωτής Καθηγητής Στυλιανός Παπαγεωργίου-Γονατάς, Επίκουρη Καθηγήτρια Άννα Αποστολίδου

Περιεχόμενα:

Εγκλήματα κατά της Τιμής

Το μάθημα αυτό ανήκει στα επιλεγόμενα μαθήματα. Αποτελεί τμήμα του συνολικότερου μαθήματος Ειδικό Ποινικό Δίκαιο (το έτερον ήμισυ αυτού του μαθήματος αποτελούν τα εγκλήματα περί το νόμισμα). Σκοπός του μαθήματος αυτού αποτελεί η γνωριμία των

φοιτητών με ένα γνωστικό αντικείμενο, το έννομο αγαθό της τιμής και τη σχέση του με την ανθρώπινη αξία και προσωπικότητα που αποτελούν έννοιες συνταγματικά αλλά και μέσω διεθνών συμβάσεων κατοχυρωμένες. Σκοπός των παραδόσεων είναι να εντρυφήσουν οι φοιτητές στις θεματικές της ποινικής επιστήμης, αλλά και της σύγχρονης νομολογίας σχετικά με τα εγκλήματα της συκοφαντικής δυσφήμισης, της απλής δυσφήμισης, της δυσφήμισης δια του Τύπου, της εξύβρισης λόγω και έργω, της απρόκλητης έμπρακτης εξύβρισης κ.ά. Επίσης ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις περιπτώσεις άρσης του αδίκου και του τιμωρητού της δυσφήμισης, καθώς και στις περιπτώσεις δυσφήμισης ανώνυμων εταιριών και νομικών προσώπων.

Εγκλήματα Πλαστότητας - Εγκλήματα σχετικά με το νόμισμα [Άρθρα 207 – 215Α ΠΚ]

Στο πλαίσιο του μαθήματος επιχειρείται η ερμηνευτική προσέγγιση των εγκλημάτων που τυποποιούνται στο ένατο κεφάλαιο του ειδικού μέρους Π.Κ., με αφετηρία τον εντοπισμό και εννοιολογικό προσδιορισμό του εννόμου αγαθού που προσβάλλεται με τα συγκεκριμένα εγκλήματα και του υλικού αντικειμένου των σχετικών εγκλημάτων, μέσα από τη νομοθετική διεύρυνση του άρθρου 214 ΠΚ. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ερμηνεία των νομοτυπικών μορφών της παραχάραξης (άρθρο 207 ΠΚ) και της κυκλοφορίας παραχαραγμένων νομισμάτων (άρθρο 208 ΠΚ), της συρροής τους, καθώς και όλου του *iter criminis*, μέχρι την ειδική δήμευση του άρθρου 213 ΠΚ.

Η' εξάμηνο

Πρακτική Εφαρμογή Ποινικού και Ποινικού Δικονομικού Δικαίου (Υποχρεωτικό)

Διδάσκοντες: Καθηγητής Αριστοτέλης Ι. Χαραλαμπίδης, Καθηγητής Άγγελος Κωνσταντινίδης, Καθηγητής Στέφανος Παύλου, Καθηγητής Θεοχάρης Δαλακούρας, Αναπληρωτής Καθηγητής Ιωάννης Μπέκας, Αναπληρωτής Καθηγητής Στυλιανός Παπαγεωργίου-Γονατάς, Επίκουρη Καθηγήτρια Άννα Αποστολίδου, Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Βαθιώτης, Επίκουρος Καθηγητής Γεώργιος Δημήτριάδης, Επίκουρος Καθηγητής Δημήτριος Συμεωνίδης, Επίκουρος Καθηγητής Αναστάσιος Τριανταφύλλου,

Λέκτορας Θωμάς Σάμιος

Περιεχόμενα: Το μάθημα αυτό απευθύνεται στους φοιτητές του Η΄ εξαμήνου. Έχοντας διδαχθεί τα προηγούμενα εξάμηνα το Γενικό Μέρος και τα σπουδαιότερα κεφάλαια του Ειδικού Μέρους του Ποινικού Δικαίου, ο επί πτυχίω φοιτητής καλείται να συνδυάσει τις γνώσεις που έχει αποκομίσει τα προηγούμενα έτη σπουδών στο χώρο του Ουσιαστικού Ποινικού Δικαίου. Ιδιαίτερο βάρος στις παραδόσεις του εν λόγω μαθήματος δίδεται σε σημαντικές αποφάσεις της νομολογίας, τόσο του Αρείου Πάγου, όσο και των δικαστηρίων της ουσίας, που έχουν επηρεάσει διάφορες θεματικές του Ποινικού Δικαίου. Η κριτική ανάλυση των αποφάσεων αυτών σε συνδυασμό με τις θέσεις της επιστήμης πάνω σε επίμαχα και επίκαιρα ζητήματα του Ποινικού Δικαίου (όπως είναι τα διάφορα είδη πλανών, η διάκριση του ενδεχόμενου δόλου από την ενσυνείδητη αμέλεια, η έννοια του βρασμού ψυχικής ορμής, τα διάφορα είδη απόπειρας και συμμετοχής στο έγκλημα, η επιμέτρηση της ποινής, οι διάφορες μορφές συρροής κ.ά.) σκοπό έχουν να προκαλέσουν την αναγκαία εμβάθυνση του φοιτητή στις σημαντικότερες θεματικές του Ποινικού Δικαίου, τις οποίες θα αντιμετωπίσει ως Συνήγορος υπεράσπισης ή ως Δικαστής ή Εισαγγελέας στη δικαστηριακή πράξη. (Ουσιαστικό Ποινικό Δίκαιο) Ασκήσεις εμβάθυνσης σε όλο το φάσμα του ποινικού δικονομικού δικαίου με ανάλυση ειδικότερων θεμάτων όπως οι ακρότητες της ποινικής διαδικασίας, τα απαγορευμένα αποδεικτικά μέσα, το δικαίωμα παράστασης πολιτικής αγωγής κ.λ.π. (Ποινικό Δικονομικό Δίκαιο)

Δίκαιο Ανηλίκων (Υποχρεωτικό κατ' επιλογήν σε συνδιδασκαλία με το ΣΤ΄ εξάμηνο)

Διδάσκοντες: Καθηγητής Χαράλαμπος Δημόπουλος (εκπαιδευτική άδεια 08.01.2018 έως 30.06.2018), Επίκουρη Καθηγήτρια Αθανασία Συκιώτου, Επίκουρος Καθηγητής Κωνσταντίνος Κοσμάτος.

Περιεχόμενο: Το «Δίκαιο Ανηλίκων» αναφέρεται βασικά στην αντιμετώπιση του ανήλικου δράστη εγκλημάτων. Η έμφαση δίδεται στο ποινικό δίκαιο ανηλίκων (άρθρα 121 επ. Π.Κ.), στις ειδικές ποινικοδικονομικές προβλέψεις για τον ανήλικο κατηγορούμενο και στην έκταση των ποινών και μέτρων που επιβάλλονται, σε συνδυασμό με τη συναφή εγκληματολογική επεξεργασία της εγκληματικότητας των ανηλίκων.

Ειδικότερα κατά την διδασκαλία του μαθήματος εξετάζονται οι εξής βασικές θεματικές ενότητες: α) Οι προβλέψεις του ογδού κεφαλαίου του Ποινικού Κώδικα για τους ανηλίκους, β) Τα αναμορφωτικά μέτρα, γ) Τα Θεραπευτικά μέτρα, δ) Ποινικός σωφρονισμός/Περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων, ε) Δικονομικά ζητήματα, στ) Επιμελητές ανηλίκων, ζ) Πρόληψη, η) Η εγκληματικότητα των ανηλίκων.

Δ. Τομέας Διεθνών Σπουδών

ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

(Η' Εξάμηνο – Υποχρεωτικό Μάθημα)

Διδάσκοντες: Αναπληρωτής Καθηγητής Κων. Αντωνόπουλος και Επίκουρος Καθηγητής Γιάννης Κτιστάκης (για τη θεματική ενότητα «Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο»), Αναπληρωτής Καθηγητής Μιχ. Χρυσομάλλης (για τη θεματική ενότητα «Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης»), Επίκ. Καθηγητής Δημ. Σταματιάδης και Λέκτορας Αντ. Τσαβδαρίδης (για τη θεματική ενότητα «Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο»).

Περιγραφή μαθήματος : Το μάθημα συνδυάζει την εμβάθυνση σε ειδικά θέματα των κύριων γνωστικών αντικειμένων του Τομέα Διεθνών Σπουδών: Δημόσιο Διεθνές, Ιδιωτικό Διεθνές και Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα :

Α' ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ– ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

Το Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο στα πλαίσια του Μαθήματος Ασκήσεις Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου περιλαμβάνει τη συζήτηση των παρακάτω θεμάτων:

- Η Διεθνής Ευθύνη των Κρατών
- Η Διεθνής Ευθύνη Διεθνών Οργανισμών
- Διπλωματική Προστασία
- Η Επίλυση των Διαφορών από το Διεθνές Δικαστήριο των Ηνωμένων Εθνών

Οι εξετάσεις του μαθήματος είναι μόνο γραπτές. Τα προτεινόμενα συγγράμματα είναι:

- Κ. Αντωνόπουλος & Κ. Μαγκλιβέρας (επιμέλεια), *Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας*, 3^η έκδοση Νομική Βιβλιοθήκη 2017
- Κ. Χατζηκωνσταντίνου, Χ. Αποστολίδης, Μ. Σαρηγιαννίδης, *Θεμελιώδεις Έννοιες στο Διεθνές Δημόσιο Δίκαιο*, 2^η έκδοση Εκδόσεις Σάκκουλας Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2014.

Β' ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ–ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Η θεματική ενότητα του Δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης στο πλαίσιο του μαθήματος Ασκήσεις Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Δικαίου επικεντρώνεται στην εξέταση της θέσης του ατόμου (φυσικού ή νομικού προσώπου) στην έννομη τάξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ειδικότερα θα αναλυθούν οι εξής ενότητες:

- Η άμεση ισχύς των ενωσιακών κανόνων,
- Ο θεσμός της Ευρωπαϊκής Ιθαγένειας,

- Η δικαστική προστασία των δικαιωμάτων, που αντλεί από το ενωσιακό δίκαιο το άτομο,
- Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων: η λειτουργία και η περιορισμοί του.

Το μάθημα διεξάγεται με από καθ' έδρας διδασκαλία των παραπάνω θεματικών και επίλυση σχετικών ασκήσεων στο μάθημα.

Η θεματική υποστηρίζεται από τα βιβλία Δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που έχουν χορηγηθεί στους φοιτητές κατά τα προηγούμενα εξάμηνα σπουδών. Και υλικό (άρθρα, μελέτες, δικαστικές αποφάσεις κ.ά.) που αναρτάται στην εφαρμογή e-class.

Γ' ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ–ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

Στο πλαίσιο των Ασκήσεων Διεθνούς Δικαίου, του Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου, δίνεται έμφαση στο ενωσιακής προέλευσης ιδιωτικό διεθνές δίκαιο και ειδικότερα στις ουσιαστικές και δικονομικές εκφάνσεις αστικής και εμπορικής φύσεως υποθέσεων των διεθνών συναλλαγών. Συγκεκριμένα, αναλύονται ειδικά ζητήματα που αφορούν α) στο εφαρμοστέο δίκαιο επί συμβατικών ενοχών, με βάση τη ρύθμιση του κανονισμού 593/2008 (γνωστού ως «Ρώμη Ι»), β) στο εφαρμοστέο δίκαιο επί εξωσυμβατικών ενοχών, με βάση τη ρύθμιση του κανονισμού 864/2007 (γνωστού ως «Ρώμη ΙΙ»), και γ) στη διεθνή δικαιοδοσία, με βάση τη ρύθμιση του κανονισμού 44/2001 (γνωστού ως «Βρυξέλλες Ι») και ήδη του κανονισμού 1215/2012.

ΔΗΜΟΣΙΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

(Α' Εξάμηνο Σπουδών – Υποχρεωτικό Μάθημα)

Διδάσκοντες : Αναπληρωτής Καθηγητής Κων. Αντωνόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής Γιάννης Κτιστάκης.

Τα προτεινόμενα συγγράμματα είναι:

- Κ. Αντωνόπουλος & Κ. Μαγκλιβέρας (επιμέλεια), *Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας*, 3^η έκδοση Νομική Βιβλιοθήκη 2017
- Κ. Χατζηκωνσταντίνου, Χ. Αποστολίδης, Μ. Σαρηγιαννίδης, *Θεμελιώδεις Έννοιες στο Διεθνές Δημόσιο Δίκαιο*, 2^η έκδοση Εκδόσεις Σάκκουλας Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2014.

Περιγραφή :

Το μάθημα «Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο» αποσκοπεί να εισάγει τους φοιτητές στις βασικές έννοιες και τη λειτουργία του διεθνούς δικαίου στη διεθνή κοινωνία. Η ύλη του μαθήματος περιλαμβάνει τη συζήτηση των παρακάτω θεμάτων:

- Η Φύση και η Λειτουργία του Διεθνούς Δικαίου
- Η Ιστορική Εξέλιξη του Διεθνούς Δικαίου
- Οι Πηγές του Διεθνούς Δικαίου
- Το Δίκαιο των Διεθνών Συνθηκών
- Η Σχέση μεταξύ Διεθνούς και Εσωτερικού Δικαίου
- Το Κράτος
- Η Αναγνώριση Κρατών
- Οι Διεθνείς Οργανισμοί ως Υποκείμενα του Διεθνούς Δικαίου
- Η Αρμοδιότητα των Κρατών
- Ετεροδικία-Ασυλία (Κράτους, Κρατικών Λειτουργών, Διπλωματών)
- Το Δίκαιο της Θάλασσας

Οι εξετάσεις του μαθήματος είναι μόνο προφορικές.

Public International Law (1st Semester – Compulsory)

This course aims at introducing students to the basic concepts and the function of international law in the international community. The syllabus includes the following topics:

- The Nature and Function of International Law
- The Historic Development of International Law
- The Sources of International Law
- The Law of Treaties
- The Relationship between International and Municipal Law
- Personality: States
- Personality: International Organizations
- Recognition of States
- State Jurisdiction
- Immunities
- The Law of the Sea

Exams: by oral examination

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

(ΣΤ' Εξάμηνο-ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ)

Διδάσκων : Λέκτορας Ρουμπίνη Γρόπα (τελεί σε αναστολή). Την αναπληρώνει ο Αναπλ. Καθηγητής Κων. Αντωνόπουλος.

Συγγράμματα : 1) Heywood Andrew, (2013), *Διεθνείς Σχέσεις και Πολιτική στην Παγκόσμια Εποχή*, Εκδόσεις Κριτική Α.Ε., Αθήνα **2)** Baylis J., Smith S., Owens P. (επ.), *Η παγκοσμιοποίηση της διεθνούς πολιτικής. Μια εισαγωγή στις διεθνείς σχέσεις*, 5η εκδ., Επίκεντρο, Αθήνα, 2013.

Περιγραφή Μαθήματος : Στόχος του μαθήματος είναι να προσφέρει μία εισαγωγή στην επιστήμη των Διεθνών Σχέσεων μέσα στο πλαίσιο των προκλήσεων τις οποίες αντιμετωπίζει η σύγχρονη διεθνής κοινωνία. Για το σκοπό αυτό, το μάθημα επικεντρώνεται:

- στις θεμελιώδεις θεωρίες των διεθνών σχέσεων,
- στην εξέλιξη και τη δομή της διεθνούς κοινωνίας,
- στο ρόλο τόσο του κράτους όσο και των μη-κρατικών θεσμών και δρώντων (π.χ. διεθνείς οργανισμοί, μη-κυβερνητικοί οργανισμοί, πολυεθνικές εταιρίες κτλ) στη διεθνή σκηνή,
- στην έννοια του εθνικού συμφέροντος, της ισχύος καθώς και στα αίτια πολέμου και,
- στο φαινόμενο της τρομοκρατίας και της αντιμετώπισης του σε διεθνές επίπεδο.
- στις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης.

Για την συνολική αξιολόγηση του/της φοιτητή /τριας, ιδιαίτερη σημασία έχει η ενεργή συμμετοχή στο διάλογο και στην ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τα θέματα τις διεθνούς επικαιρότητας καθώς και η εκπόνηση εργασίας.

International Relations

The aim of this course is to introduce students in the study of international relations and global politics. To this end, we will examine the major concepts, issues and challenges in the modern international society, i.e. power, state and non-state actors (such as international and regional organisations, civil society, etc), war and peace, as well as terrorism, within the theoretical framework of international relations and in the context of globalisation. It is expected that students will actively contribute to discussions in class, as well as undertake a research project.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ (ΚΑΤ'ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ)

Διδάσκων : Επίκουρος Καθηγητής Γιάννης Κτιστάκης.

Τα προτεινόμενα συγγράμματα είναι: 1) Π. Νάσκου-Περράκη , «Δικαιώματα του Ανθρώπου. Παγκόσμια και Περιφερειακή Προστασία. Θεωρία και Νομολογία», εκδόσεις Σάκκουλα Ε.Ε. , 1^η έκδοση 2016 2) Στ. Περράκη «Διαστάσεις της Διεθνούς Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου- Προς ένα jus universalis», Εκδόσεις Ι. Σιδέρη, 2013.

Περιγραφή Μαθήματος :

1. Εισαγωγή
2. Εφαρμογή των δικαιωμάτων του ανθρώπου σε εθνικό επίπεδο
  - 2.1. Ενσωμάτωση των κανόνων στην εσωτερική έννομη τάξη
  - 2.2. Υποχρέωση κρατικής έρευνας
  - 2.3. Υποχρέωση επανόρθωσης
  - 2.4. Υποχρέωση πρόληψης
3. Εφαρμογή των δικαιωμάτων του ανθρώπου σε διεθνές επίπεδο
  - 3.1. Αποκεντρωμένη εφαρμογή των κανόνων προστασίας
    - 3.1.1. Δικαίωμα διπλωματικής προστασίας
    - 3.1.2. *Erga omnes* υποχρεώσεις
  - 3.2. Κεντρικά συντονισμένη εφαρμογή των κανόνων προστασίας
    - 3.2.1. Είδη διεθνών οργάνων προστασίας
      - 3.2.1.1. Όργανα ελέγχου προβλεπόμενα από τις συμβάσεις προστασίας
        - 3.2.1.1.1. Όργανα ελέγχου του ΟΗΕ
        - 3.2.1.1.2. Όργανα ελέγχου στις συμβάσεις του ΣτΕ
        - 3.2.1.1.3. Όργανα ελέγχου σε άλλες περιφερειακές συμβάσεις
      - 3.2.1.2. Όργανα ελέγχου προβλεπόμενα από τους καταστατικούς χάρτες των διεθνών οργανισμών
        - 3.2.1.2.1. Όργανα ελέγχου στον ΟΗΕ
        - 3.2.1.2.2. Όργανα ελέγχου σε περιφερειακούς οργανισμούς
      - 3.2.1.3. Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης
        - 3.2.1.3.1. Διακρατικές προσφυγές
        - 3.2.1.2.2. Γνωμοδοτήσεις
      - 3.2.1.4. Διεθνή Ποινικά Δικαστήρια
    - 3.2.2. Είδη διεθνών διαδικασιών προστασίας
      - 3.2.2.1. Οι συμβατικά οριζόμενες διαδικασίες
        - 3.2.2.1.1. Οι εθνικές εκθέσεις
        - 3.2.2.1.2. Οι ατομικές αναφορές
        - 3.2.2.1.3. Οι διακρατικές αναφορές
        - 3.2.2.1.4. Οι προληπτικοί έλεγχοι
        - 3.2.2.1.5. Οι επιτόπιοι έλεγχοι
        - 3.2.2.1.6. Οι συλλογικές αναφορές
        - 3.2.2.1.7. Οι γνωμοδοτήσεις
      - 3.2.2.2. Οι διαδικασίες του Χάρτη του ΟΗΕ

- 3.2.2.2.1. Η Οικουμενική Περιοδική Εξέταση
- 3.2.2.2.2. Οι Ειδικές Διαδικασίες
- 3.2.2.2.3. Η Διαδικασία Παραπόνων του Συμβουλίου

ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ I (ΔΕΕ I)

(Β' Εξάμηνο-ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ)

Διδάσκων : Αναπληρωτής Καθηγητής Μιχ. Χρυσομάλλης

Συγγράμματα : 1) Γ.-Ε. Καλαβρός - Θ.Γεωργόπουλος, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Τόμος Α', Θεσμικό Δίκαιο, 3^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2017

2) Παν. Ι. Κανελλόπουλος, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης-Συνθήκη της Λισαβόνας , 5^η έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη 2010

Περιγραφή Μαθήματος : Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης I (ΔΕΕ I) αποτελεί κατά κάποιο τρόπο το "συνταγματικό δίκαιο" της ΕΕ. Αναφέρεται, εξάλλου, και ως "θεσμικό δίκαιο" της Ένωσης, χωρίς πάντως αυτός ο τίτλος να ανταποκρίνεται πλήρως στο περιεχόμενο του μαθήματος. Ειδικότερα οι παραδόσεις επικεντρώνονται στις εξής θεματικές ενότητες:

1. Η ιστορική εξέλιξη της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης (από τις Κοινότητες στην Ένωση)
2. Η φύση, η δομή και οι αρμοδιότητες της Ένωσης
3. Το θεσμικό σύστημα της Ένωσης
4. Η ενωσιακή έννομη τάξη (οι πηγές του δικαίου της ΕΕ και οι σχέσεις του με τα δίκαια των Κρατών-μελών)
5. Το σύστημα της ένδικης προστασίας (οι προσφυγές ενώπιον των Δικαστηρίων της ΕΕ).

Σκοπός του μαθήματος είναι να γνωρίσει στους φοιτητές και να τους εξοικειώσει με τη διαδικασία παραγωγής, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ενωσιακού δικαίου. καθώς και την εφαρμογή των κανόνων του δικαίου της ΕΕ στην ελληνική έννομη τάξη, όταν σήμερα υπολογίζεται ότι το 65% περίπου των νομικών κανόνων που εφαρμόζονται στην έννομη τάξη ενός Κράτους-μέλους της Ένωσης είναι κάθε είδους ενωσιακοί κανόνες δικαίου.

Το μάθημα Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης I υπάγεται στις ακαδημαϊκές δραστηριότητες της Έδρας Jean Monnet.

ΔΙΚΑΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΈΝΩΣΗΣ II (ΔΕΕ II)

(Γ' Εξάμηνο-ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ)

Διδάσκων : Αναπληρωτής Καθηγητής Μιχ. Χρυσομάλλης

Συγγράμματα : 1) Γ.-Ε. Καλαβρός - Θ.Γεωργόπουλος, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Τόμος Β', Ουσιαστικό Δίκαιο, 3^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2017

2) Αστέρης Πλιάκος, Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης- Θεσμικό και Ουσιαστικό Δίκαιο , 1^η έκδοση, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2012.

Περιγραφή Μαθήματος : Το Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης II (ΔΕΕ II) έχει ως αντικείμενο το Ουσιαστικό Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προσεγγίζει, δηλαδή, τους ουσιαστικούς κανόνες δικαίου, που αφορούν την Ενιαία Εσωτερική Αγορά και τις Πολιτικές της Ένωσης. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται διεξοδικά οι εξής θεματικές ενότητες:

Οι ενωσιακές ελευθερίες (εμπορευμάτων, προσώπων υπηρεσιών και κεφαλαίων)

Ο Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (ΧΕΑΔ)

Η Πολιτική του Ανταγωνισμού

Η ΟΝΕ και η Ευρωπαϊκή Οικονομική Διακυβέρνηση

Η εξωτερική δράση της Ένωσης (ΚΕΠΠΑ και εξωτερικές οικονομικές σχέσεις)

Άλλες Πολιτικές και Δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης (περιβάλλον, ενέργεια κ.ά).

Απαραίτητη προϋπόθεση για την κατανόηση του μαθήματος αποτελεί η γνώση των αντικειμένων του θεσμικού ενωσιακού δικαίου (Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης I).

Το μάθημα «Δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης II» υπάγεται στις ακαδημαϊκές δραστηριότητες της έδρας Jean Monnet.

ΔΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ (ΚΑΤ'ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ)

Διδάσκοντες : Επίκ. Καθηγητής Δημ. Σταματιάδης, Λέκτορας Αντ. Τσαβδαρίδης

Συγγράμματα : 1) Γραμματικάκη-Αλεξίου / Παπασιώπη-Πασιά / Βασιλακάκη, Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, εκδ. Σάκκουλα ΕΕ, Ε' έκδοση, 2012 2) Σπ. Βρέλλη, Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο , Νομική Βιβλιοθήκη, Γ' έκδοση, 2008.

Περιγραφή Μαθήματος : Το μάθημα «Δικονομικό Διεθνές Δίκαιο» επιχειρεί να εισάγει τους φοιτητές σε ειδικότερα ζητήματα του κλάδου. Η ύλη του μαθήματος περιλαμβάνει την συζήτηση των παρακάτω θεμάτων:

- Κανονισμός 1215/2012 (Βρυξέλλες *Ibis*) για τη διεθνή δικαιοδοσία, αναγνώριση & εκτέλεση αποφάσεων

International Procedural Law (6th Semester – Optional)

This course aims at introducing students to special issues of International Procedural Law. The syllabus includes the following topics:

- Regulation 1215/2012 (Brussels *Ibis*) on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ - ΚΑΤ'ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ

Διδάσκουσα : Λέκτορας ΡουμπίνηΓρόπα (τελεί σε αναστολή).

Περιγραφή του μαθήματος:

Το μάθημα της διπλωματικής ιστορίας προσφέρει μια συνολική προσέγγιση των γεγονότων της παγκόσμιας ιστορίας από το 1945 μέχρι σήμερα, αφού πολλές από τις σημερινές προκλήσεις και ευρύτερες διεθνείς τάσεις έχουν τις ρίζες τους στο διεθνές σύστημα που διαμορφώθηκε κατά το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα. Στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση της διπλωματίας και της σύγχρονης πολιτικής ιστορίας.

Το μάθημα θα αναδείξει τους παράγοντες που επηρεάζουν τη διαμόρφωση εξωτερικής πολιτικής και θα επικεντρωθεί:

- Στις επιπτώσεις του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, στις πολιτικές και ιδεολογικές διαστάσεις του Ψυχρού Πολέμου και στη δημιουργία των δύο «υπερδυνάμεων»,
- Στο τέλος της αποικιοκρατίας και την άνοδο του λεγόμενου Τρίτου Κόσμου,
- Στην ανάδυση των ιδεών της Ευρώπης κατά την ψυχροπολεμική διαίρεσή της, στην εξέλιξη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης και στην επανένωση της Ευρώπης με το τέλος του Ψυχρού Πολέμου.
- Στη διάλυση του ανατολικού συνασπισμού και της Σοβιετικής Ένωσης και τη διαμόρφωση του μετα-ψυχροπολεμικού κόσμου.

Σε αυτό το πλαίσιο, θα εξεταστούν διαχρονικά οι εξωτερικές σχέσεις της Ελλάδας, οι προτεραιότητες της ελληνικής ευρωπαϊκής και εξωτερικής πολιτικής και ο ρόλος της διπλωματίας στις διεθνείς σχέσεις.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην εκπόνηση εργασίας και στην ενεργό συμμετοχή των φοιτητών.

Diplomatic History – From 1945 to today

This course examines international political and diplomatic developments since the end of the Second World War. It covers a period during which the diplomatic scene and the world map were transformed drastically. It is particularly interesting to study the consequences of these historical changes in order to be able to critically understand global politics today. We will discuss the changing nature and forms of diplomacy as well as the major shifts in Greek foreign policy. We will also concentrate on the consequences of World War II and the ensuing Cold War that divided the world into two political blocs. We will also discuss the process of decolonisation and the rise of the so-called Third World as well as the project of European integration. Finally, we will study the fall of the Soviet Union and the characteristics of the post-Cold War global world. Students are expected to actively contribute to in-class discussions, and also undertake a research project.

ΔΙΕΘΝΕΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

(ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ – ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΜΑΘΗΜΑ)

Διδάσκων: Αναπλ. Καθηγητής Μιχ. Χρυσομάλλης σε συνεργασία με Ειδικό Επιστήμονα που προσλαμβάνεται προς τούτο από το Πανεπιστήμιο.

Συγγράμματα: 1) Παν. Γκλαβίνη, «Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο (Γενικές Αρχές, Διεθνές Εμπόριο, Ξένες Επενδύσεις)», Σάκκουλας Ε.Ε., Αθήνα-Θεσσαλονίκη 2009

2) Κ.Στεφάνου- Χρ. Γκόρτσου, «Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο», Νομική Βιβλιοθήκη, 1^η έκδοση, Αθήνα 2006.

Περιγραφή Μαθήματος: Η διδασκαλία του μαθήματος Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο (ΔΟΔ) έχει ως στόχο να παρουσιάσει στους φοιτητές το νομικό πλαίσιο των διεθνών οικονομικών σχέσεων των κρατών, κυρίως μέσα από τη λειτουργία του Παγκοσμίου Οργανισμού Εμπορίου. Το Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο θεωρείται ως ένας ιδιαίτερος κλάδος του Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου, καθώς ρυθμίζει κυρίως τις οικονομικές σχέσεις των κρατών. Αφορά όμως έστω και εμμέσως και τους ιδιώτες, ειδικά τις επιχειρήσεις που πραγματοποιούν διασυνοριακές συναλλαγές, καθώς ρυθμίζει τη διασυνοριακή κυκλοφορία εμπορευμάτων, υπηρεσιών και κεφαλαίων. Το μάθημα ξεκινά με μία παρουσίαση του περιεχομένου και των πηγών του ΔΟΔ. Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι συνθήκες μετά το Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο που οδήγησαν στην υπογραφή της Γενικής Συμφωνίας Δασμών και Εμπορίου (GATT-General Agreement on Tariffs and Trade) και στη διαμόρφωση και ρύθμιση του διεθνούς εμπορίου. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η δημιουργία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου, το θεσμικό του πλαίσιο και ο μηχανισμός επίλυσης διαφορών. Ακολουθούν οι βασικές αρχές στις οποίες στηρίζεται το σύστημα GATT-ΠΟΕ, όπως η αρχή του μάλλον ευνοούμενου κράτους, η αρχή της ίσης μεταχείρισης, και η καταπολέμηση αθέμιτων πρακτικών, όπως οι επιδοτήσεις και το dumping. Ένα μέρος των παραδόσεων θα επικεντρωθεί σε ιδιαίτερους τομείς των διεθνών συναλλαγών, όπως οι υπηρεσίες, οι επενδύσεις και τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας. Τέλος, κρίνεται σκόπιμο να αναλυθεί ο ρόλος και η θέση της ΕΕ, στο σύστημα του ΠΟΕ, καθώς η Ένωση ως υπερεθνική ένωση 28 κρατών έχει σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση μίας διεθνούς εμπορικής πολιτικής. Υπάρχει δυνατότητα εκπόνησης εργασίας από τους φοιτητές.

ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

(Β' Εξάμηνο – Υποχρεωτικό Κατ' Επιλογή Μάθημα)

Διδάσκοντες : Αναπληρωτής Καθηγητής Κων. Αντωνόπουλος, Επίκουρος Καθηγητής Γιάννης Κτιστάκης.

Τα προτεινόμενα συγγράμματα είναι:

- Κ. Αντωνόπουλος & Κ. Μαγκλιβέρας (επιμέλεια), *Το Δίκαιο της Διεθνούς Κοινωνίας*, 3^η έκδοση Νομική Βιβλιοθήκη 2017
- Π. Νάσκου-Περράκη – Κ. Αντωνόπουλος – Μ. Σαρηγιαννίδης, *Διεθνείς Οργανισμοί, Θέμης Ν. Α. Σάκκουλας 2015*

Περιγραφή : Το μάθημα «Ειδικό Μέρος Δημοσίου Διεθνούς Δικαίου» έχει ως αντικείμενα τα παρακάτω:

- Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών (Θεσμική Διάρθρωση και Λειτουργία)
- Απαγόρευση Χρήσης Βίας μεταξύ Κρατών
- Σύστημα Συλλογικής Ασφάλειας του ΟΗΕ
- Ειρηνευτικές Επιχειρήσεις του ΟΗΕ

Οι εξετάσεις του μαθήματος είναι μόνο γραπτές.

Selected Topics on Public International Law (2nd Semester – Optional)

The course includes discussion of three interrelated topics, namely,

- The United Nations (UN): Institutional Structure and Function
- The Prohibition of the Use of Force in International Law
- The UN System of Collective Security
- UN Peacekeeping

Exams: by written examination

ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ Ι

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ)

Διδάσκοντες : Επίκ. Καθηγητής Δημ. Σταματιάδης, Λέκτορας Αντ. Τσαβδαρίδης

Συγγράμματα : 1)Γραμματικάκη-Αλεξίου / Παπασιώπη-Πασιά / Βασιλακάκη, Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, εκδ. Σάκκουλα ΕΕ, 6^η έκδοση, 2017 2)Σπ. Βρέλλη, Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, Νομική Βιβλιοθήκη, Γ' έκδοση, 2008.

Περιγραφή Μαθήματος : Το μάθημα «Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο (I)» επιχειρεί να εισάγει τους φοιτητές στην μεθοδολογία και λειτουργία ιδιωτικού διεθνούς δικαίου στο επίπεδο των ιδιωτικών συναλλαγών με στοιχεία αλλοδαπότητας. Η ύλη του μαθήματος περιλαμβάνει την συζήτηση των παρακάτω θεμάτων:

- Ορισμός και φύση του ιδ.δ.δ.
- Ιστορική εξέλιξη του κλάδου
- Πηγές του ελληνικού ιδ.δ.δ.
- Κανόνες του ιδ.δ.δ.
- Η δομή του κανόνα σύνδεσης
- Διαχρονικό και διαπροσωπικό δίκαιο
- Νομικός χαρακτηρισμός
- Το πρόβλημα της παραπομπής
- Η εφαρμογή αλλοδαπού δικαίου
- Η επιφύλαξη της δημόσιας τάξης
- Το προδικαστικό ζήτημα
- Η καταστρατήγηση δικαίου
- Δίκαιο ιθαγένειας

Private International Law (I) (4th Semester – Compulsory)

This course aims at introducing students to the methodology and the function of Private International Law in private transactions with foreign elements. The syllabus includes the following topics:

- Nature and scope of the subject
- Historical development
- Sources
- Structure of a conflict of law rule
- Intertemporal and Interpersonal Law
- Characterisation
- Renvoi

- Application of foreign law
- Public order
- The Incidental Question
- Legal abuse
- Law of Nationality
-

ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΙΙ

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ (ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΟ ΜΑΘΗΜΑ)

Διδάσκοντες : Επίκ. Καθηγητής Δημ. Σταματιάδης, Λέκτορας Αντ. Τσαβδαρίδης

Συγγράμματα : 1) Γραμματικάκη-Αλεξίου / Παπασιώπη-Πασιά / Βασιλακάκη, *Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο*, 6^η έκδοση, 2017 2) Ζ. Παπασιώπη-Πασιά, *Δίκαιο Αλλοδαπών*, εκδ. Σάκκουλα, 2015, Αθήνα –Θεσσαλονίκη.

Περιγραφή Μαθήματος : Το μάθημα «Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο (ΙΙ)» επιχειρεί να εισάγει τους φοιτητές σε ειδικότερα ζητήματα του κλάδου. Η ύλη του μαθήματος περιλαμβάνει την συζήτηση των παρακάτω θεμάτων:

- Το φυσικό πρόσωπο
- Το νομικό πρόσωπο
- Ο τύπος της δικαιοπραξίας
- Ο Γάμος
- Το διαζύγιο
- Νομιμοποίηση-Υιοθεσία
- Συμβάσεις
- Αδικοπραξίες
- Εμπράγματες σχέσεις
- Κληρονομικές σχέσεις
- Δικονομικό Διεθνές Δίκαιο
- Δίκαιο Κατάστασης Αλλοδαπών

Private International Law (II) (7th Semester – Compulsory)

This course aims at introducing students to special issues of Private International Law. The syllabus includes the following topics:

- Natural Persons
- Legal Persons
- Form of Judicial Acts

- Marriage
- Divorce
- Legitimation-Adoption
- Contracts
- Torts/Delicts
- The Law of Property
- Succession
- International Procedural law
- Law of Aliens

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΔΙΚΑΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΝΝΟΜΗ ΤΑΞΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ Ι

(Μάθημα Έδρας Jean Monnet)

(Β' Εξάμηνο – Υποχρεωτικό Κατ' Επιλογή Μάθημα)

Διδάσκων : Αναπληρωτής Καθηγητής Μιχ. Χρυσομάλλης, κάτοχος Έδρας Jean Monnet

Σύγγραμμα : Μιχ. Χρυσομάλλη (επιμέλεια), Το Κράτος Δικαίου στην έννομη τάξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Νομική Βιβλιοθήκη 2018

Περιγραφή Μαθήματος : Το μάθημα «*Το Κράτος Δικαίου στην Έννομη Τάξη της ΕΕ*», είναι νέο κατ' επιλογή μάθημα του Β' εξαμήνου σπουδών, που η εισαγωγή του στο Πρόγραμμα Σπουδών είναι αποτέλεσμα της Έδρας Jean Monnet που απονεμήθηκε στον Αναπληρωτή Καθηγητή κο Μιχ. Χρυσομάλλη και στη Νομική Σχολή και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο του Προγράμματος Erasmus+. Το μάθημα είναι ανοικτό σε παρακολούθηση σε όλους, προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς, φοιτητές της Νομικής Σχολής και διεξάγεται με σεμιναριακό τρόπο. Σκοπός του είναι η μελέτη μιας από τις θεμελιώδεις κατά το άρθρο 2 ΣΕΕ αρχές/αξίες της ΕΕ, αυτήν του Κράτους Δικαίου. Ειδικότερα, αναλύονται οι εξής θεματικές:

I. ΓΕΝΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Η ένταξη της αρχής του Κράτους Δικαίου στην έννομη τάξη της Ένωσης: Νομολογία, Συνθήκες
2. Η διαμόρφωση του εννοιολογικού περιεχομένου της ενωσιακής αρχής του Κράτους Δικαίου

3. Οι μηχανισμοί διασφάλισης του σεβασμού της αρχής του Κράτους Δικαίου από τα Κράτη-μέλη

II. ΕΙΔΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1. Κράτος Δικαίου και αποτελεσματική δικαστική προστασία

2. Χώρος Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης και Κράτος Δικαίου

3. Διαδικασίες εφαρμογής των κανόνων του ανταγωνισμού και το Κράτος Δικαίου

4. Ευρωπαϊκή Οικονομική Διακυβέρνηση και Κράτος Δικαίου

5. Κράτος Δικαίου και έλεγχος της τήρησης των κανόνων του ανταγωνισμού από τις επιχειρήσεις

6. Η εξωτερική δράση της Ένωσης και το Κράτος Δικαίου

7. Η αναπτυξιακή πολιτική της ΕΕ και το Κράτος Δικαίου

Ε. Τομέας Δικαίου των Επιχειρήσεων και Εργασιακού Δικαίου

Α-. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

1. Εισαγωγή στο Δίκαιο και στην Επιστήμη του Δικαίου (συνδιδασκαλία τριών Τομέων) – Α΄ εξάμηνο

Εισαγωγή στο Εμπορικό Δίκαιο

Υπεύθυνος Μαθήματος: Καθηγητής, *Γεώργιος Τριανταφυλλάκης.*

Σύγγραμμα:	Γεώργιος Τριανταφυλλάκης, «Εισηγήσεις Εμπορικού Δικαίου» - εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 1 ^η έκδοση 2009.
-------------------	--

Περιεχόμενα:

Η δυναμική του Εμπορικού Δικαίου - Αντικείμενο του Εμπορικού Δικαίου - Οικονομική και νομική έννοια του εμπορίου - Αποστολή και λειτουργία του εμπορίου και του Εμπορικού Δικαίου - Χαρακτηριστικά και αρχές του Εμπορικού Δικαίου - Προέλευση και Πηγές του Εμπορικού Δικαίου - Σχέση του Εμπορικού Δικαίου με άλλους δικαιικούς κλάδους - Γενικό μέρος του Εμπορικού Δικαίου.

2. Εργατικό Δίκαιο Ι (Συλλογικό) – Β΄ εξάμηνο

Υπεύθυνος Μαθήματος: Επίκουρη Καθηγήτρια, *Λευκή Κιοσσέ – Παυλίδου.*

Συγγράμματα:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Δ. Ζερδελής «Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο», Εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε, 2^η έκδοση 2017.. 2. Γ. Λεβέντης «Συλλογικό Εργατικό Δίκαιο», Δ.Ε.Ν - 2^η έκδοση-2007. 3. Ιωάννης Ληξουριώτης, «Συλλογικές εργασιακές σχέσεις – εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2^η έκδοση 2015.
---------------------	---

Περιεχόμενα:

Το μάθημα εκτός από τη γενική εισαγωγή στο εργατικό δίκαιο, διαρθρώνεται σε τέσσερις ενότητες:

Α. Συνδικαλιστική ελευθερία, συνδικαλιστικές οργανώσεις (εργαζομένων και εργοδοτών), δομή και κανόνες που τις διέπουν.

Β. Συλλογικές διαπραγματεύσεις, δίκαιο συλλογικών συμβάσεων εργασίας και άλλοι τρόποι επίλυσης συλλογικών διαφορών εργασίας (μεσολάβηση – διαιτησία).

Γ. Εργασιακές συγκρούσεις με έμφαση στο δικαίωμα απεργίας.

Δ. Συμμετοχικά δικαιώματα στην επιχείρηση.

3. Εμπορικό Δίκαιο Ι – Β΄ εξάμηνο

Υπεύθυνος Μαθήματος: Καθηγητής, **Μιχαήλ- Θεόδωρος Μαρίνος.**

Συγγράμματα:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ευάγγελος Περάκης, «Γενικό μέρος του Εμπορικού Δικαίου», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 1^η έκδοση 2011. 2. Σπυρίδων Ψυχομάνης. «Εγχειρίδιο γενικού μέρους του εμπορικού δικαίου», εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε, 1^η έκδοση 2010.
---------------------	--

Περιεχόμενα:

Στο Εμπορικό Δίκαιο Ι εξετάζεται το «Γενικό Μέρος», ως κλάδος του εμπορικού δικαίου. Προσδιορίζονται το αντικείμενο και η ταυτότητα του εμπορικού δικαίου. Περιγράφεται ο χώρος του εμπορίου και του εμπορικού δικαίου, ανιχνεύονται τα κριτήρια της εμπορικότητας και παρουσιάζονται οι αρχές του εμπορικού δικαίου και η θέση του στο Ελληνικό νομικό σύστημα. Αναφέρονται τα «συστήματα εμπορικότητας», οι μέθοδοι δηλαδή, με τις οποίες τα επιμέρους θετικά δίκαια προσδίδουν τον χαρακτήρα της εμπορικότητας σε πρόσωπα ή δραστηριότητες. Τέλος εξετάζονται η εμπορική πράξη, ο έμπορος, οι συνέπειες της εμπορικότητας, τα εμπορικά βιβλία, η επιχείρηση, τα βοηθητικά πρόσωπα του εμπορίου και η δημοσίου δικαίου οργάνωση της εμπορικής δράσης.

4. Εμπορικό Δίκαιο ΙΙ (Ανταγωνισμός) – Γ' εξάμηνο

Υπεύθυνος Μαθήματος:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αθέμιτος Ανταγωνισμός: Λέκτορας, Θεόδωρος Κατσάς. 2. Ελεύθερος Ανταγωνισμός: Καθηγητής, Μιχαήλ-Θεόδωρος Μαρίνος
-----------------------------	--

Συγγράμματα:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Αθέμιτος Ανταγωνισμός: Μιχαήλ - Θεόδωρος Μαρίνος, «Αθέμιτος ανταγωνισμός», εκδόσεις Δίκαιο & Οικονομία Π.Ν.Σάκκουλας ΑΕΕΕ, 3^η έκδοση 2015. 2. Ελεύθερος Ανταγωνισμός: Γεώργιος Τριανταφυλλάκης «Δίκαιο Ελεύθερου Ανταγωνισμού», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη , 4^η έκδοση 2015.
---------------------	---

Περιεχόμενα:

Αθέμιτος ανταγωνισμός:

Στο δίκαιο του αθέμιτου ανταγωνισμού (ν. 146/1914) εξετάζεται η προστασία της επιχείρησης από πρακτικές που αντίκεινται στην ελευθερία του ανταγωνίζεσθαι, την ποιότητα ανταγωνισμού. Αναλύονται, υπό το πρίσμα της γενικής ρήτρας του άρθρου 1 ν. 146/1914, η έννοια της επιχείρησης, η σχέση ανταγωνισμού και οριοθετείται η έννοια των χρηστών ηθών. Οι αθέμιτες συμπεριφορές οριοθετούνται μεθοδολογικώς σε κατηγορίες, που αποκρυσταλλώθηκαν από τη συστηματική ερμηνεία του ν. 146/1914. Ακόμη, αναλύεται, υπό το πρίσμα του άρθρου 3 ν. 146/1914, η εμπορική επικοινωνία

(διαφήμιση). Στο αυτό δίκαιο, εντάσσεται και η προστασία όλων, πλην του σήματος, διακριτικών γνωρισμάτων της επιχείρησης. Το δίκαιο αυτό διδάσκεται και υπό το πρίσμα του ν. 2251/1994, αφού ο ν. 146/1914 υπέστη de facto τροποποιήσεις, με την ενσωμάτωση στον ν. 2251/1994 της Οδηγίας για τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές (2005/29/ ΕΚ).

Ελεύθερος ανταγωνισμός:

Στο δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού, εθνικό και ενωσιακό, εντάσσονται και εξετάζονται συμπεριφορές που αντίκεινται στην ελευθερία του ανταγωνίζεσθαι, την ποσότητα ανταγωνισμού. Οι εξεταζόμενες συμπεριφορές είναι: Οι περιοριστικές του ανταγωνισμού συμπράξεις (οριζόντιες και κάθετες), η καταχρηστική εκμετάλλευση δεσπόζουσας θέσης και οι συγκεντρώσεις. Διδάσκεται η σχέση εθνικού και ενωσιακού δικαίου. Ακολούθως, εκτίθενται και οι κυρώσεις (αστικού και διοικητικού δικαίου) που απορρέουν από τις παραβάσεις του δικαίου του ανταγωνισμού.

5. Εργατικό Δίκαιο II (Ατομικό) – Δ΄ εξάμηνο

Υπεύθυνος Μαθήματος: Επίκουρη Καθηγήτρια, *Λευκή Κιοσσέ – Παυλίδου.*

Συγγράμματα:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Δ. Ζερδελής «Εργατικό δίκαιο-Ατομικές εργασιακές σχέσεις, εκδόσεις Σάκκουλα ΑΕ, 5^η έκδοση 2017. 2. Ι. Κουκιάδης «Εργατικό Δίκαιο-Ατομικές εργασιακές σχέσεις και το δίκαιο της ευελιξίας της εργασίας», εκδόσεις Σάκκουλα Ε.Ε., 8^η έκδοση 2017. 3. Ι. Ληξουργιώτης, «Εργατικό Δίκαιο-Ατομικές εργασιακές σχέσεις», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 5^η έκδοση 2017.
---------------------	--

Περιεχόμενα:

Α. Ιστορική επισκόπηση της διαμόρφωσης του εργατικού δικαίου. Παράγοντες διαμόρφωσης (πηγές) της σύμβασης εργασίας. Η έννοια της εξαρτημένης εργασίας.

Β. Μορφές και σύναψη της σύμβασης εργασίας. Οι όροι εργασίας (χρόνος, τόπος, αποδοχές).

Γ. Το διευθυντικό δικαίωμα του εργοδότη και η μεταβολή της σύμβασης εργασίας. Η λύση της σχέσης εργασίας με έμφαση στην απόλυση.

6. Εμπορικό Δίκαιο III/1 (Προσωπικές Εταιρείες) - Δ΄ εξάμηνο

Υπεύθυνος Μαθήματος: Αναπληρωτής Καθηγητής, *Απόστολος Καραγκουνίδης.*

Συγγράμματα:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ελ. Αλεξανδρίδου, «Δίκαιο εμπορικών εταιριών», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2^η έκδοση 2016. 2. Β. Αντωνόπουλος «Δίκαιο εμπορικών εταιριών», εκδόσεις Σάκκουλα ΕΕ- Θεσσαλονίκη, 2^η έκδοση 2012. 3. Ν. Ρόκας, «Εμπορικές εταιρείες», εκδόσεις Νομική
---------------------	--

	Βιβλιοθήκη, 7 ^η έκδοση 2012. 4. Σπ. Ψυχομάνης, «Δίκαιο εμπορικών εταιριών, εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε, 2 ^η έκδοση 2017.
--	---

Περιεχόμενα:

Στο Εμπορικό Δίκαιο III/1 εξετάζονται οι προσωπικές εταιρίες και οι παραδόσεις διαρθρώνονται στις εξής θεματικές ενότητες

A. Εισαγωγή στο εταιρικό δίκαιο

Αντικείμενο του εταιρικού δικαίου, βασικές μορφές ενώσεων προσώπων, εταιρικοί τύποι, η αρχή του κλειστού αριθμού των εταιριών, διακρίσεις των εμπορικών εταιριών, εταιρικό συμφέρον, το εταιρικό δίκαιο σε σχέση με το σύνταγμα, εταιρικό δίκαιο και φορολογικό δίκαιο, εταιρικό δίκαιο και ιδιωτικό διεθνές, το νέο δίκαιο των προσωπικών εταιριών (ν. 4072/2012)

B. Ομόρρυθμη εταιρία

Έννοια και χαρακτηριστικά, εφαρμοστέες διατάξεις, σύσταση οε (εταιρική σύμβαση - διατυπώσεις δημοσιότητας), σύσταση με την απλοποιημένη διαδικασία των υπηρεσιών μιας στάσης, αδημοσίευτη οε, τροποποίηση καταστατικού, ευθύνη των εταίρων, αποφάσεις των εταίρων, διαχείριση και εκπροσώπηση, εταιρική αγωγή, κτήση και απώλεια της εταιρικής ιδιότητας, δικαιώματα και υποχρεώσεις των εταίρων, λύση και εκκαθάριση, αναβίωση, μετατροπή οε.

Γ. Ετερόρρυθμη εταιρία

Έννοια, χαρακτηριστικά, νομοθετική ρύθμιση, σύσταση, δικαιώματα και υποχρεώσεις ετερόρρυθμου εταίρου, διαχείριση και εκπροσώπηση, ευθύνη ετερόρρυθμου εταίρου, μετατροπή, λύση, εκκαθάριση

Δ. Αφανής εταιρία

Ορισμός, εννοιολογικά στοιχεία, οικονομική σημασία, εφαρμοστέες διατάξεις, σύσταση και απόδειξη αφανούς εταιρίας, εισφορές των εταίρων, διαχείριση της αφανούς εταιρίας, η νομική θέση των εταίρων, λύση και εκκαθάριση, πτώχευση εμφανούς εταίρου

Ε. Κοινοπραξία

Έννοια, νομική φύση, διάκριση σε γνήσια και μη γνήσια, περάτωση

7. Εμπορικό Δίκαιο III/2 (Κεφαλαιουχικές Εταιρείες) – Ε' εξάμηνο

Υπεύθυνος Μαθήματος: Καθηγητής, Χρήστος Μαστροκόστας.

Συγγράμματα:	1. Ελ. Αλεξανδρίδου, «Δίκαιο εμπορικών εταιριών», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2 ^η έκδοση 2016. 2. Β. Αντωνόπουλος, «Δίκαιο εμπορικών εταιριών», εκδόσεις
---------------------	--

	<p>Σάκκουλα ΕΕ - Θεσσαλονίκη, 2^η έκδοση 2012.</p> <p>3. Ν. Ρόκας, «Εμπορικές εταιρείες», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 7^η έκδοση 2012.</p> <p>4. Σπ. Ψυχομάνης, «Δίκαιο εμπορικών εταιριών, εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε., 2^η έκδοση 2017.</p>
--	--

Περιεχόμενα:

Το εμπορικό δίκαιο III/2 αναφέρεται στις κεφαλαιουχικές εταιρίες και επικεντρώνεται στους ακόλουθους εταιρικούς τύπους.

A. Ανώνυμη εταιρία

Η πορεία από τη προσωπική στην ανώνυμη εταιρία. Έννοια και χαρακτηριστικά αε Προϋποθέσεις ίδρυσης. Σύναψη καταστατικού (περιεχόμενο καταστατικού, καταστατικές διαμορφώσεις, εξωεταιρικές συμφωνίες), κάλυψη μετοχικού κεφαλαίου. Έγκριση από τη διοίκηση(όπου απαιτείται). Δημοσιότητα.

Ελαττωματική ίδρυση. Η υπό ίδρυση αε.

Έννοια και λειτουργία του μετοχικού κεφαλαίου. Μετοχικό κεφάλαιο και εταιρική περιουσία. Καταβολή μετοχικού κεφαλαίου. Εισφορές σε είδος.

Η γενική συνέλευση ως το ανώτατο όργανο της εταιρίας. Αρμοδιότητες γσ. Είδη γσ. Σύγκληση και συγκρότηση γσ. Διατυπώσεις λήψης απόφασης. Ελαττωματικές αποφάσεις. Διοικητικό συμβούλιο. Διορισμός και απώλεια της ιδιότητας μέλους δσ. Σχέση μελών δσ και εταιρίας Σύνθεση και λειτουργία δσ. Διαχειριστική και εκπροσωπευτική εξουσία δσ. Ευθύνη μελών δσ, εταιρική αγωγή. Δικαιώματα και υποχρεώσεις μελών δσ.

Κτήση και απώλεια της μετοχικής ιδιότητας , αρχές που διέπουν τη μετοχική σχέση, δικαιώματα και υποχρεώσεις των μετόχων.

Έννοια και αξία μετοχής. Ονομαστικές και ανώνυμες μετοχές. Μεταβίβαση μετοχών Απόκτηση από την εταιρία ιδίων μετοχών. Ειδικές κατηγορίες μετοχών.

Δικαιώματα μειοψηφίας.

Τακτικός και έκτακτος έλεγχος.

Έννοια και διακρίσεις αποθεματικών.

Ισολογισμός. Διάθεση κερδών.

Αύξηση και μείωση του μετοχικού κεφαλαίου.

Μετατροπή, συγχώνευση, διάσπαση αε.

Λύση, εκκαθάριση, αναβίωση.

B. Εταιρία περιορισμένης ευθύνης

Έννοια. Χαρακτηριστικά. Οικονομική σημασία. Σύγκριση με την ανώνυμη εταιρία.

Προϋποθέσεις σύστασης. Εταιρικό κεφάλαιο. Εταιρικά μερίδια και μερίδα συμμετοχής.

Αύξηση και μείωση κεφαλαίου. Αποθεματικά

Κτήση και απώλεια της εταιρικής ιδιότητας. Δικαιώματα και υποχρεώσεις των εταίρων.

Ευθύνη των εταίρων

Όργανα. Διαχειριστές. Συνέλευση των εταίρων

Λύση και εκκαθάριση
Μετατροπή και συγχώνευση

8. Εμπορικό Δίκαιο IV (Αξιόγραφα) – Στ' εξάμηνο

Υπεύθυνος Μαθήματος: Λέκτορας, **Κυριακή Μαντενιώτου – Αυρατζοπούλου.**

Συγγράμματα:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Γεώργιος Τριανταφυλλάκης, «Εισαγωγή στο Δίκαιο των Αξιογράφων», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 1^η έκδοση 2008. 2. Νικόλαος Ρόκας, «Αξιόγραφα», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2^η έκδοση, 2012.
---------------------	---

Περιεχόμενα:

Στο δίκαιο αυτό εξετάζονται η έννοια των αξιογράφων, οι γενικές αρχές που τα διέπουν και οι διακρίσεις τους.

Αναλύεται εκτενώς η έννοια και η λειτουργία της συναλλαγματικής και της επιταγής ως αξιογράφων της χρηματαγοράς. Τέλος γίνεται αναφορά στα αξιόγραφα της κεφαλαιαγοράς και στα λοιπά αξιόγραφα σε διαταγή και αξιόγραφα στον κομιστή.

9. Ατομική και Συλλογική εκτέλεση – Ζ' εξάμηνο (συνδιδασκαλία με τον Τομέα Ιδιωτικού Δικαίου)

Συλλογική εκτέλεση (Πτωχευτικό δίκαιο)

Υπεύθυνος Μαθήματος: Καθηγητής, **Δημήτριος Αυγητίδης.**

Συγγράμματα:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Α. Κοτσίρη, «Πτωχευτικό Δίκαιο», εκδόσεις Σάκκουλα ΕΕ - Θεσσαλονίκη, 10^η έκδοση 2017. 2. Ε. Περάκη «Πτωχευτικό Δίκαιο», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 3^η έκδοση 2017. 3. Σπ. Ψυχομάνης, «Πτωχευτικό δίκαιο & δίκαιο ρύθμισης οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων», εκδόσεις Σάκκουλα ΕΕ - Θεσσαλονίκη, 7^η έκδοση 2017.
---------------------	---

Περιεχόμενα:

Εισαγωγή στο Πτωχευτικό Δίκαιο, αναγκαιότητα του θεσμού της πτώχευσης, διάκριση μεταξύ κλασικού και μοντέρνου πτωχευτικού δικαίου, οι πηγές του ελληνικού δικαίου και αυτών των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Διεθνές Πτωχευτικό Δίκαιο και αρχές που το διέπουν (αρχή ενότητας – πολλαπλότητας, αρχή εδαφικότητας – καθολικότητας). Προσπάθειες ενοποίησης του Πτωχευτικού Δικαίου. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση περί πτωχεύσεως του Συμβουλίου της Ευρώπης (Κωνσταντινούπολη, 5 Ιουνίου 1990) – Ο κανονισμός 1346/2000 των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Η Ιδέα της δευτερεύουσας πτώχευσης. Υιοθέτηση του «Πρότυπου νόμου» της Uncitral από την ελληνική έννομη τάξη (ν.3858/2010).

Ελληνικό κλασικό δίκαιο της πτώχευσης. Ουσιαστικές προϋποθέσεις κήρυξης της πτώχευσης (πτωχευτική ικανότητα – παύση πληρωμών). Τυπική προϋπόθεση (δικαστική απόφαση). Καταχρηστική υποβολή αίτησης για κήρυξη της πτώχευσης.

Συνέπειες της πτώχευσης: 1.Ως προς τον οφειλέτη (προσωπικής φύσης – περιουσιακής φύσης – δικονομικής φύσης). 2.Ως προς τους πτωχευτικούς πιστωτές (κατηγορίες πιστωτών, συνέπειες ως προς την κάθε κατηγορία). 3.Ως προς τη σύζυγο του οφειλέτη. 4.Ως προς τους συνοφειλέτες του πτωχεύσαντος.

Πτωχευτικοί Θεσμοί: πτωχευτική διεκδίκηση, πτωχευτική ανάκληση, τύχη εκκρεμών αμφοτεροβαρών συμβάσεων.

Διαδικασία της πτώχευσης: όργανα (πτωχευτικό δικαστήριο, εισηγητής δικαστής, σύνδικος, συνέλευση των πιστωτών) διαπίστωση, διασφάλιση και διοίκηση της πτωχευτικής περιουσίας, διαπίστωση του παθητικού. Περάτωση της πτώχευσης: Αναδιοργάνωση της επιχείρησης – ένωση των πιστωτών με έμφαση των πώληση της επιχείρησης ως σύνολο. Πτωχευτική αποκατάσταση.

Η προπτωχευτική διαδικασία της εξυγίανσης, όπως διαμορφώθηκε από τους ν. 4013/2011 και ν. 4072/2012.

Η διδασκαλία του πτωχευτικού δικαίου περιλαμβάνει επιπλέον την εισήγηση πρακτικών θεμάτων και τη συστηματική ανάλυση της πλούσιας νομολογίας επάνω σε καίρια ζητήματα της πτώχευσης.

10. Δίκαιο Πνευματικής και Βιομηχανικής Ιδιοκτησίας- Ε' εξάμηνο

Υπεύθυνος Μαθήματος: Λέκτορας, **Γεώργιος Μπαμπέτας**.

Συγγράμματα:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Πνευματική Ιδιοκτησία: Διονυσία Καλλινίκου «Πνευματική Ιδιοκτησία και συγγενικά δικαιώματα» εκδόσεις Δίκαιο και Οικονομία Π.Ν.Σάκκουλας ΑΕΕΕ-Αθήνα, 3^η έκδοση 2008. 2. Μιχαήλ-Θεόδωρος Μαρίνος «Δίκαιο διακριτικών γνωρισμάτων (σήμα, επωνυμία, διακριτικός τίτλος, διασηματισμός και λοιπά διακριτικά γνωρίσματα» εκδόσεις Δίκαιο και Οικονομία Π.Ν. Σάκκουλας, 1^η έκδοση 2016.
---------------------	---

Περιεχόμενα:

Α. Βασικά νομοτυπικά χαρακτηριστικά δικαιωμάτων βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας (χαρακτηριστικά δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, ιδιωτικά δικαιώματα, που ακολουθούν το νομοτυπικό μοντέλο της κυριότητας, αρχή του μερισμού των εξουσιών, χρονικά περιορισμένο δικαίωμα, ίδιοι κανόνες για την μεταβίβαση (ΑΚ 470), ίδια έννοια της άδειας χρήσεως, ενιαία αντιμετώπισή της υπό το αστικό δίκαιο και το δίκαιο κατά των περιορισμών του ανταγωνισμού, πληθώρα διαφοροποιημένων ορίων, κοινό όριο η ανάλωση της εξουσίας θέσεως σε κυκλοφορία, ενιαία προστασία (Οδηγία 2004/48), υπαγωγή στην συνταγματικά προστατευόμενη έννοια της ιδιοκτησίας (άρθρο 17 Συντ.), προνομιακή μεταχείριση της ιδιωτικής χρήσεως, παρεχόμενη προστασία επί

χρήσεως στην επιχειρηματικές συναλλαγές (εξαιρέση δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας και συγγενικά δικαιώματα). Βασικοί νόμοι (ν. 146/1914 (άρθρο 13), ν. 4072/2012, ν. 1733/1987, ν. 2121/1993).

Β. Διαφορετική δικαιοπολιτική δικαιολόγηση (προστασία της καινοτομίας, προστασία προϊόντων πνευματικής ιδιοκτησίας με σκοπό την ανταμοιβή, προστασία των επενδύσεων, δυνατότητα ταυτοποιήσεως και διαφημίσεως).

Γ. Βασικές κοινές έννοιες των διακριτικών γνωρισμάτων (σήμα, επωνυμία, διακριτικός τίτλος, διασηματισμός). Βασικές αρχές (αρχή της προτεραιότητας, αρχή της εδαφικότητας). Κοινή έννοια του καταναλωτή και των συναλλαγών καθώς και του κινδύνου συγχύσεως. Διαφορετικός τρόπος κτήσεως (διακριτικά γνωρίσματα κτώμενα με χρήση/επικράτηση στις συναλλαγές (διακριτικά γνωρίσματα άρθρου 13 ν.1 46/1914) και με καταχώριση σε δημόσιο μητρώο (σήμα).

Δ. Δίκαιο σημάτων ως κεντρικό μέρος του δικαίου των διακριτικών γνωρισμάτων. Τρόπος κτήσεως τυπικός, απόλυτα και σχετικά απαράδεκτα. Έννοια και εκφάνσεις του κινδύνου συγχύσεως. Όρια προστασίας του σήματος. Απώλεια του δικαιώματος Το σήμα ως αντικείμενο συναλλαγής. Προστασία με το ν. 4072/2012.

Ε. Η έννοια «έργο», κατά τον ν. 2121/1993. Δημιούργημα της ανθρώπινης διανοίας. Κατηγορίες έργων. Περιουσιακό και ηθικό δικαίωμα (εξουσίες). Ο εξαρτημένος δημιουργός. Έργα συνεργασίας, σύνθετα και συλλογικά. Μεταβίβαση περιουσιακού δικαιώματος, συμβάσεις και άδειες εκμετάλλευσης αυτού. Διάρκεια προστασίας. Ειδικό δικαίωμα επί βάσεων δεδομένων. Περιορισμοί του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας. Προστασία. Ευθύνη παρόχων υπηρεσιών της κοινωνίας της πληροφορίας. Στοιχεία Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου (Κανονισμός Ρώμη II).

11. Ασκήσεις Δικαίου των Επιχειρήσεων – Η' εξάμηνο

Υπεύθυνος Μαθήματος: Καθηγητής, *Γεώργιος Τριανταφυλλάκης.*

Περιγραφή:

Σύνθεση - εμβάθυνση ζητημάτων που συνδυάζουν δύο ή περισσότερους από τους παρακάτω κλάδους του εμπορικού δικαίου με εκμάθηση και εμβάθυνση του τρόπου επιλύσεως ενός περίπλοκου πρακτικού με περισσότερες νομικές βάσεις από διάφορους κλάδους του ιδιωτικού δικαίου και συγκεκριμένα από το γενικό μέρος του εμπορικού δικαίου, δίκαιο των εταιριών, εμπορικών συμβάσεων, ιδίως διανομής, πτωχευτικού δικαίου, δικαίου αξιογράφων και δικαίου ανταγωνισμού, με στοιχεία βιομηχανικής και πνευματικής ιδιοκτησίας. Έμφαση δίδεται στον τρόπο και την μέθοδο επιλύσεως και λιγότερο στο «ορθό» νομικό αποτέλεσμα. Δίδεται επίσης ιδιαίτερη σημασία στη σύνδεση με το αστικό δίκαιο, και ιδιαίτερα το ενοχικό αλλά και τη γενική θεωρία των νομικών προσώπων, ώστε ο φοιτητής να θεωρήσει το εμπορικό δίκαιο ως ένα ειδικότερο τμήμα του ιδιωτικού δικαίου.

B-. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΑ ΚΑΤ' ΕΠΙΛΟΓΗΝ ΜΑΘΗΜΑΤΑ

1. Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης – Γ' εξάμηνο

Υπεύθυνος Μαθήματος: Λέκτορας, *Γεώργιος Θεοδόσης*.

Συγγράμματα:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Π. Παπαρηγοπούλου – Πεχλιβανίδη, «Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2^η έκδοση 2016. 2. Α. Στεργίου, «Δίκαιο Κοινωνικής Ασφάλισης» εκδόσεις Σάκκουλα ΑΕ, 3^η έκδοση 2017.
---------------------	--

Περιεχόμενα:

Α. Γένεση και εξέλιξη της σύγχρονης κοινωνικής ασφάλισης. Οι κοινωνικοί κίνδυνοι ως αφετηριακή έννοια της κοινωνικής ασφάλειας. Διάκριση (κοινωνικής) ασφάλισης και ασφάλειας. Κανόνες (εθνικοί, διεθνείς, διεθνικοί, ευρωπαϊκοί). Η σύγχρονη αποσταθεροποίηση/υπονόμευση της κοινωνικής ασφάλισης.

Β. Οργάνωση της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα. Ασφάλιση μισθωτών στο ΙΚΑ και σε ειδικούς φορείς. Χρόνος ασφάλισης και εισφορών. Παροχές (συντάξεις, παλαιών και νέων ασφαλισμένων, λόγω γήρατος, λόγω αναπηρίας, λόγω θανάτου – παροχές ασθένειας και μητρότητας σε είδος και σε χρήμα – επιδόματα ανεργίας).

2. Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτή - Στ' εξάμηνο

Υπεύθυνος Μαθήματος: Λέκτορας, *Πέτρος Σελέκος*.

Συγγράμματα:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ελίζα Αλεξανδρίδου, «Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτή (Ελληνικό - Κοινοτικό)», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2^η έκδοση 2015. 2. Ι. Καράκωστας, «Δίκαιο Προστασίας Καταναλωτή», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 3^η έκδοση 2016.
---------------------	---

Περιεχόμενα:

Έννοια καταναλωτή. Γενικοί όροι συναλλαγών και έλεγχος αυτών. Συμβάσεις εκτός εμπορικού καταστήματος. Ευθύνη παραγωγού για ελαττωματικά προϊόντα. Ευθύνη παρέχοντος υπηρεσίες. Διαφήμιση. Αθέμιτες, παραπλανητικές και επιθετικές εμπορικές πρακτικές. Σύνδεση – σύνθεση δικαίου προστασίας καταναλωτή και δικαίου αθέμιτου ανταγωνισμού.

3. Διεθνές Κοινωνικό Δίκαιο – Γ' εξάμηνο

Υπεύθυνος Μαθήματος: Λέκτορας, *Γεώργιος Θεοδόσης*.

Σύγγραμμα:	Ι. Ληξουριώτη, «Διεθνές Εργατικό Δίκαιο-Διεθνής Οργάνωση Εργασίας και θεμελιώδη εργασιακά δικαιώματα. Η εφαρμογή των κανόνων διεθνούς εργατικού δικαίου από την Ελλάδα»,
-------------------	--

Περιεχόμενα:

Α. Διεθνές συνδικαλιστικό κίνημα. Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ΔΟΕ). Διεθνείς Συμβάσεις και συστάσεις εργασίας. Έλεγχος εφαρμογής των διεθνών κανόνων της ΔΟΕ. Οι θεμελιώδεις διεθνείς κοινωνικοί κανόνες. Το σύμφωνο του ΟΗΕ για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα.

Β. Ευρωπαϊκό κοινωνικό δίκαιο του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο Ευρωπαϊκός Κοινωνικός Χάρτης και ο έλεγχος εφαρμογής του. Η διαδικασία των συλλογικών προσφυγών. Στοιχεία κοινωνικών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή σύμβαση δικαιωμάτων του ανθρώπου.

Γ. Ευρωπαϊκό κοινοτικό κοινωνικό δίκαιο. Στοιχεία εργασιακών και κοινωνικών δικαιωμάτων στους πρωτογενείς κανόνες (Συνθήκες της Ε.Ε.) και στους παράγωγους κανόνες (κανονισμούς, οδηγίες). Συλλογικές ευρωπαϊκές συμφωνίες. Οι κυριότερη κοινοτικοί κανόνες κοινωνικού δικαίου και η εφαρμογή τους από το δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. Τα κοινωνικά δικαιώματα στη Χάρτα της Νίκαιας και στο υπό κύρωση Ευρωπαϊκό Σύνταγμα.

4. Ασφαλιστικό Δίκαιο - Γ' εξάμηνο

Υπεύθυνος Μαθήματος: Λέκτορας, **Κυριακή Μαντενιώτου – Λυρατζοπούλου.**

Συγγράμματα:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Β. Κιάντος, «Ασφαλιστικό Δίκαιο», εκδόσεις Σάκκουλα ΕΕ, 9^η έκδοση 2005. 2. Χατζηνικολάου – Αγγελίδου Ράνια, «Ιδιωτικό ασφαλιστικό δίκαιο», εκδόσεις Σάκκουλα ΕΕ, 5^η έκδοση 2017.
---------------------	--

Περιεχόμενα:

Κατ' αρχάς, γίνεται ιστορική ανασκόπηση του θεσμού της ασφάλισης. Αναφέρονται οι πηγές του ασφαλιστικού δικαίου και τα είδη της ασφάλισης.

Αναλύεται η έννοια της ασφάλισης και οι προστατευτικές αρχές που τη διέπουν. Αναλύεται η ασφαλιστική σύμβαση όπως προβλέπεται στο Ν.2496/1997. Δίδεται το γενικό πλαίσιο λειτουργίας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων και της δραστηριότητας των ασφαλιστικών διαμεσολαβητών. Εξετάζονται αφενός μεν οι γενικές αρχές των ασφαλίσεων ζημίας (ενεργητικών και παθητικών στοιχείων της περιουσίας) και οι κατ' ιδίαν μορφές (ασφάλιση πυρκαγιάς, μεταφοράς πραγμάτων, ασφάλιση ευθύνης προαιρετικής και υποχρεωτικής και ασφάλιση ευθύνης από αυτοκινητιστικό ατύχημα) και αφετέρου οι βασικές αρχές των ασφαλίσεων προσωπικών κινδύνων και οι κατ' ιδίαν μορφές αυτών (ασφάλιση ασθένειας, ατυχήματος, ζωής).

5. Τραπεζικό Δίκαιο – Στ' εξάμηνο

Υπεύθυνος Μαθήματος: Αναπληρωτής Καθηγητής, **Απόστολος Καραγκουνίδης.**

Συγγράμματα:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Νικόλαος Κ. Ρόκας - Χρήστος Γκόρτσος, «Στοιχεία Τραπεζικού Δικαίου», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 3^η έκδοση 2016. 2. Σπ. Ψυχομάνη, «Εγχειρίδιο Τραπεζικού Δικαίου», εκδόσεις Σάκκουλα ΑΕ, 2^η έκδοση 2016.
---------------------	--

Περιεχόμενα:

Εισαγωγή. Τράπεζα της Ελλάδας: Ελεγκτική αρμοδιότητα της Τράπεζας της Ελλάδας. Πηγές του Τραπεζικού Δικαίου. Σχέση Τράπεζας συναλλασσομένου. Ειδικές υποχρεώσεις της Τράπεζας. Προστασία των συναλλασσομένων με την Τράπεζα ως καταναλωτή. Τραπεζικό Απόρρητο. Απόρρητο καταθέσεων. Σύμβαση κατάθεσης χρημάτων. Είδη Λογαριασμών: Κοινός Λογαριασμός, Δεσμευμένοι Λογαριασμοί, Αλληλόχρεος Λογαριασμός, Σύμβαση παροχής πίστωσης. Εγγυητική Επιστολή. Είδη Εγγυητικών επιστολών. Ενέγγυα πίστωση και συναφείς συμβάσεις, Χρηματοδοτική μίσθωση (Leasing). Πρακτορεία απαιτήσεων (Factoring).

6. Δίκαιο Κεφαλαιαγοράς – Στ' εξάμηνο

Υπεύθυνος Μαθήματος: Καθηγητής, *Δημήτριος Αυγητίδης*.

Συγγράμματα:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Δημήτριος Αυγητίδης, «Δίκαιο της Κεφαλαιαγοράς», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 1^η έκδοση 2014. 2. Βασίλειος Τουντόπουλος, «Δίκαιο Κεφαλαιαγοράς», εκδόσεις Σάκκουλα Α.Ε, 1^η έκδοση 2015.
---------------------	--

Περιεχόμενα:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ: I. Σκοπός και πηγές δικαίου κεφαλαιαγοράς, II. Η έννοια της αγοράς, III. Οι οργανωμένες αγορές στην Ελλάδα, IV. Χορήγηση άδειας και όροι λειτουργίας των οργανωμένων αγορών στην Ελλάδα, V. Είσοδος και έξοδος από τις οργανωμένες αγορές.

ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: I. Νομικό πλαίσιο, II. Γενικές διατάξεις, III. Οι ρυθμιζόμενες επενδυτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες, IV. Οι παρεπόμενες επενδυτικές υπηρεσίες και δραστηριότητες, V. Υποχρεώσεις ΕΠΕΥ, VI. Η εκτέλεση εντολών για λογαριασμό πελατών στην οργανωμένη αγορά αξιών του ΧΑ, VII. Σημαντικές μεταβολές μετά την έκδοση της Οδηγίας MiFID II και του κανονισμού MiFIR.

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ: I. ΟΣΕ «ανοικτού τύπου», II. ΟΣΕ «κλειστού τύπου».

ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ: I. Τακτική – Έκτακτη πληροφόρηση, II. Δημοσιοποίηση προνομιακών πληροφοριών, III. Υποχρέωση γνωστοποίησης συναλλαγών, IV. Το ενημερωτικό δελτίο ως μορφή έκτακτης πληροφόρησης, V. Ευθύνη αναδόχου και άλλων προσώπων υπεύθυνων για το ενημερωτικό δελτίο, VI. Κυρώσεις.

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΓΟΡΑΣ ΣΤΟ ΕΝΩΣΙΑΚΟ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ. ΚΑΤΑΧΡΗΣΗ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ: I. Η απαγόρευση κατάχρησης προνομιακών

πληροφοριών, II. Η απαγόρευση χειραγώγησης της αγοράς, III. Κυρώσεις, IV. Αστική ευθύνη.

Η ΕΙΣΗΓΜΕΝΗ ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ: I. Η εισαγωγή μετοχών στην Αγορά Αξιών του ΧΑ, II. Συνέπειες εισαγωγής, III. Εταιρική διακυβέρνηση -Ρυθμίσεις- Αξιολόγηση, IV. Η διαγραφή μετοχών (άμεση-έμμεση), V. Αναστολή διαπραγμάτευσης.

ΕΠΟΠΤΕΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΗΣ ΚΕΦΑΛΑΙΑΓΟΡΑΣ: I. Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς, II. Νομική φύση, III. Μέσα και αντικείμενο εποπτείας, IV. Ένδικη προστασία κατά των κυρωτικών αποφάσεων της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΗ.

7. Ναυτικό Δίκαιο – Η' εξάμηνο

Υπεύθυνος Μαθήματος: Καθηγητής, *Χρήστος Μαστροκόστας.*

<i>Σύγγραμμα:</i>	Αλίκη Κιάντου – Παμπούκη, «Ναυτικό Δίκαιο», Τόμος Β, εκδόσεις Σάκκουλα Ε.Ε, έκδοση 6 ^η , 2007.
-------------------	---

Περιεχόμενα:

Σύμβαση ναύλωσης, ειδικοί τύποι ναύλωσης (ναύλωση γυμνού σκάφους, χρονοναύλωση, ναύλωση κατά ταξίδι). Υποχρεώσεις εκναυλωτή (υποχρεώσεις σχετικά με το πλοίο, υποχρεώσεις σχετικά με το φορτίο, υποχρέωση έκδοσης φορτωτικής). Ευθύνη και ανεύθυνο του εκναυλωτή. Υποχρεώσεις ναυλωτή – υποχρέωση καταβολής ναύλου. Λύση της σύμβασης ναύλωσης.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΗΣ

1. Εργαστήριο Εγκληματολογικών Επιστημών (Laboratory of Forensic Sciences):

Ιδρύθηκε με το Π.Δ. 633/1974 (ΦΕΚ 273 Α΄) και μετονομάστηκε με την αριθμ. Β1/446/8.4.1993 Υ.Α. (ΦΕΚ 271/Β΄/21.4.1993).

Διευθυντής: Καθηγητής Χαράλαμπος Δημόπουλος

ΤΟΜΕΩΝ

A. Τομέας Ιδιωτικού Δικαίου

1. Εργαστήριο Ερέυνης Θεμάτων Διαιτησίας (Institute for the research of Arbitration):

Ιδρύθηκε με το Π.Δ. 293/1993 (ΦΕΚ 130 Α΄)

Διευθυντής: Καθηγητής Στυλιανός Σταματόπουλος

2. Εργαστήριο μελέτης Βέλτιστων Πρακτικών στη Νομοθεσία (Research Institute for Best Practice in Legislation)

Ιδρύθηκε με την αριθμ. ΔΠΘ/ΔΔΚ/ΤΔΜΕ/15102/1774/104/27.04.2016 Απόφαση του Πρύτανη του Δ.Π.Θ. (ΦΕΚ 1416/Β΄/19.05.2016).

Διευθυντής: Καθηγητής Δημήτριος Μανιώτης

B. Τομέας Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης

1. Εργαστήριο Συνταγματικού Δικαίου (Research Institute for Constitutional Law):

Ιδρύθηκε με το Π.Δ. 293/1993 (ΦΕΚ 130 Α΄).

Διευθυντής: Αναπληρωτής Καθηγητής Α. Δερβιτσιώτης

Γ. Τομέας Ποινικών και Εγκληματολογικών Επιστημών

1. Εργαστήριο Ποινικού και Ποινικού Δικονομικού Δικαίου (Research Institute for Criminal Law and Criminal Procedural Law):

Ιδρύθηκε με το Π.Δ. 293/1993 (ΦΕΚ 130 Α΄).

Διευθυντής: Καθηγητής Στέφανος Παύλου

Δ. Τομέας Διεθνών Σπουδών

1. Εργαστήριο με την επωνυμία "Κέντρο Ευρωπαϊκών Σπουδών"(Research Institute with the brand name Center of European Studies):

Ιδρύθηκε με το Π.Δ. 224/1990 (ΦΕΚ 83 Α΄) και μετονομάστηκε με την αριθμ.10182/Β1/1.2.2005 Υ.Α. (ΦΕΚ 152/Β΄/7.2.2005).

Διευθυντής: Αναπληρωτής Καθηγητής Μιχαήλ Χρυσομάλλης

2. Εργαστήριο Διεθνούς Δικαίου και Διεθνών Σχέσεων "Κρατερός Ιωάννου" (Krateros Ioannou Research Institute for International Law and International Relations):

Ιδρύθηκε με την αριθμ. ΔΠΘ/ΔΔΚ/ΤΔΜΕ/27252/3551/277/27.09.2016 Απόφαση του Πρύτανη του Δ.Π.Θ.(ΦΕΚ 3244/Β΄/10.10.2016).

Διευθυντής: Αναπληρωτής Καθηγητής Κωνσταντίνος Αντωνόπουλος

Ε. Τομέας Δικαίου των Επιχειρήσεων και Εργασιακού Δικαίου

1. Εργαστήριο Ελληνικού και Ευρωπαϊκού Δικαίου της Αγοράς και της Προστασίας του Καταναλωτή (Workshop on Greek and EU Competition Law and Consumer Protection Law):

Ιδρύθηκε με το Π.Δ. 203/1992 (ΦΕΚ 95 Α΄).

Διευθυντής: Καθηγητής Μιχαήλ-Θεόδωρος Μαρίνος

2. Εργαστήριο Συγκριτικού και Ευρωπαϊκού Εργασιακού Δικαίου (Workshop on Comparative Law and EU Labour Law):

Ιδρύθηκε με το Π.Δ. 203/1992 (ΦΕΚ 95 Α΄).

Διευθυντής : Λέκτορας Γεώργιος Θεοδόσης

ΛΟΙΠΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Επιστημονικοί Συνεργάτες (κατά Τομέα)

Α. Τομέας Ιδιωτικού Δικαίου:

Χρήστος Γκουντάκος

Ευστράτιος Νικολαΐδης

Αργύριος Χουρμουζέλης

Β. Τομέας Ποινικών και Εγκληματολογικών Επιστημών:

Ζωγράφος Κοκκίδης

Γ. Τομέας Δικαίου των Επιχειρήσεων και Εργασιακού Δικαίου:

Κων/να Φωτεινάκη

Μέλη Ε.Τ.Ε.Π. (κατά Τομέα)

Α. Τομέας Ιδιωτικού Δικαίου:

Μάρκος Αλμπάνης

Δέσποινα Παμπουροπούλου

Β. Τομέας Δημοσίου Δικαίου και Πολιτικής Επιστήμης:

Μαρία Κουβαλακίδου

Γ. Τομέας Ποινικών και Εγκληματολογικών Επιστημών:

Σεβαστή Ψαρρά

Δ. Τομέας Διεθνών Σπουδών:

Βαΐτσα Τσιμπιρίδου

Ε. Τομέας Δικαίου των Επιχειρήσεων και Εργασιακού Δικαίου:

Γεωργία Αμυγδαλούδη

Μέλη Ε.Ε.Π.

Καθηγητές Ξένων Γλωσσών:

Άννα Κυριακοπούλου- Καμπούρη

Στέφανος Γραβάνης

Προσωπικό Γραμματείας του Τμήματος Νομικής

Μάρθα Κάλλου – Περδίκη (Προϊσταμένη Γραμματείας Τμήματος Νομικής)

Σταματία Βαφειάδου

Σταυρούλα Θωΐδου

Δημήτριος Κιοσές

Προσωπικό Βιβλιοθήκης της Νομικής Σχολής και της Σχολής Κοινωνικών, Πολιτικών και Οικονομικών Επιστημών

Αθανασία Μαγγάνου

Αβραάμ Μερκουρίδης

Μαρία Ραπανάκη

Μαριάνθη-Ειρήνη Χατζηγεωργίου

Γεώργιος Τσουλιάγκας

ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΗΣ Δ.Π.Θ.

Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΗ
1	ΜΠΟΤΣΑΡΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	14/12/1983
2	ΠΕΡΡΑΚΗΣ ΣΤΕΛΙΟΣ	29/6/1984
3	ΝΑΣΚΟΥ-ΠΕΡΡΑΚΗ ΠΑΡΟΥΛΑ	29/6/1984
4	ΒΕΛΛΙΑΔΗΣ ΑΝΝΙΒΑΣ	13/3/1985
5	ΠΙΤΣΑΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	29/6/1985
6	ΓΚΑΦΑΝΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	03/04/1986
7	ΜΗΝΑΪΔΗΣ ΣΥΜΕΩΝ	11/11/1986
8	ΠΑΝΤΕΛΙΔΟΥ ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ	11/11/1986
9	ΤΣΟΥΛΟΥΦΗΣ ΑΓΓΕΛΟΣ	11/11/1986
10	ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	12/10/1986
11	ΛΗΞΟΥΡΙΩΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	24/6/1987
12	ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗΣ ΓΙΑΝΝΟΣ	09/02/1987
13	ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	09/02/1987
14	ΦΙΛΙΠΠΟΥ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	05/04/1988
15	ΔΕΡΒΙΤΣΙΩΤΗΣ ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ	03/08/1989
16	ΤΣΟΥΡΑΜΑΝΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	28/6/1989
17	ΖΟΡΜΠΑΛΑ ΜΥΡΤΩ	13/12/1989
18	ΠΓΓΛΕΣΗ ΚΟΡΝΗΛΙΑ-ΔΕΛΟΥΚΑ	31/1/1990
19	ΚΑΡΥΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	05/03/1990
20	ΣΓΟΥΡΟΓΛΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	19/6/1990
21	ΚΑΣΤΡΙΩΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	13/3/1991
22	ΓΙΑΛΙΤΑΚΗ-ΠΡΑΠΑ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	27/1/1992
23	ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ	27/1/1992
24	ΣΙΜΙΤΣΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	19/11/92
25	ΓΑΒΑΛΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	19/11/1992
26	ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΔΕΣΠΟΙΝΑ	28/6/1993
27	ΣΟΦΟΥΛΑΚΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ	11/09/1993
28	ΜΠΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	27/2/1994
29	ΜΠΑΣΤΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	22/6/1994
30	ΒΙΔΑΛΗ ΣΟΦΙΑ	22/6/1994
31	ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	12/05/1994
32	ΜΠΟΣΗ ΜΑΡΙΑ	12/07/1994
33	ΠΕΤΡΙΤΗ ΚΑΛΟΜΟΙΡΑ	24/1/1995
34	ΛΑΠΑΝΤΖΗ ΕΛΕΝΗ	28/6/1995
35	ΤΣΙΤΣΕΛΙΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	28/6/1995
36	ΣΠΗΛΙΩΤΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΝΑ	22/4/1996
37	ΚΟΥΤΣΟΥΚΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	26/6/1997
38	ΚΑΣΣΑΒΕΤΗΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ	24/6/1998

39	ΣΑΡΕΛΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	24/6/1998
40	ΝΟΤΑ ΓΛΥΚΕΡΙΑ	24/6/1998
41	ΣΤΕΡΓΙΑΝΝΙΔΟΥ ΙΣΜΗΝΗ	21/10/1998
42	ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥΑΝΝΑ	21/10/1998
43	ΚΑΣΙΜΑΤΗΣ ΠΕΤΡΟΣ	21/10/1998
44	ΚΑΡΑΛΗΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝ	18/11/1998
45	ΣΤΑΥΡΙΔΟΥ ΣΥΛΒΙΑ	31/3/1999
46	ΚΑΛΑΜΠΟΥΚΑ ΚΑΛΛΙΟΠΗ	07/07/1999
47	ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ ΑΡΣΕΝΙΟΣ	07/07/1999
48	ΔΕΤΣΑΡΙΔΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	10/12/1999
49	ΡΑΪΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	12/08/1999
50	ΤΣΑΓΚΑΡΗ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	28/6/2000
51	ΡΟΔΟΛΑΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	09/05/2001
52	ΚΑΛΥΒΙΑΝΑΚΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	10/10/2001
53	ΠΑΤΕΡΑΚΗΣ ΜΙΧΑΗΛ	12/12/2001
54	ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	24/04/2002
55	ΑΣΙΚΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	26/06/2002
56	ΚΡΙΜΠΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	26/06/2002
57	ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	25/09/2002
58	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ	22/01/2003
59	ΗΛΙΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	03/12/2003
60	ΧΑΤΖΗΩΑΝΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	27/01/2004
61	ΠΑΥΛΙΔΟΥ-ΚΙΟΣΣΕ ΛΕΥΚΗ	26/06/2003
62	ΜΑΝΤΕΝΙΩΤΟΥ-ΛΥΡΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ	26/06/2003
63	ΒΟΥΛΤΣΟΣ ΠΟΛΥΧΡΟΝΗΣ	25/02/2004
64	ΜΑΣΟΥΡΗ ΓΑΡΥΦΑΛΛΙΑ	25/06/2004
65	ΣΥΚΙΩΤΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	25/06/2004
66	ΓΛΑΡΑΚΗ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ	25/06/2004
67	ΔΕΛΙΓΚΑΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ	25/06/2004
68	ΤΣΙΡΩΝΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	25/06/2004
69	ΚΟΥΛΟΥΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	29/06/2005
70	ΣΚΑΝΔΑΜΗΣ ΜΑΡΙΝΟΣ	29/06/2005
71	ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΚΥΡΙΑΚΟΣ	29/03/2006
72	ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	08/11/2006
73	ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ	27/06/2007
74	ΔΗΜΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ	27/06/2007
75	ΜΠΑΜΠΙΝΙΩΤΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	27/06/2007
76	ΠΑΝΤΑΖΟΠΟΥΛΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	27/06/2007
77	ΠΑΝΑΓΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	21/11/2007
78	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ	16/01/2008

79	ΚΑΡΑΚΙΤΣΙΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	27/05/2008
80	ΝΑΙΝΤΟΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	01/07/2008
81	ΚΗΠΟΥΡΑΣ ΠΑΥΛΟΣ	05/02/2009
82	ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	05/02/2009
83	ΝΕΓΡΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	05/02/2009
84	ΤΖΩΡΤΖΗ ΒΙΡΓΙΝΙΑ	05/02/2009
85	ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	20/05/2009
86	ΒΕΛΛΑΣ ΠΕΤΡΟΣ	24/06/2009
87	ΘΕΟΛΟΓΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	06/10/2009
88	ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	09/12/2009
89	ΜΑΝΤΡΑΤΖΗ ΕΛΕΝΗ	09/12/2009
90	MENGIESI SOKOL	24/03/2010
91	ΦΥΛΑΚΤΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	24/03/2010
92	ΔΟΚΑ ΜΑΡΙΑ	20/10/2010
93	ΣΑΛΩΝΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	20/10/2010
94	ΤΖΕΛΕΠΗ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ	25/05/2011
95	ΡΙΛΑΒΑ ΦΩΤΕΙΝΗ	25/10/2011
96	ΜΑΖΑΡΟΙΚΗΣ ΦΩΤΙΟΣ-ΣΠΥΡΙΔΩΝ	16/05/2012
97	ΤΖΑΝΙΔΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	04/07/2012
98	ΚΟΥΛΟΥΡΙΑΝΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	04/07/2012
99	ΧΟΥΛΙΑΡΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	04/07/2012
100	ΑΡΩΝΗ ΧΑΡΙΚΛΕΙΑ	17/10/2012
101	ΤΟΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ	17/10/2012
102	ΔΕΛΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ	17/10/2012
103	ΚΟΥΖΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ (Ν.Α. ΕΥΡΩΠΗΣ)	13/03/2013
104	ΓΚΡΙΤΖΑΛΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	03/07/2013
105	ΦΑΡΜΑΚΗ ΑΣΗΜΕΝΙΑ	03/07/2013
106	ΣΙΔΗΡΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ	03/07/2013
107	ΓΚΙΩΝΗΣ ΧΡΙΣΤΟΣ	18/12/2013
108	ΣΕΦΕΡΙΔΗΣ ΗΛΙΑΣ	27/06/2014
109	ΡΑΦΤΟΠΟΥΛΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ	17/12/2014
110	ΓΑΚΗ ΔΟΜΝΙΚΗ -ΒΑΣΙΛΙΚΗ	17/12/2014
111	ΣΕΡΓΙΔΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	20/05/2015
112	ΔΑΓΚΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	14/10/2015
113	ΕΥΘΥΜΙΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑ	14/10/2015
114	ΠΕΡΤΣΕΛΑΚΗ ΜΑΡΙΑ	14/10/2015
115	ΣΑΒΙΟΛΙΔΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	14/10/2015
116	ΤΖΙΒΑΡΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	14/10/2015
117	ΒΟΥΛΓΑΡΙΔΟΥ ΚΑΛΛΙΟΠΗ	09/03/2016
118	ΠΑΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ ΑΘΗΝΑ	09/03/2016
119	ΔΟΥΒΙΤΣΑ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑ	14/05/2016

120	ΣΤΑΣΣΙΝΟΥΧΡΙΣΤΙΝΑ-ΕΛΒΙΡΑ	19/10/2016
121	ΑΡΓΑΛΙΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	19/10/2016
122	ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΠΑΝΑΓΗΣ	14/06/2017
123	ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	14/06/2017
124	ΓΙΑΝΝΑΚΑΚΗΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ	14/06/2017
125	ΤΖΟΥΛΙΑ ΕΛΕΝΗ	14/06/2017
126	ΠΑΝΟΥΣΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ	02/11/2017
127	ΚΑΚΑΡΑ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	29/11/2017

ΕΠΙΤΙΜΟΙ ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΗΣ Δ.Π.Θ.

1. Walther J.Habscheid, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Ζυρίχης (6/3/1985).
2. Κωνσταντίνος Α. Βαβούσκος, Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (15/5/1985).
3. Αριστόβουλος Ι. Μάνεσης, Ομότιμος Καθηγητής των Νομικών Σχολών των Πανεπιστημίων Αθηνών - Θεσσαλονίκης (24/5/1990).
4. Ανδρέας Γαζής, Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (6/11/1991).
5. Σπύρος Σημίτης, Καθηγητής του Πανεπιστημίου της Φραγκφούρτης (2/11/1992).
6. Μιχαλάκης Τριανταφυλλίδης, Γενικός Εισαγγελέας της Κυπριακής Δημοκρατίας (13/1/93).
7. Δημήτριος Καλογερόπουλος, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Βρυξελλών (9/3/1994).
8. Γεώργιος Κουμάντος, Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής Αθηνών (11/5/1994).
9. Laszlo Nagy, Ομότιμος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Szeged Ουγγαρίας (27/6/1996)
10. Antonio di Pietro Δικαστικός Λειτουργός στην Ιταλία (23/11/1995).
11. Arthur Hartkamp, Καθηγητής Νομικής στο Πανεπιστήμιο της Ουτρέχτης, Αντεισαγγελέας του Ανωτάτου Δικαστηρίου της Ολλανδίας (20/5/1998).
12. Alessandro Eugenio Baratta, Καθηγητής του Πανεπιστημίου Saarland της Γερμανίας (9/5/2001).
13. Ευάγγελος Κρουσταλλάκης, Αντεισαγγελέας του Αρείου Πάγου (9/10/2001)
14. Μιχαήλ Σταθόπουλος, Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (11/12/2001).
15. Απόστολος Γεωργιάδης, Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών (15/4/2003).
16. Jean-Claude Juncker, Πρωθυπουργός του Λουξεμβούργου (27/1/2004)
17. Βασίλειος Σκουρής, Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου (3/11/2004).
18. Φίλιππος Ε.Δωρής, Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (7/12/2006).
19. Κάρολος Γ.Παπούλιας, Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας (1/10/2008).
20. Dieter Leibold Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Αλβέρτου Λουδοβίκου του

Πανεπιστημίου του Φρειβούργου (8/10/2008).

21. Γεώργιος Χ.Παναγιωτακόπουλος Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας (12/3/2009).

22. Χρήστος Λ.Ροζάκης Καθηγητής του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, πρώτος Αντιπρόεδρος του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (23/6/2009).

23. Ιωάννης Μανωλεδάκης Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (25/5/2011).

24. Παναγιώτης Οθ.Πικραμένος τ.Πρωθυπουργός της Ελλάδας, Πρόεδρος του Συμβουλίου της Επικρατείας (7/11/2012).

25. Gert Nicolaysen, Ομότιμος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αμβούργου (22/5/2013).

26. Προκόπης Παυλόπουλος Πρόεδρος Ελληνικής Δημοκρατίας (14/5/2016).

**ΟΜΟΤΙΜΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΤΟΥ Δ.Π.Θ.**

+Γεώργιος Δασκαρόλης

+Παναγιώτης Καργάδος

Ιωάννης Βούλγαρης

+Κων/νος Κωνσταντινίδης

Γρηγόριος – Ευάγγελος Καλαβρός

Γεώργιος Πουλής

Αλέξανδρος Κωστάρας

Κων/νος Ηλιόπουλος

Συμεών Μηναΐδης

**ΟΡΚΟΣ ΠΤΥΧΙΟΥΧΟΥ ΦΟΙΤΗΤΗ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΟΜΙΚΗΣ ΤΟΥ Δ.Π.Θ.**

“Ορκίζομαι, και βεβαιώνω τους Καθηγητές μου και την Ελληνική Πολιτεία, ότι τώρα που γίνομαι Πτυχιούχος της Νομικής Σχολής του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου Θράκης θα υπηρετώ ευσυνείδητα την Επιστήμη, με όση αφοσίωση μου επιτρέπουν οι σωματικές και πνευματικές μου δυνάμεις, θα έχω πάντα ως κανόνα ζωής την επικράτηση του δικαίου και της αλήθειας, θα δίνω τη βοήθειά μου σε όσους συνανθρώπους μου την έχουν ανάγκη, και θα καταβάλλω κάθε δυνατή προσπάθεια, για την εδραίωση της ειρήνης και της δικαιοσύνης στην ανθρώπινη κοινωνία”.

ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ			
Όνοματεπώνυμο	Ιδιότητα	Τηλέφωνο Γραφείου (25310-)	E-mail/FAX
1. Μάρθα Κάλλου- Περδίκη	Γραμματέας του Τμήματος Νομικής	39897	
2. Σταματία Βαφειάδου	Υπάλληλος Γραμ.	39894	
3. Σταυρούλα Θωΐδου	Υπάλληλος Γραμ.	39892	
4. Δημήτριος Κιοσές	Υπάλληλος Γραμ.	39848	
Γραμματεία			secr@law.duth.gr/ 2531039890
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ			
Όνοματεπώνυμο	Ιδιότητα	Τηλέφωνο Γραφείου (25310-)	E-mail/FAX
1. Αβραάμ Μερκουρίδης	Υπάλληλος Βιβλ.	39807	
2. Αθανασία Μαγγάνου	Υπάλληλος Βιβλ.	39809	
3. Μαρίνα Ραπανάκη	Υπάλληλος Βιβλ..	39808	
4. Γεώργιος Τσουλιάγκας	Υπάλληλος Βιβλ.	39806	
5. Μαριάνθη Χατζηγεωργίου	Υπάλληλος Βιβλ.	39549	
Βιβλιοθήκη			law@lib.duth.gr/ 2531039551
ΤΟΜΕΑΣ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ			
Όνοματεπώνυμο	Ιδιότητα	Τηλέφωνο Γραφείου (25310-)	E-mail/FAX
1. Μάρκος Αλμπάνης	ΕΤΕΠ	39876	malmpani@law.duth.gr/ 2531039873
2. Παναγιώτης Γιαννόπουλος	Επικ.Καθηγητής	39876	pgianno@law.duth.gr
3. Μαρία Γιούνη	Καθηγήτρια	39535	mayouni@law.duth.gr
4. Χρήστος Γκουντάκος	Επιστημονικός Συνεργάτης	39870	
5. Αθανάσιος Δέλιος	Επικ.Καθηγητής		
5. Κωνσταντίνος Καλαβρός	Καθηγητής	39833	professor@calavros.gr
6. Ελευθέριος Καστήσιος	Λέκτορας	39870	kastris@otenet.gr
7. Λάμπρος Κιτσαράς	Αναπλ.Καθηγητής	39838	lkitsara@law.duth.gr
8. Παναγιώτης Κολοτούρος	Αναπλ.Καθηγητής	39834	pkolot@law.duth.gr
9. Δημήτριος Μανιώτης	Καθηγητής	39834	dmanioti@law.duth.gr
10. Δημήτριος Μπαμπινιώτης	Λέκτορας	39876	dbampini@law.duth.gr
11. Ευστράτιος Νικολαΐδης	Επιστημονικός Συνεργάτης	39870	
12. Δέσποινα Παμπουροπούλου	Ε.Τ.Ε.Π.	39870	dpampour@law.duth.gr
13. Κωνσταντίνος Παναγόπουλος	Καθηγητής	39871	panag@enternet.gr
14. Καλλιρόη Παντελίδου	Καθηγήτρια	39836	kpantel@law.duth.gr
15. Βιργινία Περάκη	Λέκτορας	39870	vperaki@law.duth.gr

16. Στυλιανός Σταματόπουλος	Καθηγητής	39875	stelstam@mail.gr
17. Ισμήνη Στεργιαννίδου	Λέκτορας	39813	isministergian@gmail.com
18. Σπύρος Τσαντίνης	Αναπλ.Καθηγητής	39873	spyros@tsantinis.com
19. Χρήστος Φίλιος	Αναπλ.Καθηγητής	39870	filios@calavros.com
20. Βασίλειος Χατζηϊωάννου	Λέκτορας	39876	vchatzhi@law.duth.gr
21. Απόστολος Χελιδόνης	Λέκτορας	39872	ahelidon@law.duth.gr
22. Αργύριος Χουρμουζέλης	Επιστημονικός Συνεργάτης	39870	

ΤΟΜΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ & ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Όνοματεπώνυμο	Ιδιότητα	Τηλέφωνο Γραφείου (25310-)	E-mail/FAX
1.Αλκιβιάδης Δερβιτσιώτης	Αναπλ.Καθηγητής	39854	adervits@law.duth.gr
2. Χρήστος Δετσαρίδης	Επικ.Καθηγητής	39504	christosdetsaridis@gmail.com
3. Ελένη Θεοχαροπούλου	Αναπλ.Καθηγήτρια	39503	eleniteo@gmail.com
4. Δημοσθένης Κασσαβέτης	Επικ.Καθηγητής	39502	dlaw@law.gr
5. Μαρία Κουβαλακίδου	ΕΤΕΠ	39855	dimosio@law.duth.gr/ 2531039505
6. Στυλιανός-Ιωάννης Κουτνατζής	Λέκτορας	39545	skoutnatzis@yahoo.gr
7. Κυριάκος Παπανικολάου	Λέκτορας	39855	kyriakospapanikolaou@gmail.com
8. Δημήτριος Ράϊκος	Αναπλ.Καθηγητής	39501	raikos1@otenet.gr
9. Κωνσταντίνος Ρέμελης	Καθηγητής	39850	remelis@mail.gr
10. Αθανάσιος Τσιρώνας	Επικ.Καθηγητής	39561	atsironas@law.duth.gr
11. Διονύσιος Φιλίππου	Επικ. Καθηγητής	39507	d.filippou@yahoo.gr

ΤΟΜΕΑΣ ΠΟΙΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Όνοματεπώνυμο	Ιδιότητα	Τηλέφωνο Γραφείου (25310-)	E-mail/FAX
1. Άννα Αποστολίδου	Επικ.Καθηγήτρια	39879	aapost@law.duth.gr
2. Κωνσταντίνος Βαθιώτης	Επικ. Καθηγητής	39509	kvathiot@law.duth.gr
3. Θεοχάρης Δαλακούρας	Καθηγητής	39831	tdalakou@law.duth.gr
4. Γεώργιος Δημήτρινας	Επικ.Καθηγητής	39543	gdimitr@law.duth.gr
5. Χαράλαμπος Δημόπουλος	Καθηγητής	39887	cdimopou@law.duth.gr
6. Κωνσταντίνος Κοσμάτος	Επικ.Καθηγητής	39511	kkosmato@law.duth.gr
7. Άγγελος Κωνσταντινίδης	Καθηγητής	39877	konstant@law.duth.gr
8. Ιωάννης Μπέκας	Αναπλ.Καθηγητής	39832	impekas@law.duth.gr
9. Στυλιανός Παπαγεωργίου-Γονατάς	Αναπληρωτής Καθηγητής	39866	sgonatas@law.duth.gr
10.Στέφανος Παύλου	Καθηγητής	39881	stefpav@law.duth.gr
11.Θωμάς Σάμιος	Λέκτορας	39811	tsamios@law.duth.gr
12.Αθανασία Συκιώτου	Επικ.Καθηγήτρια	39886	asikioto@law.duth.gr
13.Δημήτριος Συμεωνίδης	Επικ. Καθηγητής	39508	dsimeon@law.duth.gr
14.Αναστάσιος Τριανταφύλλου	Επικ. Καθηγητής	39510	atriant@law.duth.gr
15.Αριστοτέλης Χαραλαμπίκης	Καθηγητής	39880	acharala@law.duth.gr
16.Αργύριος Χουρμουζέλης	Επιστημονικός Συνεργάτης	39885	

17.Σεβαστή Ψαρρά	Ε.Τ.Ε.Π.	39885	spsarra@law.duth.gr/ 2531039885
ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ			
Όνοματεπώνυμο	Ιδιότητα	Τηλέφωνο Γραφείου (25310-)	E-mail/FAX
1.Κωνσταντίνος Αντωνόπουλος	Αναπλ.Καθηγητής	39879	kantonop@otenet.gr
2. Ρουμπίνη Γρόπα	Λέκτορας	39519	rubygropas@gmail.com
3. Ιωάννης Κτιστάκις	Επικ. Καθηγητής	39518	yktistakis@gmail.com
4. Δημήτριος Σταματιάδης	Επικ. Καθηγητής	39523	stamd@hol.gr
5. Αντώνιος Τσαβδαρίδης	Λέκτορας	39522	ant_tsav@yahoo.gr
6. Βαϊτσα Τσιμπερίδου	Ε.Τ.Ε.Π.	39516 & 39840	vtsimpir@law.duth.gr/ 2531039515-840
7. Μιχαήλ Χρυσομάλλης	Αναπλ. Καθηγητής	39516	mchrysom@gmail.com
ΤΟΜΕΑΣ ΔΙΚΑΙΟΥ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ & ΕΡΓΑΣΙΑΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ			
Όνοματεπώνυμο	Ιδιότητα	Τηλέφωνο Γραφείου (25310-)	E-mail/FAX
1. Γεωργία Αμυγδαλούδη	Ε.Τ.Ε.Π.	39862	emporiko@law.duth.gr/ 2531039865
2. Δημήτριος Αυγητίδης	Καθηγητής	39526	davgitid@law.duth.gr
3. Γεώργιος Θεοδόσης	Λέκτορας	39888	gtheodos@law.duth.gr
4. Απόστολος Καραγκουνίδης	Αναπλ.Καθηγητής	39863	akaragko@law.duth.gr
5. Θεόδωρος Κατσάς	Λέκτορας	39862	tkatsas@law.duth.gr
6. Λευκή Κιοσσέ-Παυλίδου	Επικ. Καθηγήτρια	39864	lkiosse@law.duth.gr
7. Κυριακή Μαντενιώτου	Λέκτορας	39528	kmanteni@law.duth.gr
8. Μιχαήλ-Θεόδωρος Μαρίνος	Καθηγητής	39844	mmarinos@law.duth.gr
9. Χρήστος Μαστροκόστας	Καθηγητής	39861	cmastrok@law.duth.gr
10. Γεώργιος Μπαμπέτας	Λέκτορας	39571	gbampeta@law.duth.gr
11. Πέτρος Σελέκος	Λέκτορας	39527	pselekos@law.duth.gr
11. Γεώργιος Τριανταφυλλάκης	Καθηγητής	39845	gtrianta@law.duth.gr
12. Κωνσταντίνα Φωτεινάκη	Επιστημονική Συνεργάτης	39531	nalipra@law.duth.gr
ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ			
Όνοματεπώνυμο	Ιδιότητα	Τηλέφωνο Γραφείου (25310-)	E-mail/FAX
1. Στέφανος Γραβάνης	Ε.Ε.Π.		stefanos_gravanis@yahoo.gr
2. Άννα Καμπούρη	Ε.Ε.Π.	39884	akampou@law.duth.gr